जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति

नवलपरासी (बर्दघाट-सुस्ता पश्चिम)

जिल्ला विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०८१

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
नवलपरासी (बर्दघाट-सुस्ता पश्चिम)

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति
नवलपरासी (बर्दघाट-सुस्ता पश्चिम)

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

विषय सूची

क्र.सं.	विषय	पेज नम्बर
	खण्ड १	
१.	नेपालमा विपद् जोखिम	१
१.१	योजना तर्जुमाको पृष्ठभूमि	१
१.२.१	संघीय शासन प्रणलीमा विपद् व्यवस्थापन	२
१.२.१	नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) जिल्लाको संक्षिप्त परिचय	२
१.२.२	जिल्लाको स्थानीय तह अनुसार जनसंख्या विवरण	३
१.२.२	प्रकोपको स्तरीकरण	५
१.२.३	नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) ०८०।८१ मा घटेका विपद्का घटना विवरण	५
१.२.४	स्थानीय तह अनुसार विपद्बाट हुन सक्ने संकटाभिमुखताका अवस्थाहरु	६
१.२.४.१	अति उच्च संकटासन्न अवस्थामा रहेका गाउँपालिका तथा नगरपालिकाका वडाहरु	६
१.२.४.२	उच्च संकटासन्न अवस्थामा रहेका गाउँपालिका तथा नगरपालिकाका वडाहरु	७
१.२.४.३	मध्यम संकटासन्न अवस्थामा रहेका गाउँपालिका तथा नगरपालिकाका वडाहरु	७
१.२.४.४	न्यून संकटासन्न अवस्थामा रहेका गाउँपालिका तथा नगरपालिकाका वडाहरु	७
१.३	जिल्लाको क्षमता विश्लेषण	७
१.३.१	जिल्ला स्थित स्रोत साधनको आँकलन	७
१.३.१	जिल्ला तहमा हाल उपलब्ध साधन, स्रोतहरुको विवरण	८
१.३.२	स्थानीय तहहरुमा विपद्को समयमा प्रयोग गर्न सकिने साधन तथा उपकरणको विवरण	११
१.३.३	जिल्लाको जोखिम तथा संकटासन्नता विश्लेषण	१६
१.३.४	विपद् जोखिम व्यवस्थापनका लागि वर्तमान नीति, कानून र संस्थागत व्यवस्थाहरु	१६
	खण्ड २	
	विपद् प्रतिकार्य तथा प्रतिकार्य योजनाको परिचय र तर्जुमा बिधि	
२.१	योजनाको पृष्ठभूमि	१८
२.२	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना	१८
२.३	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको उद्देश्य	१८
२.४	योजनाको आवश्यकता तथा महत्व	१९
२.५	योजनाको लक्षित समूह	१९
२.६	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको अपेक्षित नतिजा	१९
२.७	योजनाका सीमा	१९
२.८	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा प्रक्रिया र सहभागिता	२०
२.९	सन्दर्भ सामग्रीहरुको अध्ययन	२०
	खण्ड ३	
	परिस्थिति तथा योजना तर्जुमा सम्बन्धी पूर्वानुमान	
३.१	विपद्को अवस्था र मान्यता	२२
३.२	आवश्यकताको लेखा जोखा र खाडल पहिचान	२२
	खण्ड ४	
	विपद् सम्बन्धी कार्य गर्ने निकायहरु क्षेत्रगत अवधाराण	
४.१	विपद् सम्बन्धी कार्य गर्ने निकायहरु र क्षेत्रगत अवधारणा	२४
४.२	विपद् सम्बन्धी कार्य गर्ने निकायहरु तथा भूमिका तथा जिम्मेवारी	२४
४.३	विषयगत क्षेत्रको अगुवा तथा सहयोगी निकायको विवरण	२६
४.४	विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी योजना अर्न्तगत विषयगत क्षेत्रहरुको सम्पर्क व्यक्ति	२७

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

खण्ड ५		
विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी योजना		
५.१	समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन क्षेत्र	२८
५.१.१	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि (आपतकालिन परिस्थितिको अवधिमा)	२८
५.१.२	आपतकालिन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि (संकटकालिन परिस्थिति भन्दा पहिले)	२९
५.२	खोज र उद्धार क्षेत्र	३०
५.२.१	आपतकालिन प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि (विपद्का अवधिमा)	३१
५.२.२	आपतकालिन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि (विपद्/संकटकालिन परिस्थिति भन्दा पहिले)	३२
५.३	कृषि तथा खाद्य व्यवस्थापन क्षेत्र	३३
५.३.१	आपतकालिन प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधिः विपदको अवधिमा	३३
५.३.२	आपतकालिन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि (विपद्/संकटकालिन परिस्थितिभन्दा पहिले)	३४
५.४	आपतकालिन आवास तथा गैर खाद्य सामाग्री व्यवस्थापन क्षेत्र	३५
५.४.१	आपतकालिन प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि, आपतकालिन परिस्थितिको अवधिमा	३५
५.४.२	आपतकालिन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि (संकटकालिन परिस्थितिभन्दा पहिले)	३६
५.५	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र	३७
५.५.१	आपतकालिन प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि, विपद (आपतकालिन परिस्थिति)को अवधिमा	३७
५.५.२	आपतकालिन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि संकटकालिन परिस्थितिभन्दा पहिले	३९
५.६	स्वास्थ्य तथा पोषण व्यवस्थापन क्षेत्र	४०
५.६.१	आपतकालिन प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि, विपद (आपतकालिन परिस्थिति)को अवधिमा	४१
५.६.२	आपतकालिन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि (विपद्/संकटकालिन परिस्थितिभन्दा पहिले)	४२
५.७	आपतकालिन शिक्षा क्षेत्र	४३
५.७.१	आपतकालिन प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि, आपतकालिन परिस्थितिको अवधिमा	४४
५.७.२	आपतकालिन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि (विपद् परिस्थितिभन्दा पहिले)	४५
५.८	संरक्षण समिति	४७
५.८.१	आपतकालिन प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि, आपतकालिन परिस्थितिको अवधिमा	४८
५.८.२	आपतकालिन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि (विपद् परिस्थिति भन्दा पहिले)	४९
५.९	एकीकृत विपद् जोखिम न्यूनिकरण कार्य योजना	५०
खण्ड ६		
मानवीय सहयोगका मापदण्डहरु		
६.१	समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड	५४
६.२	खोज तथा उद्धार क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड	५४
६.३	खाद्य क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड	५४
६.४	आवास तथा गैरखाद्य सामाग्री क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड	५५
६.५	खानेपानी, सरसफाइ व्यवस्थापन क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड	५५
६.६	स्वास्थ्य तथा पोषण व्यवस्थापन क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड	५५
६.७	शिक्षा क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड	५६
६.८	संरक्षण क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड	५६
खण्ड ७		
कार्यान्वयन तथा पुनरावलोकन रणनीति		
७.१	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना क्रियाशिल हुने	५७

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

७.२	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयन योजना	५७
७.३	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको नियमित समीक्षा तथा अद्यावधि	५७
	खण्ड ८	
	प्रतिवेदन तथा अभिलेख	
८.१	प्रतिवेदन तथा संचार	५८
८.२	संस्थागत व्यवस्था	५८
८.३	अभिलेखीकरण	५८
८.४	अनुमोदन प्रक्रिया	५८
	अनुसूचीहरु	
अनसूची १: क्षेत्र (Cluster) र सम्पर्क व्यक्ति तथा संस्थाको विवरण		५९
अनुसूची २: गाउँपालिका तथा नगरपालिका सम्पर्क सूचि		६१
अनुसूची ३: स्थानीय तहका स्वास्थ्य शाखा प्रमुखको सम्पर्क सूचि		६२
अनुसूची ४: जिल्लास्थित सुरक्षा निकाय र प्रमुखहरुको विवरण		६६
अनुसूची ५: जिल्लास्थित राजनैतिक दलहरुको सम्पर्क सूचि		६७
अनुसूची ६: स्थानीय तहका स्वास्थ्य शाखा प्रमुखको सम्पर्क सूचि		६८
अनुसूची ७: जिल्लामा संचालित एम्बुलेन्सहरुको सम्पर्क सूचि		६९
अनुसूची ८: संचारकर्मीहरुको सम्पर्क सूचि		७१
अनुसूची ९: बारुणयन्त्र (दमकल) चालकको सम्पर्क सूचि		७२
अनुसूची १०: स्थानीय तहमा पहिचान गरिएका खुल्ला स्थानहरुको विवरण र विपद् समयमा राख्न सकिने अनुमानित संख्या		७२
अनुसूची ११: सर्पदंश उपचार केन्द्रको विवरण		७२
अनुसूची १२: स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिका फोकल पर्सनहरुको विवरण		७३
अनुसूची १३: नेपाल रेडक्रस उपशाखाहरुको सम्पर्क सूचि		७३
अनुसूची १४: संकटासन्न गाउँपालिका तथा नगरपालिका अन्तर्गतका विद्यालयहरुको सम्पर्क सूचि		७४
अनुसूची १५: आश्रयस्थलहरुको विवरण		७६
सन्दर्भ सामाग्रीहरु		७७

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

शब्द संक्षेप

कृ.ज्ञा.के.	कृषि ज्ञान केन्द्र
गा.पा.	गाँउपालिका
गै.स.स.	गैर सरकारी संस्था
जि.स.स.	जिल्ला समन्वय समिति
जि.वि.व्य.स	जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति
जि.स.अ.	जिल्ला समन्वय अधिकारी
डि.व.का .	डिभिजन वन कार्यालय
न.पा.	नगरपालिका
नेरेसो	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
प.जि.अ.	प्रमुख जिल्ला अधिकारी
पू.वि.का.	पूर्वाधार विकास कार्यालय
भे.अ.प.से.वि.के .	भेटेनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द
स्वा.का.	स्वास्थ्य कार्यालय
स.प्र.जि.अ.	सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी
शि.वि.स.ई.	शिक्षा विकास समन्वय इकाई
स.प्र.ब.ने.नं. २६	सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल नं. २६ गण हे.क्वा.पश्चिम नवलपरासी
ARI	Acute Respiratory Infection
CCCM	Camp Coordination and Camp Management
DCC	District Coordination Committee
DDMC	District Disaster Management Committee
FCHV	Female Community Health Volunteer
MIRA	Multi Sectorial Initial Rapid Assessment
NRCS	Nepal Red Cross Society
DEOC	District Emergency Operation Center
DLSA	District Lead Support Agency
NEOC	National Emergency Operation Center
LEOC	Local Emergency Operation Center

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

खण्ड : १

१ .१ नेपालमा विपद् जोखिम :

नेपाल बहु प्रकोपीय विपद् घटनाहरुको उच्च जोखिममा रहेको छ । एक विपद् घटनाले अर्को विपद् घटनाको सिर्जना हुने प्रवृति देखिएको छ । देशको विभिन्न स्थानहरुको विषम भू-बनावट, कमजोर भौगर्भिक अवस्था, मौसमी विषमता तथा जलवायु परिर्वतनका साथै जनसंख्या बृद्धि, गरिबी, अव्यवस्थित शहरीकरण र प्रकोप जोखिमलाई ध्यान नदिई गरिने विकास निमार्णका कार्यहरुले गर्दा प्रत्येक वर्ष प्राकृतिक र गैर प्राकृतिक प्रकोपका कारण जनधनको ठूलो क्षति हुने गरेको छ । नेपालमा हरेक वर्ष बाढी, पहिरो, भूकम्प, चट्याङ्ग, सडक दुर्घटना, हिमताल विस्फोट, आगलागी, महामारी, हावाहुरी, शीतलहर, लु (तातो हावा) चल्नु जस्ता विभिन्न प्रकारका विपद्हरूको सामना गरिरहनु परेको छ । गृह मन्त्रालय र यू.एन.डि.पि को श्रोत अनुसार नेपालमा हरेक वर्ष ४२० भन्दा बढी विपद्का घटनाहरु घटने, १ हजार जनाको मृत्यु हुने, १ लाख ३५ हजार प्रभावित हुने, १६ हजार परिवार विस्थापित हुने र ठूलो संख्यामा भौतिक क्षति हुने तथ्यांक छ । त्यसैगरी नेपालका २ हजार ३ सय १५ वटा हिमताल मध्ये २२ वटा विष्फोट हुने खतरामा रहेका छन् (ICIMOD /UNEP 2000) । विपद्को हिसावले नेपाल संसारमा अति संवेदनशील (Hot Spot) क्षेत्रमा अवस्थित छ । विश्वमा विपद्को कारणले जोखिममा रहेका २० वटा देशहरुमा नेपाल पनि पर्दछ । जलवायु परिवर्तनको प्रभावबाट हुने विपद्मा विश्वमा नेपाल चौथों स्थानमा, भूकम्पको दृष्टिले ११ औं र बाढी/पहिरोको दृष्टिले ३० औ स्थानमा पर्दछ भने दुई वा दुईभन्दा बढी विपद्को सामना गर्ने देशमा नेपाल दोश्रो स्थानमा पर्दछ ।

देशको भौगर्भिक, भौगोलिक तथा हावापानीजन्य अवस्थाले गर्दा बहुसङ्ख्यक नेपालीहरू हर समय एक वा अर्को विपद्को सम्भावित जोखिमयुक्त अवस्थाबाट गुज्रिरहेका हुन्छन् । नेपाल मनसुनी बाढी, पहिरो तथा महामारीबाट वर्षेनी प्रभावित हुने गरेको छ । यसका अतिरिक्त भूकम्प, आगलागी, सुख्खा/खडेरी, अनिकाल, हिमताल विष्फोटनबाट हुने बाढी, हावाहुरी, असिना, चट्याङ्ग, उष्ण तथा शीतलहर आदि जस्ता विपद्ले सधै सङ्कटासन्न (vulnerable) अवस्था रहेको छ । बारम्बार घटिरहने विपद्ले गर्दा देशको विकास प्रयास तथा गरिबी न्यूनीकरणलाई नकारात्मक असर परिरहेको छ । यस्ता विपद्का कतिपय संभावित घटनाहरुलाई संरचनागत एवं गैरसंरचनागत उपायद्वारा अल्पीकरण गर्न सरकारी, गैरसरकारी एवं निजी क्षेत्रको संयुक्त प्रयासबाट सकिन्छ । यस प्रकारका अल्पीकरण गर्न नसकिने संभावित विपद्लाई सामना गरी प्रभावकारी रुपमा प्रतिकार्य गर्न र जनधनको क्षतिलाई न्यून गर्दै पुनर्लाभ कार्य गर्नका लागि राष्ट्रियस्तर प्रदेशस्तर, जिल्लास्तर र स्थानीयस्तरमा व्यवस्थित पूर्वतयारीको ठूलो महत्व रहन्छ । त्यसकारण जनधनको सुरक्षार्थ तथा विकासको प्रतिफललाई दिगो राख्नका लागि जिल्लास्तरमा विपद् पूर्वतयारी एवं प्रतिकार्य योजना (Disaster Preparedness and Response Plan (DPRP) बनाई भविष्यमा आइपर्ने विपद्को लागि पूर्वतयारी अवस्थामा रहने र विपद्को अवस्थामा प्रभावित परिवारहरुलाई तत्काल मानवीय सेवा उपलब्ध गराउनु पर्ने देखिन्छ । विपद् उत्पन्न गर्ने प्रकोपजन्य घटनाको नियन्त्रण गर्न सकिँदैन, यद्यपि विपद् जोखिम न्यूनीकरण विधिलाई विकास प्रक्रियामा मूलप्रवाहीकरण गर्न सकिएमा वा पूर्वतयारी सहितको विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन सकिएमा जनधनको क्षति कम गर्न सकिन्छ । यस प्रक्रियामा जिल्लाका सबै सरोकारवालाको ध्यान आकर्षित गर्दै विभिन्न विपद्का कारणले प्रत्येक वर्ष हुने व्यापक धनजनको क्षति र पिडीत एवं विस्थापित लगायत प्रभावितहरुको लागि एउटा सहभागितामूलक योजना निर्माण गरी कार्यन्वयन गर्नु आजको आवश्यकता हो । विपद्बाट हुंने क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्न जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको निर्माण गरी विपद् प्रतिकार्यलाई व्यवस्थित गर्ने प्रयासको थालनी बि.सं. २०६८ बाट गरिएको हो । यसै सन्दर्भमा सम्भावित विपद् व्यवस्थापन तथा विपद् पूर्वतयारीका गतिविधिहरुलाई योजनाबद्ध ढंगले अघि बढाउन अपरिहार्य भएको हुँदा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति नवलपरासी (वर्दघाट सुस्ता पश्चिम) ले जिल्लाका प्रमुख विपद्सँग सम्बन्धित निकाय, सहमती गैडाकोट तथा अन्य सहयोगी निकाय समेतको सहयोगमा जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना-२०८० लाई अध्यावधिक गरी **जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना-२०८१** तयार गरेको छ ।

१.२ योजना तर्जुमाको पृष्ठभूमि :

विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापनको लागि कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्थापनका क्षेत्रमा नेपाल सरकारले समयानुकूल परिमार्जन गर्दै विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यवस्थालाई अनिवार्य बनाएको छ । यस्ता कानूनी व्यवस्थाहरुमा विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ (प्रथम संशोधन २०७५), स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली २०७६, विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय नीति २०७५ र विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना २०७५ लगायतका कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्थाहरु छन् । यसैगरी अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि सेण्डाइ कार्यढाँचा (सन् २०१५-२०३०), दिगो विकासका लक्ष्यहरु, जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी पेरिस सम्झौता, आवधिक योजना, नीति तथा कार्यक्रमहरुलाई समेत आत्मसात गर्दै वर्तमान समयमा विपद्को सामना गर्ने क्षमताको विकास राष्ट्रिय र स्थानीय आवश्यकताको रूपमा देखा परेको छ । राष्ट्रिय स्तरमा विपद्को सामना गर्ने क्षमताको विकासका साथ साथै स्थानीय

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

तहका समस्यालाई प्रभावकारी रूपमा सम्बोधन गर्ने प्रयास भइरहेको छ । सरकारबाट प्रारम्भ भएका विपद् जोखिम न्यूनिकरणका प्रयासलाई सघाउनु र विकास प्रक्रियामा सबै सरोकारवालाहरुसँग सहकार्य गर्नु पर्ने आजको आवश्यकता देखिएको छ । राष्ट्रिय तहबाट तर्जुमा हुने योजनालाई स्थानीयस्तरमा कार्यान्वयनका साथै स्थानीय तहमा बनेका सहभागितामूलक योजनालाई समेटेर राष्ट्रिय योजना तर्जुमा हुँदा त्यसमा जनताको प्रत्यक्ष सहभागिताको प्रत्याभूति हुन जान्छ ।

नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) जिल्लामा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको पहलमा विभिन्न सरोकारवालाहरुसँगको अन्तरक्रिया मार्फत २०७८ सालमा निर्माण गरिएको योजनालाई परिमार्जन गर्दै आएकोमा यस वर्षको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना बनाउनका लागि जिल्ला प्रशासन कार्यालयको अगुवाईमा सुरक्षा निकायहरु, विषयगत क्षेत्रका अगुवाहरु र सहमती तथा रेडक्रस लगायतका संस्था र अन्य सरोकारवाला निकायहरु, स्थानीय तह, समेतको सुझावलाई समेटी जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना-२०८० लाई अध्यावधिक गरी तयार गरिएको **जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना-२०८१** लाई २०८१।०४।३१ गतेको जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको वैठकमा छलफल गरी परिमार्जन सहित पारित गरी कार्यन्वयनमा ल्याएको छ ।

१.२.१. संघीय शासन प्रणालीमा विपद् व्यवस्थापन :

नेपालको संविधानको अनुसूची ७ मा प्राकृतिक तथा गैर प्राकृतिक विपद् पूर्वतयारी, उद्धार तथा राहत र पुनर्लाभ कार्यलाई संघ र प्रदेशको साझा अधिकारको सूचीमा सूचीकृत गरिएको छ भने अनुसूची ९ मा संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीनै तहको साझा अधिकारको सूचीमा विपद् व्यवस्थापनलाई राखिएको छ ।

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ (प्रथम संशोधन, २०७५) ले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद, कार्यकारी समिति, राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण, प्रदेश विपद् व्यवस्थापन परिषद् र कार्यकारी समिति, जिल्ला तथा स्थानीय तहमा विपद् व्यवस्थापन समितिहरुको संस्थागत व्यवस्था गरी तिनीहरुको काम, कर्तव्य र अधिकार समेत तोकेको छ ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा (२) को खण्ड (न) ले गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकार भित्र विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी सबै चरणका कार्यहरु समावेश गरेको छ । यस ऐनले राष्ट्रिय भवन संहिता तथा मापदण्ड बमोजिम भवन निर्माण अनुमति, अनुगमन र नियमन सम्बन्धी कार्यहरुका साथै सुरक्षित बस्ती विकास सम्बन्धी नीति, योजना, कार्यक्रम तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन, नियमन र मूल्याङ्कन कार्यलाई समेत गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकार भित्र समेटेको छ ।

१.२.१ नवलपरासी (बर्दघाट सूस्ता पश्चिम) जिल्लाको संक्षिप्त परिचय :

नवलपरासी (बर्दघाट–सुस्ता पश्चिम) जिल्ला लुम्बिनी प्रदेशको १२ जिल्ला मध्ये एक जिल्ला हो । यस जिल्लामा ३ नगरपालिका र ४ गाउँपालिका गरी ७ वटा स्थानीय तहहरु रहेका छन् । वि.सं २०७८ को जनगणना अनुसार महिला १,९८,६८६ र पुरुष १,८८,१८२ जम्मा ३,८६,८६८ जनसङ्ख्या रहेको छ । यो जिल्ला पूर्वतर्फ नवलपरासी (बर्दघाट–सुस्ता पूर्व), पश्चिम तर्फ रुपन्देही, उत्तर तर्फ पाल्पा जिल्ला एवं दक्षिण तर्फ भारतको उत्तर प्रदेश र विहार सँग जोडिएको छ । यस जिल्लाका बिभिन्न क्षेत्रहरुमा डुवान तथा नदी कटान जस्ता प्रमुख समस्याहरु छन् । पूर्व पश्चिम राजमार्गको ३४ कि.मी. सडकखण्ड यस जिल्लामा पर्दछ जहाँ वर्षेनी सडक दुर्घटना भईरहने हुँदा धनजनको क्षति हुने गरेको छ । यी प्रकोपहरु बाहेक जिल्लामा हुरीबतास, आगलागी, महामारी, सर्पदंश, शीतलहर र चटचाङ् जस्ता विपद्का घटनाहरुबाट पनि जनधनको क्षति हुने गरेको छ । नेपालको संबिधानमा साविकको नवलपरासी जिल्लालाई नवलपरासी (बर्दघाट-सुस्ता पूर्व) र नवलपरासी (बर्दघाट-सुस्ता पश्चिम) नामाकरण भई छुट्टाछुट्टै जिल्लाको रुपमा अनुसूचीमा उल्लेख भए बमोजिमको मिति २०७४/०७/१९ देखि विधिवत् रुपमा नवलपरासी (बर्दघाट-सुस्ता पश्चिम) को नामबाट यो जिल्ला परिचित छ ।

सिमाना:– पूर्वमा नवलपरासी (बर्दघाट-सुस्ता पूर्व), पश्चिममा रुपन्देही, उत्तरमा पाल्पा र नवलपरासी (बर्दघाट-सुस्ता पूर्व) र दक्षिणमा भारतको उत्तर प्रदेश र विहार रहेका छन् । यस जिल्लाको जम्मा क्षेत्रफल:– ७४७.०५ बर्ग कि.मि. रहेकोमा भारतसंग जोडिएको सीमाको लम्बाई:– ४१.५ कि.मि., कृषि योग्य जमीन:–७०,१४३ हेक्टर, बनजंगलले ढाकेको क्षेत्र:–३,६४० हेक्टर । यस जिल्लाको **प्रमुख नदी** नारायणी हो भने **प्रमुख खोलाहरुमा** तुरिया, झरही र धनेवा, जर्घा, पानभार, श्रीखोला, सिगाह, पूर्वा खोलाहरु रहेका छन् । यस जिल्लाका सिमसार क्षेत्रको रुपमा **प्रमुख तालहरुमा** नन्दन ताल, बुद्धमंगल ताल, धर्म पोखरी, तेलाना ताल र गैडा ताल लाई लिन सकिन्छ । यस जिल्लाका मूख्य **धार्मिक स्थलहरुमा** पाल्ही भगवति मन्दिर, पंडितपुर मन्दिर र रामग्राम स्तुपा आदि रहेका छन् । कुल भुमाग मध्ये –४७.५ वर्ग कि.मि. शहरी क्षेत्र रहेको छ ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

मुख्य जाति र पेशा:– यस जिल्लामा मुख्य जातिहरुमा ब्राम्हण, क्षेत्री, थारु, यादव, कलवार, तेली, मुसलमान रहेका छन् । मुख्य पेशा कृषि र मुख्य बालीहरु धान, गहुँ, तोरी, मसुरो, ऊखु, र केरा हो भने अन्यमा व्यापार, व्यवसाय, वैदेशिक रोजगारी रहेको छ

मुख्य औद्योगिक तथा व्यापारिक केन्द्रहरु :– महेशपुर, परासी, गोपीगंज, बेलाटारी, बर्दघाट, भुमही र सुनवल हुन् ।

यस जिल्लामा जम्मा १० वटा कलेज, २०४ वटा, सामुदायिक विद्यालय २०४ तथा ४१ वटा मदरसा एवम् १३२ वटा संस्थागंत विद्यालय रहेका छन् ।

जिल्लाको स्वास्थ्य सेवाका लागि अस्पताल २ वटा, स्वास्थ्य कार्यालय १ वटा, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र २ वटा, स्वास्थ्य चौकी ३६ **र** आयुर्बेद स्वास्थ्य केन्द १ वटा रहेका छन् ।

१.२.२ जिल्लाको स्थानीय तह अनुसार जनसंख्या विवरण

स्थानीय तह	परिवारको औसत आकार	परिवार संख्या	पुरुषका	महिला	जम्मा
बर्दघाट नगरपालिका	४.१५	१८५०१	३५६७५	४१०२८	७६७०३
रामग्राम नगरपालिका	४.८७	१३१३७	३१६५६	३२३६१	६४०१७
सुनवल नगरपालिका	४.१४	१७४१८	३३७९३	३८२९२	७२०८५
पाल्हीनन्दन गाँउपालिका	५.३२	७१८०	१९०१६	१९१७०	३८१८६
प्रतापपुर गाँउपालिका	५.१४	९७०२	२४८१२	२५०८५	४९८९७
सरावल गाँउपालिका	४.८३	८७४५	२०५३७	२१६७०	४२२०७
सुस्ता गाँउपालिका	५.०७	८०२६	१९७०४	२०९५१	४०६५५
संस्थागत		२९	२९८९	१२९	३११८
जम्मा	४.६८	८२७३८	१८८१८२	१९८६८६	३८६८६८
श्रोत : जनगणना २०७८					

यस जिल्लामा ३ नगरपालिका र ४ गाउँपालिका रहेका छन् । हालको जनगणना अनुसार सबैभन्दा वढी जनसंख्या बर्दघाट नगरपालिका र सबै भन्दा कम जनसख्या पाल्हीनन्दन गाँउपालिकामा रहेको छ भने समग्र जिल्लामा जनसंख्या बृद्धिदर १.४७ प्रतिशत रहेको छ ।

जिल्लाको भौगोलिक संरचना हेर्दा भित्रि मधेश, पहाडी र तराई क्षेत्र गरी तीन किसिमको भू-बनोट रहेका कारण जिल्लालाई तीन तल्ले जिल्ला पनि भनिन्छ । भित्री मधेस र तराईका क्षेत्रहरुमा डुवान तथा नदी कटान जस्ता प्रमुख समस्याहरु रहेका छन् । यस जिल्लाको उत्तर तर्फ मध्य-भागबाट ३४ कि.मि. पूर्व पश्चिम राजमार्ग काटिएको छ । राजमार्गको लामो खण्ड रहेको र सबै खाले सवारी साधनहरु अव्यवस्थित तरिकाबाट आवत जावत गर्ने हुँदा सडक दुर्घटना अत्याधिक भईरहने र सो को कारण अधिक मात्रामा धनजनको क्षति हुने गरेको छ । साथै यस वर्ष पनि पूर्व पश्चिम राजमार्गको स्तरोन्नतीको काम भएको कारण वाट पनि बर्षाको समयमा थप बाढी, पहिरो तथा डुवानको जोखिम थपिएको छ । यी प्रकोपहरु बाहेक हुरीबतास, आगजनी, महामारी, सर्पदंस, चटचाङ् र भूकम्प जस्ता विपद्का घटनाहरुले पनि यस जिल्लामा जनधनको व्यापक क्षति हुने गरेको छ । यस वर्ष यस जिल्लामा हावाहुरी र वर्षाका कारणले बढी मात्रामा हिउँदे बालीनाली हानी नोक्सानी पुऱ्याएको छ ।

जिल्लाको सन्दर्भमा सबै सरोकारवालाको सहकार्यमा समुदायमा विपद्का कारण प्रत्येक वर्ष हुने व्यापक धनजनको क्षति र विस्थापित लगायत प्रभावितहरुको लागि योजना निर्माण गरी कार्यान्वियन गर्नु आजको आवश्यकता रहेक छ । स्थानीय तहहरुमा विपद् व्यवस्थापन संग सम्वन्धित विभिन्न काम गर्न बाँकी रहेको देखिन्छ । अधिकाशं स्थानीय तहहरुमा विपद् व्यवस्थापन संग सम्वन्धित नीतिगत व्यवस्था रहेको पाइन्छ । साथै अधिकाशं पालिकाहरुमा पालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिहरु गठन भएको भए तापनि नीतिगत प्रावधान अनुसारका समितिहरुलाई सक्रिय गराउनु पर्ने देखिन्छ । सबै स्थानीय तहहरुमा विपद् व्यवस्थापन कोषको व्यवस्था गरी कोषमा रकमको व्यवस्था भएको देखिन्छ ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नवलपरासी (बर्दघाट सूस्ता पश्चिम) जिल्ला अन्तर्गत रहेका ७ वटा स्थानीय तहमा भएका नीतिगत तथा संस्थागत व्यवस्थाको विवरण देहाय अनुसार रहेको छ ।

स्थानीय निकाय	जोखिम न्यूनीकरण तथा वस्यापनन ऐन	विपद व्यवस्थापन कोष	कोष संचालन कार्यविधि	आपत्कालिन कार्य संचालन केन्द्र वा कार्यविधि	स्थानीय जलबायु तथा अनुकुलन योजना	विपद् संग सम्बन्धित अन्य योजनाहरु	नगर स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति (संख्या)	समुदाय स्तरीय समितिहरु (संख्या)
रामग्रम नगरपालिका	छ	रु. १२ लाख ७० हजार	छ	कार्यवधि भएको / केन्द्र नभएको	छैन	छ	१	नभएको
सुनवल नगरपालिका	छ	रु.८० लाख	छैन	छैन	छैन	नदी तटबन्धन, हिलो मुक्त अभियान, सूचना प्रसारण र जनचेतना अभियान	१ र वडा स्तरीय समिति - १३	भएको
बर्दघाट नगरपालिका	छ	रु.५० लाख	छ	केन्द्र छ कार्यविधि छैन	छैन	छ	१	नभएको
सरावल गाउँपालिका	छैन	रु. ३५ लाख ३१ हजार	छैन	भएको	भएको	छन	१	१
पाल्हिनन्दन गाउँपालिका	छ	रु. १७ लाख	छ	छैन प्रक्रियामा रहेको	छ	१) स्थानीय विपद जोखिम न्यूनिकरण रणनितिक कार्ययोजना २) विपद पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना ३) बढदो तापक्रमको लागि स्थानीय अनुकुलन योजना-२०८० ४) प्रकोप पिडित उद्धार र राहत वितरण सम्बन्धी मापदण्ड	पालिकामा १५ जना पदाधिकारी संख्या भएको समिति १ र प्रत्येक वडामा १/१ समिति गरि ६	भएको शंकरपुर समुदायमा १
प्रतापपुर गाउँपालिका	छ	रु.३१ लाख	छ	छैन	छैन	छैन	१	नभएको
सुस्ता गाउँपालिका	छ	रु. ५१ लाख ८८ हजार	छ	छैन	छ	छ	१	नारायणी पारी

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

१.२.२ प्रकोपको स्तरीकरण

जिल्लामा नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) मा मिति २०८०।०४।३२ गते जिल्ला विपद पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण कार्यशालामा र विगतमा घटेका विपद्का घटनाहरु र यस जिल्लामा विगतमा घटेका विपद्को बारम्बारता विगत २ बर्षको तथ्याङ्कको आधारमा प्रकोपको स्तरीकरण निम्नानुसार रहेको छ ।

प्रकोप	स्तरीकरण	प्रकोप	स्तरीकरण	प्रकोप	स्तरीकरण
बाढी	II	महामारी	IX	अतिवृष्टि	XIII
पहिरो	X	भुकम्प	XIV	तातो लु तापक्रम बृद्धि	XI
हावाहुरी	IV	बन्यजन्तु आतङक	VIII	असिना	XII
आगलागी	III	चटयाङ	VI	सर्पदंश	VII
दुर्घटना	I	शीतलहर	V		

१.२.३ नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) मा आ.व. २०८०।८१ मा घटेका विपद्का घटना विवरण :

सि. नं.	घट्ना शिर्षक	घटना संख्या	मानिस मृत्यु							मानिस घाईते					चौपाया क्षति		घर	गोठ	अन्य	अ.क्षति
			वयस्क			बालबालिका			जम्मा	वयस्क		बालबालिका		जम्मा	मृत्यु	घाईते				
			महिला	पुरुष	वेपता	बालक	बालिका	वेपता		महिला	पुरुष	बालक	बालिका							
१	आगलागि	७३	०	०	०	०	०	०	०	३	३	२	१	९	११	१७	५५	१६	२९	४५५५३४७५
२	चट्याङ	४	१	०	०	०	०	०	१	०	१	०	१	२	०	०	१	१	०	४०००००
३	बढी/ डुवान	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१५	०	०	०
४	पहिरो	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

सि. नं.	घट्ना शिर्षक	घटना संख्या	मानिस मृत्यु							मानिस घाईते					चौपाया क्षति		घर	गोठ	अन्य	अ.क्षति
			वयस्क			बालबालिका			जम्मा	वयस्क		बालबालिका		जम्मा	मृत्यु	घाईते				
			महिला	पुरुष	बेपता	बालक	बालिका	बेपता		महिला	पुरुष	बालक	बालिका							
५	अबिरल बर्षा	६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१	०	०	५	०	०	२२००००
६	हावाहुरी	१५	०	०	०	०	०	०	०	०	२	०	०	२	०	०	१३६	०	२	३४२६०००
७	भुकम्प	१	०	०	०	०	०	०		०	०	०	०		०	०	१	०	०	१०००००
जम्मा		१०१	१	०	०	०	०	०	१	३	६	२	३	१४	११	१७	२१२	१७	३१	४५५९४७५

श्रोत:- जिल्ला प्रहरी कार्यालय नवलपरासी (बसुप)

१.२.४ स्थानीय तह अनुसार विपद्बाट हुन सक्ने संकटाभिमुखताका अवस्थाहरु

गाउँपलिका तथा नगरपालिकाहरुवाट प्राप्त सूचनाको आधारमा स्थानीय तहहरुले सम्भावित जोखीमको आँकलन गरी सोहि अनुसार वडा र ठाउँको पहिचान गरी अति उच्च, उच्च, मध्यम तथा न्यून गरी विभिन्न चार तहमा जोखिम आँकलन गरेको आधारमा समग्र जिल्लाको विभिन्न पालिकाहरुको संकटासन्नताको बर्गिकरण तपसिल अनुसार गरिएको छ। जस अनुसार अधिकाशं पालिकाहरु बाढीको उच्च जोखिममा रहेका छन् भने पहाडी भूभागहरुमा पहिरोको जोखिम उच्च रहेको छ।

१.२.४.१. अति उच्च संकटासन्न अवस्थामा रहेका गाउँपालिका तथा नगरपालिकाका वडाहरु

क्र.सं.	गाउँपालिका, नगरपालिका
१	सरावल वडा नं. ६, ७
२	सुस्ता वडा नं.३, ४, ५,
३	प्रतापपुर वडा नं. ६, ८
४	पाल्हीनन्दन वडा नं. १, ३, ६

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

१.२.४.२.उच्च संकटासन्न अवस्थामा रहेका गाउँपालिका तथा नगरपालिकाका वडाहरु

क्र.सं.	गाउँपालिका, नगरपालिका
१	बर्दघाट नगरपालिका वडा नं.१३, १५
२	रामग्राम नगरपालिका वडा न. १, २, ३, ५, ६, १७, १८
३	प्रतापपुर गाउँपालिका वडा नं.३, ६, ८
४	पाल्हीनन्दन गाउँपालिका वडा नं. २

१.२.४.३.मध्यम संकटासन्न अवस्थामा रहेका गाउँपालिका तथा नगरपालिकाका वडाहरु

क्र.सं.	गाउँपालिका, नगरपालिका
१	बर्दघाट नगरपालिका वडा न. ४, १४,१६
२	सरावल वडा नं. २,३,४,५,
३	सुनवल न.पा. वडा ४,९,१०,११,१२,१३
४	रामग्राम नगरपालिका वडा न. १०,१२,१५,१६
५	बर्दघाट नगरपालिका वडा न. १२
६	प्रतापपुर गाउँपालिका वडा नं.१,२,४,७
७	सुस्ता गाउँपालिका वडा नं १,२
८	पाल्हीनन्दन गाउँपालिका वडा नं. ५

१.२.४.४.न्यून संकटासन्न अवस्थामा रहेका गाउँपालिका तथा नगरपालिकाका वडाहरु

क्र.सं.	गाँउपालिका /नगरपालिका
१	प्रतापपुर गाउँपालिका वडा नं. ८,९
२	बर्दघाट नगरपालिका वडा नं. २, ११
३	पाल्हीनन्दन गाउँपालिका वडा नं.३, ४
५	सरावल गाउँपालिका वडा नं. १

१.३. जिल्लाको क्षमता विश्लेषण :

१.३.१ जिल्ला स्थित स्रोत, साधनको आँकलन

विभिन्न प्रकृतिका विपद्का घटनाबाट हुनसक्ने क्षतिलाई कम गर्न वा प्रकोपको सामना गर्न जिल्ला भित्र उपलब्ध स्रोत तथा साधनहरुको आँकलन गरी प्राप्त विवरणहरुलाई तालिकावद्ध गरिएको छ ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

१.३.१.१ जिल्ला तहमा हाल उपलब्ध साधन, स्रोतहरुको विवरण

जिल्ला तहमा उपलब्ध हुनसक्ने साधन, स्रोतहरुको विवरण जिल्लाको विभिन्न सरकारी कार्यलय एवं जिल्ला स्थित सरोकारवाला संघ संस्थाहरु बाट संकलन गरिएका सूचनाको आधारमा अद्यावधिक गरिएको हो । तालिकामा उल्लेखित सामग्रीहरु सम्वन्धित निकाय वा संस्थामा मौज्दात रहने तथा नियमित प्रयोग रहने हुँदा विपद्को समयमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको निर्णय र आपसी समन्वयमा परिचालन हुने छ

क.सं.	कार्यालय/ निकायहरु	उद्धार, तथा राहत सामग्रीहरु	भण्डारण स्थान
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	डोरी ३२५ मि., क्यारबिना २ थान, लाईफ ज्याकेट ५ थान, गमबुट १८ थान, ट्युब १३ थान, टिन कटर ५ थान, स्ट्रेचर २ थान, लाइभ भेष्ट १९ थान, हेलमेट १९ थान, जेट सुटर ३ थान, अग्नि नियन्त्रक ग्यास ३ थान, छालाको पन्जा ४ जोर, इमरजेन्सी लाइट २ थान, फोकस लाइट २ थान, उड कटर मेसिन १ थान, हाइड्रोलिक जग १ थान, टोचन १ थान, रबर बोट १ थान, स्मार्ट टि.भी. ४९ इन्च, -१, ट्रलि स्पिकर- १	सम्बन्धित निकाय
२	जिल्ला प्रहरी कार्यालय परासी र मातहतका युनिट	मोटर बोट थान-१, बाल्टिन थान-२१, Chain saw (रुख काट्ने मेसिन) थान-१, Crow bar (gall) (गल) थान-८, Fire extinguisher 1 kg थान-५,Fire extinguisher 4 kg थान-४, Fire extinguisher 6 kg थान- ४१, Hydraulic jack थान-१, line rope १२५० मिटर, लाईफ ज्याकेट थान-१५०, Safety belt (सेफ्ट बेल्ट) थान- ५ , Safety helmet (सेफ्टी हेल्मेट) थान-६३, Search light (सर्च लाईट) थान- ३, टर्च लाइट थान-३, टर्च लाईट ठुलो थान-१, Stretcher थान-३०, स्ट्रेचर फोल्डिङ थान-२, स्ट्रेचर स्टिल थान-१, गैटी थान-२१, हथौडा थान-४, मेटल बुकेट थान-४, फरुवा थान-१२, कर्नी थान-१, बन्चरो थान-८, पानी बुट जोर-६३, पानी बुट छालाको ९ जोर, गमबुट स्टिल टोए ४ जोर, Shovel (बेल्चा) थान-३३, Fire swatter थान-१२, Fire Rake थान-२२, Fire Axe Hoe थान-२, First Aid Kit थान-२, Jump Suit थान-९, Fire Boot (Pair) जोर-४, Socks (Pair) जोर-४, Gloves (pair) जोर-१७, लेदर पन्जा१२ जोर, Helmet थान-३५, Head torch थान-३, Face Mask थान-४, Water Bottel थान-४, Back Pack Pump (20L) थान-३, Axe with Rubber Grips थान-५, Crow Bar थान-५, Fire Blanket थान-१३, Protable Shovel थान-५, Pike थान-५, माईक थान-४, ट्युब थान-१७, लाईफ बडि रिङ थान-१५, आरी थान-१, घन थान-१, Head lamp थान-१, रेनकोट २ थान, सिट्ठी ८ पिस, फायर रिटार्डेट सुट ३ थान, टोचन १ थान, साइरन थान-१, सेफ्टी रिबन टेप १ रोल,फायर वल ७ थान, त्रिपाल ७ थान	सम्बन्धित निकाय

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

३	सशस्त्र प्रहरी बल, नं २६	लाईफ ज्याकेट ४० गोटा,क्याराबिना २० गोटा,थ्रो ब्याग ६ गोटा, फायर एक्स्टीङगुईसर १० गोटा, स्टेचर १३ गोटा, सेफ्टी मिटन ४० जोर, मिटन ४५ जोर, त्रिपाल ४ थान, म्याट ८ थान, First Aid Kit २ थान, camping Tent सानो १ थान, Petrol Chain Saw २ थान, Chain For Chain Saw 18 ६ गोटा, Spark Plug ५ गोटा, Air Filter ५ गोटा, Piston १ गोटा, Four Stroke Bower Cutter २ गोटा, Diamond Cutting Blade ३ गोटा, Iron Cutting Blade ६ गोटा, Concrete Blade ६ गोटा, Wood Cutting Blade ४ गोटा, Electric Chain Saw १ गोटा, Chain for Chain Saw 16 ३ गोटा, Rotary Hammer Drill २ गोटा, 22x540 Drill Bit३ गोटा, Bull point Bit ३ गोटा, Hydraulic Hand Operated Combination Tools १ गोटा, मोटर बोट सेट १ सेट, रबर बोट १ सेट, प्याडल बोट १ थान, सेफ्टि हेल्मेट २९ गोटा, सिठ्ठी ३५थान, रबर बुट १० जोर, ट्युब ८ गोटा, रीभर क्रसिङ्ग रोप २ रोल, रोप २०० मी, ईमरजेन्सी लाईट २ थान, फोल्डिङ्ग साबेल १५ थान, साबेल ६ थान, फिगर अफ एट १४ थान, उड कटर मेसिन १ थान, टोचन १ थान, हाईड्रोलिक जग १ थान, पिक ३ गोटा, बन्चरो ८ गोटा, स्वाईविङ ग्लोभ ५ जोर, सेफ्टी बेल्ट ३ पिस, सर्च लाईट ३ पिस, Ring Life boys tube ७ पिस, Climbing Rope २ मि., Fire Rake २ थान, Fire Axe Hoe १ थान, Shovel २ थान, Fire Swatter ५ थान, Jump Suit Fire Fighting Protecting Cloth ७ थान, Fire Aid Kit ३ थान, Fire boot ४ थान, Socks ४ थान, Head Torch ३ थान, Gloves (pair) ४ थान, Face Mask ४ थान, Water Bottle ४ थान, द्यबअप एबअप एगफउ९द्दण ष्० २ थान, पम्प २ थान, Axe with Rubber Gripes ५ थान, Crow Bar ५ थान, Fire Blanket १० थान, फोकस लाईट १ थान, Reciprocation Saw १ गोटा, Spare Blade 6 inch 20, Spare Blade 9 inch ३5, Spare Blade 12 inch 2०, Rescue Rope ६ थान	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल, नवलपरासी (बर्दघाट– सुस्ता पश्चिम)

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय नवलपरासी (बर्दघाट–सुस्ता पश्चिम)

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

४	नेपाली सेना	क्यार विन-३५, स्ट्रेचर-६, पन्जा-१४, रोप २०० मिटर, हाईड्रोलिक जग १ वटा, लाईफ ज्याकेट ३० थान, लाईफ बोयरिङ्ग ६ वटा, फायर सुट ६ जोर, सेफ्टीबेल्ट ८ वटा, रबर बोट सेट पम्प सहित २ वटा, रबर टयुव २० वटा, Fire पन्जा ४ थान, ँच्चभ च्चपभ २ थान, Sholve २ थान, Fire AXE Hole १ थान, First Aid Kid १ थान, Jump Suit (fire fighting protective Cloth) ४ थान, Fire Boot ४ जोर, Socks ४ जोर, Head Touch ३ थान, Face Mask ४ थान, Water Botttle ४ थान, Back Pack Pump 20L १ थान, Axe with Rubber Grips ४ थान, Crow Bar ४ थान, Fire Blanket ४ थान, Protable Shovel (rounded/ Spade) ४ थान, Pike ४ थान, त्रिपाल ७०, म्याट्रेस ६ वटा, PPE SET १६ जोर, व्यान्डेज २, निप्याड २, कभर सहितको म्याट्रेस २, चाइनिज पाल २, फाइबर सिरक ६, ट्वाइलेट कुर्चि १, सेफ्टी हेलमेट १५, थ्रो ब्याक ६, ड्रिल मेशिन ३, ब्याक बोर्ड २	नेपाली सेना, गोरखदल गण, परासी
५	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र	आकस्मिक पशु उपचार सेवाका लागि औषधि व्यवस्थापन गर्न सकिने, गाडी १, मोटरसाइकल १, तुरुन्त उपलब्ध हुन सक्ने जनशक्ति ४ जना	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र परासी
६	स्वास्थ्य कार्यालय, परासी	तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मी (RRT)– परिचालन गर्न सकिने, गाडी-१, मोटरसाईकल-९, मानव स्वास्थ्यका लागि औषधीहरुको व्यवस्था भएको ।	स्वास्थ्य कार्यालय, परासी
७	जलस्रोत तथा सिंचाई विकास डिभिजन कार्यालय	– प्लाष्टिक बोरा २५००० गोटा – ग्याबीयन तार जाली ४०० थान	जलस्रोत तथा सिंचाई विकास डिभिजन कार्यालय, परासी
८	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	गाडी-१, मोटरसाइकल २, मानवस्रोत ८, आपतकालिन आश्रयका लागि विद्यालय भवन उपलबध गराउन सकिने । ३३० विद्यालय, वि.व्य.स. तथा शिक्षक अभिभावक संघ, उद्धार तथा राहत वितरणमा प्रयोग गर्न सकिने कक्षा ९-१२ का विद्यार्थी संख्या २०१२२, शिक्षक/कर्मचारी संख्या ३६९७ । • विपद् जोखिम न्यूनिकरण सम्बन्धी विषयवस्तु पाठ्यक्रम/पाठ्यपुस्तकमा समावेश गरिएको । • विद्यालय सुधार योजना तथा पालिकास्तरीय शिक्षा योजनामा विपद् जोखिमलाई समावेश गरिएको । • अधिकांश विद्यालय विपद्बाट हुन सक्ने जोखिम पहिचान गरिएको । • **First Aid Kit** प्रत्येक विद्यालयमा रहेको । • कतिपय विद्यालय **DRR Mapping** भएको ।	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई परासी
९	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन (इकाई) कार्यालय	मोटरसाईकल-२, मानवस्रोत-२ जना,पानी शुद्धीकरणका लागि स्वास्थ्य शिक्षा र औषधी आवश्यकता अनुसार उपलब्ध गर्ने ।	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन (इकाई) कार्यालय, परासी

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

१०	कृषि ज्ञान केन्द्र	गाडी-१ वटा, मानवस्रोत-आवश्यकता अनुसार परिचालन गर्न सक्ने, विपदबाट क्षति पुगेका कृषक उद्यमी, फर्म, समुह, सहकारीलाई पुर्नस्थापनाका लागि वस्तुगत सहयोग कार्यक्रम- बजेट २ लाख	कृषि ज्ञान केन्द्र, कार्यालय
११	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखा परासी	मानवस्रोत २६, त्रिपाल २७०, कम्बल १४, धोती ६६, पाइन्ट कपडा १८६ मी., प्लेन कपडा १६४ मी., बाल्टीन १३०, झूल ३९९, मेट्रेस ५६, प्लाष्टिक डोरी ५३, प्लाष्टिक बोरा ५० र तयारी कपडा २०	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखा परासी गोदाम
१२	उद्योग वाणिज्य संघ	आवश्यकता अनुसार खाद्यान्न र लत्ता कपडा सहयोग उपलब्ध गर्ने ।	परासी
१३	डिभिजन वन कार्यलय	• विपद्जन्य घटनाबाट पीडितबाट काठको माग भई आएमा राजश्व मूल्यको ९० प्रतिशत छुट सहुलियत दिएर उपलब्ध गराउन सकिने । • विपद्को समयमा खोज, उद्धारको लागि तालिम प्राप्त जनशक्ति नरहेको तर सहयोगको लागि माग भई आएमा ५ जना सशस्त्र वन रक्षक उपलब्ध गराउन सकिने । • दैवी प्रकोप घटनामा परेका व्यक्तिलाई आवश्यक पर्ने काठ पर्याप्त मात्रामा मौज्दात रहेको ।	डिभिजन वन कार्यालय परासी

१.३.२. स्थानीय तहहरुमा विपद्को समयमा प्रयोग गर्न सकिने साधन तथा उपकरणको विवरण

विपद्को संयमा स्थानीय तहमा उपलब्ध हुनसक्ने साधन, स्रोतहरुको विवरण जिल्लाका ७ वटै पालिका हरुबाट संकलन गरिएका सूचनाको आधारमा अद्यावधिक गरिएको छ जुन निम्नानुसार छ । उल्लेखित साधन तथा उपकरणहरु विपद्को समयमा आवस्यकता अनुसार जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति संगको समन्वयमा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको निर्णय अनुसार प्रयोग गर्न सकिने छ।

क.सं.	कार्यालय, निकायहरु	उद्धार, तथा राहत सामग्रीहरु	सामग्री रहेको स्थान	परिचालनको लागि सम्पर्क व्यक्ति
१	रामग्राम नगरपालिका	१. बारुणयन्त्र - १ थान २. एक्सकाभेटर - १ थान ३. डोरी- १०० मि. ४. गैति - १० थान ५. सबल - २ थान ६. जे.सि.बि. - १ थान ७. ट्र्याक्टर - २ थान ८. शव वाहन - १ थान ९. एम्बुलेन्स - २ थान १०. माईक ११. बेल्चा - ८ थान १२. लाईफ ज्याकेट - १० थान १३. बाल्टी - १० थान १४. त्रिपाल - ५ पिस १५. सेफ्टी हेल्मेट - १० थान १६. बुट - २ थान	नगर कार्यपालिकाको कार्यालय	प्रमुंख प्रशासकीय अधिकृत
२	सुनवल	ब्याक हु लोडर-१, ट्रिपर-३, प्राथामिक	पालिकाको	नगर प्रमुख, उपप्रमुख,

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

	नगरपालिका	सुरक्षा बाकस, बेल्चा, एम्बुलेन्स ३ थान, गैंचि-१०, बेल्चा-५, पिकअप गाडी-१, त्रिपाल, सुरक्षित आश्रयस्थल (१३ वटा महिला उद्यम भवन), खुला स्थान	कार्यलय	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, वडा अध्यक्ष, विपद फोकल पर्सन, नगर प्रहरी प्रमुख
	बर्दघाट नगरपालिका	ट्रिपर टयाक्टर-३, एम्बुलेन्स-३, मोटर साइकल-५, दमकल १, जेसीबी-१, लाइफ ज्याकेट १०, टयुव २, डोरी, बेल्चा ५, गैची ५ र कोदालो ३ थान	नगरपालिकाको कार्यालय	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
३	सशस्त्र प्रहरी बल सुरक्षा वेश क्याम्प सेमरीमा हस्तान्तरण	डोरी २०० मिटर, गमबुट १० जोर, पन्जा १० जोर, थ्रो ब्याग ४ वटा, सिट हारनेस २ थान	सशस्त्र प्रहरी बल सुरक्षा वेश क्याम्प सेमरी	सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक
	इलाका प्रहरी कार्यालय	डोरी २०० मिटर, गमबुट ६ जोर, हेलमेट ६ थान, लाइफ ज्याकेट ४, टर्च लाइट ठूलो २ वटा, हेन्ड ग्लोभ्स २ सेट, स्टेचर १ थान	इलाका प्रहरी कार्यालय बर्दघाट ४	प्रहरी निरीक्षक
४	सरावल गाउँपालिका	एम्बुलन्स १ थान , ट्याकटर १थान ,माइक ,त्रिपाल २१०थान , फायर एक्स्टिङ्गयुसर २७ थान ,आकस्मिक सुरक्षित आश्रय स्थल -३	सरावल गाउँपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

उद्धार सामाग्रीहरु रहेका स्थानहरु

क.स	विपद् व्यवस्थापनका सामाग्रीको विवरण	सामाग्रीहरु रहेको स्थान					मौजदात	जम्मा
		प्रहरी चौकी बासा	प्रहरी चौकी गोबरहिया	प्रहरी चौकी भुजहवा	सशस्त्र बल भुजहवा	मधवलिया उद्दार समिति		
१	life jacket	२	२	२	८	१०	२	२६
२	Boot	१	१	१	४	४	४	१५
३	gloves leather	१	१	१	१	-	-	४
४	safety gloves	१	१	१	१	-	-	४
५	marking tap	१	१	१	१	-	-	४
६	fire blanket	१	१	१	१	-	१	५
७	safety helmate	२	२	२	८	८	२	१४
८	safety jacket	१	१	१	१	-	२	६
९	hammer	१	१	१	१	-	-	४
१०	Gall	१	१	१	१	-	-	४
११	stretcher	-	-	१	-	-	-	१
१२	life bouring ring	१	१	१	२	-	१	६
१३	Rop	१	१	१	१	१	-	५
१४	Light	१	१	१	१	५	-	९
१५	tripal	२	२	२	१०	१०	२१०	२३६
१६	rubber boat,wood boat	-	-	-	१ rubber boat set	१ ubber boat set , २ wood		४

						boat set		
१७	rain coat	-	-	-	३	५	१२	**२०**
१८	steel box	-	-	-	-	१	-	**१**
१९	shaval	-	-	-	२	-	-	**२**
२०	Gaiti	-	-	-	२	-	-	**२**
२१	carry bag	-	-	-	१	-	-	**१**
२२	throw bag	-	-	-	१	-	-	**१**

५	**पाल्हीनन्दन गाउँपालिका**			
क.सं.	**कार्यालय, निकाय**	**उद्धार तथा राहत सामाग्रीहरु**	**सामाग्री रहेको स्थान**	**परिचालनको लागि सम्पर्क व्यक्ति**
		(१) सेफ्टी हेलमेट - ८ थान, (२) थ्रो ब्याग - २ थान , (३) प्राथमिक उपचार बाक्स -४ थान, (४) फायर ब्लङ्केट १ थान , (५) मेगा फोन — ६ थान, (६) सर्च लाईट — ४ थान, (७) फायर इन्स्टिगुइसर- ५ थान, (८) डोरी रेस्क्यु रोप — ५ रोल (९) ट्रेक्टर — १ थान, (१०) बेल्चा — ३ थान (११) स्ट्रेचर — ४ थान (१२) कोदालो — ३ थान (१३) गैती — ३ थान	पाल्हीनन्दन गाउँपालिकाको कार्यालय	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
		(१) Fire extinguisher- ४ pcs, (२) Rope - २० (३) safety jacket -८ pcs (४) working shoes/boots-४ pair (५) Portable megaphone hand hand mike -२ set (६) bucket metal -४ pcs (७) life buoy Ring — ४ ring (८) Whistle — ४ pcs (९) strecher -४ set (१०) Pick Axe -४ set (११)Head Lamp- ४ pcs (१२) Life jacket -४set	पाल्हीनन्दन गाउँपालिकाको कार्यालय	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
		१- त्रिपाल १८*२४ को ४ थान २- लाइफ ज्याकेट -३ थान ३- प्राथमिक उपचार बक्स १ थान ४- गमबुट नर्मल — ४ जोर ५- रेस्क्यु रोप-१००मिटर१२ mm को१रोल ६- मेगा फोन — २ थान ७- सेफ्टी हेलमेट- ४ थान ८- स्ट्रेचर — १ थान ९- फोल्डिङ्ग ल्याडर १०- बेल्चा -५ थान ११- फरुवा - ५ थान	पाल्हीनन्दन गाउँपालिकाको १ नं.वडा कार्यालय	१ नं.वडा अध्यक्ष चुल्हाई प्रसाद यादव ९८५७०४६८९१ १ नं. वडा सचिव शम्भु सहानी ९८६७१७७२८ ५
		१-लाईफ बोइङ रिङ -१ थान २-मेगा फोन- १ थान ३-आरी -१ थान	ईलाका प्रहरी कार्यालय महेशपुर	कार्यालय प्रमुख फल बहादुर तामाङ सम्पर्क नं.९८५७०४६६४७

		४-हेलमेट १० थान ५-स्टेचर -१ थान ६-रिफ्लेक्टिङ्ग ज्याकेट हैबी-१० थान ७-फायर बल — ४ थान ८-हेलमेट डिजाइन -८ थान ९-गैती ४ थान १०-कोदालो -४ थान ११-लाइफ ज्याकेट-११ थान १२-बेल्चा ४ थान १३-सर्चलाइट ठुलो-३ थान १४-सर्चलाइट सानो -१ थान १५-रोप/रस्सी -२० किलो १६-गमबुट-११थान	नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय नवलपरासी (बर्दघाट-सुस्ता पश्चिम)	
		१-फायर एक्सटिंग्विशर-२ थान २-प्राथमिक उपचार बक्स-१ थान ३-मास्क १० पोका ४-स्पिकर ट्रलि-१ थान	ईलाका प्रहरी कार्यालय महेशपुर	कार्यालय प्रमुख फल बहादुर तामाङ सम्पर्क नं.९८५७०४६६४७
		१-सेफ्टी हेलमेट ७ थान २-थ्रो ब्याग २ थान ३-फायर ब्लङ्केट ४ थान ४-स्ट्रेचर १ थान ५-फायर रिटारटेड सुट -२ थान ६-मेगा फोन -१ थान ७-लाइफ ज्याकेट-७ थान ८- सर्च लाइट -१ थान ९-रेस्क्यु रोप -२ रोल १०-लाइफ बोइङ रिङ्ग -२ थान ११-फायर इन्स्टिगुइसर -१ थान १२-पानी बुट -२ जोर १३-ट्युब -१ थान	प्रहरी चोकी सनई	शिव कुमार पोडेल प्रहरी सहायक निरिक्षक
		१-सेफ्टी हेलमेट ५ थान २-थ्रो ब्याग २ थान ३- फायर ब्लङ्केट ४ थान ४-स्ट्रेचर १ थान ५-फायर रिटारटेड सुट१ थान ६-मेगा फोन१ थान ७- लाइफ ज्याकेट-३ थान ८- सर्च लाइट -१ थान ९-रेस्क्यु रोप -१ रोल १०-लाइफ बोइङ रिङ्ग -१ थान ११-फायर इन्स्टिगुइसर -२ थान	ईलाका प्रहरी कार्यालय अमानीगंज	प्रहरी सहायक निरिक्षक कृष्ण बहादुर थापा
		१-फायर इन्स्टिगुइसर-२ थान १- सेफ्टी हेलमेट १५ थान २- थ्रो ब्याग ४ थान ३- फायर ब्लङ्केट ५ थान ४- स्ट्रेचर २ थान ५- फायर रिटारटेड सुट ४ थान ६- मेगा फोन२ थान ७- लाइफ ज्याकेट-१० थान ८- सर्च लाइट -२ थान ९- रेस्क्यु रोप -२ रोल	प्रहरी चोकी गेरमी सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल नं.२६ गण हे.क्वा.बेलासपुर नवलपरासी ब.सु.प.	प्रहरी नायब निरिक्षक श्याम बहादुर कार्की सहदेव चोधरी सशस्त्र प्रहरी निरिक्षक

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

		१०- लाइफ बोइङ रिङ्ग -५ थान ११- फायर इन्स्टिगुइसर -४ थान १२- प्राथमिक उपचार बक्स १ थान १-फोल्डिङ्ग ल्याडर -१थान २-लाइफ बुवरी रिङ१ थान ३-लाइफ ज्याकेट३ थान १- फोल्डिङ्ग ल्याडर -१थान २-प्राथमिक उपचार बक्स २ थान १-फोल्डिङ्ग ल्याडर -१थान २-एम्बुलेन्स -१ थान १-फोल्डिङ्ग ल्याडर -१थान १-एम्बुलेन्स -१ थान	गा.पा.अध्यक्ष ज्युको कार्यकक्ष गा.पा.उपाध्यक्ष ज्युको कार्यकक्ष ६ नं. वडा कार्यालय सनई गा.पा.कार्यालय स्वास्थ्य शाखा पाल्हीनन्दन आधारभुत अस्पताल लोहरोली	बैजु प्रसाद गुप्ता गा.पा.अध्यक्ष फातुमा खातुन अंसारी गा.पा.उपाध्यक्ष ६ नं.वडा अध्यक्ष कृष्ण चन्द्र यादव हरिशंकर गुप्ता स्वास्थ्य संयोजक बृजेश यादव निमित्त प्रमुख
६	प्रतापपुर, गाउँपालिका	एम्बुलेन्स ३ थान, सर्च लाइट ४ थान, डोरी ८ रोल, मेगाफोन २ वटा, आकस्मिक सुरक्षित आश्रय स्थल–२, लाईफ जाकेट–३५ ,माइक– २,त्रिपाल–६०, हेलमेट–१०, स्ट्रेचर– ४, पम्प–१,प्राथमिकउपचार बाकस– ५, बेल्चा – ४ , साइरन –२,,ट्यिूब– ५	पालिकाको कार्यलय	प्रमूख प्रशासकीय अधिकृत
७	सुस्ता गाउँपालिका			
क.सं.	**कार्यालय,नियकहरु**	**उद्धार, तथा राहत सामग्रीहरु**	**सामग्री रहेको स्थान**	**परिचालनको लागि सम्पर्क व्यक्ति**
१	सुस्ता गाउँपालिका	➢ स्ट्रेचर — २ थान ➢ त्रिपाल — ३५ थान ➢ रेस्क्यु रोप — २०० मि. ➢ रेस्क्यू रोप/pursik type – १ मि. ➢ Ring Life Buoys tube – २ थान ➢ हेल्मेट — २५ थान ➢ गम बुट — २ थान ➢ सर्चिङ लाइट — ३ थान	गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय	विष्णु प्रसाद ढकाल (विपद् फोकल पर्सन)
२	बि.ओ.पी., बलिनगर	➢ लाइफ ज्याकेट — ५ ➢ गम बुट — ४ थान ➢ Ring Life Buoys Tube – १ थान ➢ त्रिपाल — ५ ➢ हेल्मेट — ६ थान ➢ रेस्क्यु रोप — १ थान ➢ हेड ल्याम्प - २ थान	बि.ओ.पी. बलिनगर	सन्तोष सापकोटा (सशस्त्र प्रहरि निरिक्षक)
३	प्रहरी चौकी, नर्सही	➢ लाइफ ज्याकेट — ५ ➢ गम बुट — ४ थान ➢ Ring Life Buoys Tube – १ थान	प्रहरी चौकी, नर्सही	वशिष्ठ यादव

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

		➢ त्रिपाल — ५ ➢ रेस्क्यु रोप — १ थान हेड ल्याम्प - २ थान		
४	प्रहरी चौकी, रामनगर	➢ लाइफ ज्याकेट — ५ ➢ हेल्मेट - ५ ➢ गम बुट — २ थान ➢ Ring Life Buoys Tube – १ थान ➢ त्रिपाल — ५ ➢ रेस्क्यु रोप — १ थान ➢ हेड ल्याम्प - १ थान	प्रहरी चौकी, रामनगर	राजारामकुर्मी

१.३.३ जिल्लाको जोखिम तथा संकटासन्नता विश्लेषण

विपद् जोखिम व्यवस्थापन भित्र गरिने विभिन्न चरणका कार्यहरु मध्ये विपद् पहिले जोखिम न्यूनीकरणका आधारभूत कार्य, विपद् परे लगतै स्थिति सामान्य नभएसम्म प्रतिकार्य, प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी र तत्कालीन पुर्नलाभका लागि कार्य गरिने भएकाले यस योजनावाट विपद् प्रभावित मानिसको अधिकारको संरक्षण, आपतकालीन जीविकोपार्जनमा सहयोग र विपद् जोखिम व्यवस्थापनका क्षेत्रमा समेत सहयोग पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ । यस योजनाको केहि अपेक्षित नतिजा निम्नाअनुसार हुने प्रक्षेपण गरिएकोछ ।

- विपद् पहिले गर्नुपर्ने आधारभूत जोखिम न्यूनीकरण उपायहरू सुनिश्चित हुनेछन् ।
- विपद्को समयमा मानवीय सहायता व्यवस्थित गर्न सकिन्छ ।
- विपद्को जोखिम कम गर्न सरोकारवाला र समुदाय बीचको सहकार्यमा अभिवृद्धि हुनेछ ।
- पीडितहरूलाई आफ्नो अधिकार र दायित्व बारे सचेत हुने अवसर प्राप्त हुनेछ ।
- उद्धार र राहत जस्ता कार्यहरूमा पीडितहरूलाई समुदायमा समान पहुँचको प्रत्याभूति हुनेछ ।
- सामाजिक, सांस्कृतिक मर्यादा तथा सद्भाव अभिबृद्धि भएर विपद्को सामना गर्न एकताबद्ध हुने वातावरण हुनेछ ।
- क्षेत्रगत रुपमा कामको वाडफाँड हुने हुँदा मानवीय सहायतालाई पारदर्शी, प्रभावकारी र व्यवस्थित हुनुका साथै सेवा प्रदायकमा जवाफदेहिता र उत्तरदायित्वको भावनाको विकास हुनेछ ।

यस जिल्लामा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको अगुवाईमा सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूले विपद् व्यवस्थापनका तीनवटै चरणमा काम गर्ने छन् ।

१.३.४ विपद् जोखिम व्यवस्थापनका लागि वर्तमान नीति, कानून र संस्थागत व्यवस्थाहरू:

- नेपालको संविधान
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन, नियमावली २०७६
- राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्यको कार्यढाँचा २०७० (पहिलो संशोधन २०७५)
- विपद् पश्चातको शव व्यवस्थापन सम्बन्धी मार्गदर्शन, २०६८
- विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६
- विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्य योजना योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०६७ (पहिलो संशोधन, २०७६)
- प्रकोप पीडित उद्धार र राहत मापदण्ड, छैठौं संशोधन २०७४
- जलजन्य विपद् व्यवस्थापन नीति, २०७२

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
नवलपरासी (बर्दघाट-सुस्ता पश्चिम)

<u>संस्थागत व्यवस्थाहरू:</u>

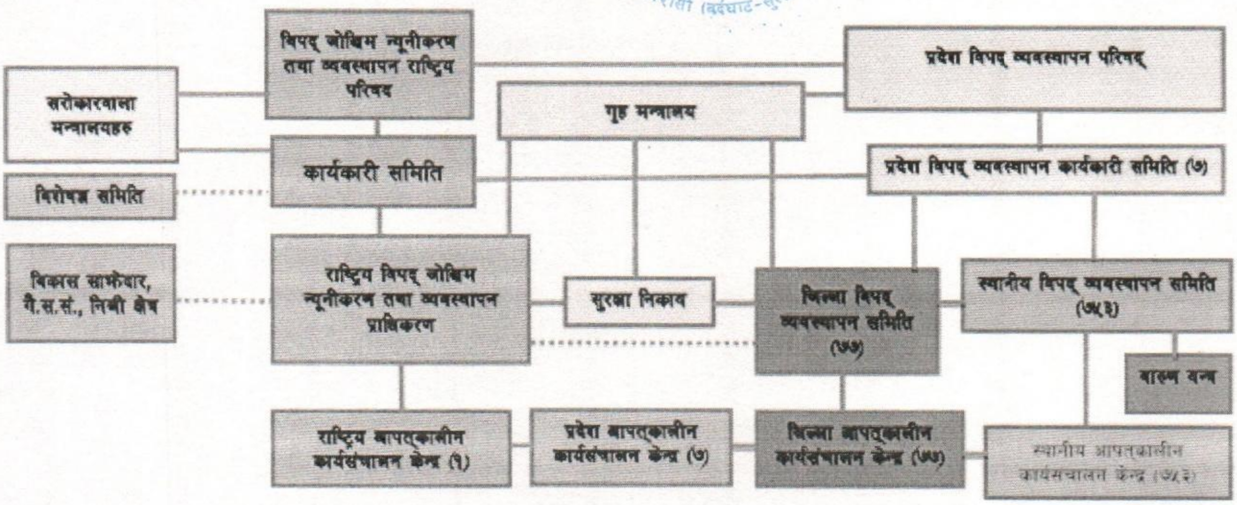

. विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ (प्रथम संशोधन, २०७५) बमोजिम विपद् व्यवस्थापनको संस्थागत संरचना

: उल्लिखित संस्थागत संरचनामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ का प्रावधानहरुलाई आधार लिई बिभिन्न समितिहरु र निकायहरु को सम्बन्ध र समन्वयलाई प्रष्टयाउने गरी प्रस्तुत गरिएको छ। बाक्लो "——" रेखाले प्रत्यक्ष र पातलो "......" रेखाले अप्रत्यक्ष सम्बन्ध जनाउँछ ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

खण्ड-२

विपद् प्रतिकार्य तथा प्रतिकार्य योजनाको परिचय र तर्जुमा विधिः

२.१. योजनाको पृष्ठभूमि

नेपालमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको निर्माण गरी विपद् प्रतिकार्यलाई व्यवस्थित गर्न संस्थागत थालनी २०६८ बाट भएको हो । खासगरी जिल्ला तहमा तयार हुने जिल्ला विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाले विपद् व्यवस्थापनका समस्त आयामहरुलाई समावेश गर्दछ । विपद्वाट जोगाउन र प्रकोप सिर्जित विपद्को समयमा प्रभावकारी रुपमा मानवीय सहायता परिचालन गर्न, सम्बन्धीत निकायहरुको जिम्मेवारीलाई प्रष्ट किटान गर्नका लागि विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दछ । घटनाबाट हुन सक्ने जीउधनको क्षतिलाई न्यून गर्नका लागि र विपद्को समय मानवको जीवन रक्षाको लागि विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना एउटा महत्वपूर्ण पक्ष हो । यसले विपद् पहिले पूर्व तयारी र विपद्को समयमा प्रभावकारी प्रतिकार्य गर्ने कार्यलाई प्रथामिकता दिन्छ । समुदायहरुलाई विपद् उत्थानशील गराउने कार्यमा मद्दत पुऱ्याउदछ । विपद् जोखिम तथा न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापनको लागि कानूनी तथा नीतिगत क्षेत्रमा नेपाल सरकारले समयानुकूल ऐन, नीति, नियमावली तथा कार्यबिधिहरुको परिमार्जन गर्दै विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना सबै तहहरुमा तर्जुमा गरी कार्यन्वयन गर्नुपर्ने व्यवस्थालाई अनिवार्य कानुनी व्यवस्था गरेकोछ । यसै सन्दर्भमा नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालयले तयार गरेको विपद् पूर्वतयारी तथा तर्जुमा मार्गदर्शन २०६७ को आधारमा विपद्को न्यूनीकरण र सामना गर्ने क्षमताको विकास गर्न तत्कालिन जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, नवलपरासीले विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गरी समय सापेक्ष परिमार्जन र अद्यावधिक गदै आईरहेकोछ । सोही योजनालाई समय सापेक्ष पुनरावलोकन तथा अद्यावधिकरण गर्न पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन २०६७ (पहिलो संशोधन, २०७६) ले निर्धारण गरेका विधि तथा प्रक्रिया पूरा गरी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०८१ तर्जुमा गरी लागू गरिएकोछ ।

विपद् व्यवस्थापनका विभिन्न चरणमा गरिने कार्यहरुको प्रभावकारी कार्यन्वयनको मार्ग निर्देशनको रुपमा जिल्लामा विपद् व्यवस्थापनको एक महत्वपूर्ण अंगको रुपमा यस योजनालाई आत्मसात गरी विपद्वाट उत्पन्न हुन सक्ने असहज अवस्थामा प्रभावितको खोज तथा उद्दार गरी मानव जीवन रक्षा गर्नु यस योजनाको प्रमुख उद्देश्य रहेकोछ । जिल्लामा हुन सक्ने प्राकृतिक तथा मानव सिर्जित विपद्को सामना गर्नका लागि सरोकारवाला निकायहहरुको सहकार्य र समन्वयमा समग्र जिल्लाको शान्ति सुरक्षाको स्थितिलाई सामान्य बनाई राख्नका लागि यो विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार पारिएको छ ।

२.२. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

विपद्का घटनाबाट हुने क्षति कम गर्न र विपद्मा परेका व्यक्ति तथा समुदायको तत्काल खोजी र उद्धार गरी मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउनका लागि जिल्लास्तरमा र स्थानीयस्तरमा रहेका सरकारी, गैरसरकारी निकाय, निजी क्षेत्रको जिम्मेवारी बाँडफाँड गरिएको योजनाबद्ध खाका नै विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना हो ।

२.३ विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको उद्देश्य

सम्भावित विपद्का घटनाले निम्त्याउन सक्ने विपद्को अवस्था आउन नदिन, विपद्बाट हुने जनधनको क्षति न्यूनिकरण गर्न, आइहाले पनि त्यसको सामना गर्न र विपद्को समयमा मानिस माथि पर्ने प्रतिकूल प्रभावको सामना गर्न स्थानीय स्रोतको अधिकतम उपयोग गर्दै विभिन्न क्षेत्रसँग समन्वय गरी प्रभावित समुदायलाई व्यवस्थित, प्रभावकारी, जवाफदेही युक्त मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउनु यस योजनाको मूल उद्देश्य रहनेछ ।
यस योजनाका उद्देश्य निम्नअनुसार छन् ।

- विपद्बाट हुने क्षति कम गर्न समुदायमा पूर्वतयारी कार्यहरु गर्ने
- प्रकोपका घटनाबाट हुन सक्ने विपद् र त्यसवाट सिर्जित मानवीय असरहरुलाई न्यूनिकरणका लागि भौतिक, आर्थिक र मानविय श्रोतको तयारी गरी पूर्व तयारी भै बस्ने ।
- विपद्मा परेका व्यक्ति, परिवार र समुदायलाई तत्काल उद्धार गरी मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउने
- विपद्बाट प्रभावित समुदायलाई सुरक्षित स्थानमा सम्मानजनक जीवनयापनका लागि आधारभूत सहयोग उपलब्ध गराउने,

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

- उपलब्ध न्यूनतम साधन-स्रोतको अधिकतम उपयोग गर्दै आवश्यक पर्ने थप साधन-स्रोतको खोजी गरी नेपाल सरकार र जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिबाट भएका निर्णयको कार्यान्वयन गर्न सरोकारवाला निकाय तथा सङ्घसंस्थासँग समन्वय गरी विपद् प्रभावित समुदायलाई सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- विपद्को समयमा संयमित र संगठित भई विपद् व्यवस्थापन कार्यलाई योजनाबद्ध तरिकावाट पूर्ण जिम्मेवारीको किटान गरी व्यवस्थापन गर्न सहयोग गर्ने ।
- योजनाबद्ध रुपमा परिचालित भै विपद्बाट हुने संकट समाधान गर्ने ।

२.४. योजनाको आवश्यकता तथा महत्व

विपद् व्यवस्थापन भित्र गरिने विभिन्न चरणका कार्यमध्ये पूर्वतयारी विपद् आउनुभन्दा अगाडि र प्रतिकार्य योजना विपद् परे लगत्तै स्थिति सामान्य नभएसम्म कार्यान्वयन हुन्छ । विपद्को यो समय ज्यादै संवेदनशील हुने भएकोले यस समयमा गरिने मानवीय सहयोग महत्वपूर्ण रहने हुनाले यस योजनाको ठूलो महत्व रहन्छ ।

आपत्कालीन योजनाका निम्न महत्वले यसको आवश्यकता पुष्टि गर्दछ ।

- योजनाले विपद्को समयमा मानवीय सहयोगलाई व्यवस्थित गर्ने सुनिश्चितता दिन्छ ।
- विपद्को जोखिम कम गर्न सरोकारवाला र समुदायलाई हातेमालो गर्ने प्रेरणा दिन्छ ।
- प्रभावितलाई आफ्नो अधिकार र दायित्वको बारेमा सचेत गराउँछ ।
- उद्धार र राहत जस्ता कार्यमा प्रभावित समुदायको समान पहुँचको प्रत्याभूति गर्छ ।
- आपत्कालीन समयमा सूचना र जानकारी प्रक्षेपणलाई व्यवस्थित गर्न सहयोग गर्छ ।
- सामाजिक, सांस्कृतिक मर्यादा तथा सद्भाव अभिवृद्धि गर्न सहयोग गर्छ ।
- स्रोतको सही सदुपयोग गर्ने मार्गदर्शन दिन्छ ।
- क्षेत्रगत रूपमा कामको बाँडफाँड हुने हुँदा मानवीय सहयोग पारदर्शी, प्रभावकारी र व्यवस्थित हुनुको साथै सेवा प्रदायकमा जवाफदेही र उत्तरदायित्वको भावनाको विकास गराउँछ ।

२.५. योजनाको लक्षित समूह

यस योजनाले लक्षित गरेको समूह निम्नानुसार रहेका छन् :

- नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) जिल्ला अर्न्तगतका ३ नगरपालिका र ४ गाउँपालिकाका संकटासन्न समुदाय र व्यक्तिहरु ।
- नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तह र यी अन्तर्गतका विपद्मा कार्य गर्ने निकायहरु
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, क्षेत्रगत नेतृत्व र सदस्यहरु ।
- जिल्लाभित्र विपद् व्यवस्थापनमा काम गर्ने राष्ट्रिय, स्थानीय गैरसरकारी संस्था, दातृ निकाय र निजी क्षेत्रहरु, राजनीतिक दल, नागरिक समाज ।

२.६. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको अपेक्षित नतिजा :

विपद् विपद् पूर्वतयारी सम्बन्धी क्रियाकलापहरुलाई संगठित, व्यवस्थित बनाई प्रभावकारी प्रतिकार्य मार्फत् सम्भावित क्षति, नोक्सानी न्यूनिकरण गर्नु यस योजनाको समग्र उद्देश्य रहेको सन्दर्भमा अपेक्षित नतिजाहरु निम्नानुसार रहेका छन् ।

- सामान्य र आपत्कालीन अवस्थाका लागि विषयगत कार्ययोजना तयार भई भौतिक, आर्थिक, मानवीय श्रोतको पूर्वतयारी भएको हुनेछ ।
- सम्भावित विपद्को विश्लेषण गरी जनधन र पर्यावरणको सुरक्षामा वृद्धि भएको हुनेछ ।
- विपद्मा परेका व्यक्ति, परिवार र समुदायलाई उद्धार गरी मानवीय सहयोग उपलब्ध भएको हुनेछ ।
- विपद्बाट प्रभावित समुदायलाई सुरक्षित र सम्मानजनक जीवनयापनका लागि आधारभूत सहयोग उपलब्ध भएको हुनेछ ।
- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्ने राष्ट्रिय अभियानलाई टेवा पुगेको हुनेछ ।

२.७. योजनाका सिमा

यस योजनाका निम्नअनुसार सिमा रहेका छन् :

- यस योजनामा जोखिममा रहेका स्थानहरु पहिचान गरिए तापनि जिल्लाको जुनसुकै स्थान प्रभावित हुनसक्ने सम्भावना रहेको हुन्छ ।
- गत योजनाले विगतको अनुभवको आधारमा प्रकोप तथा विपद्ले प्रभावित हुन सक्ने परिवार संख्या, भौतिक क्षति तथा मानवीय क्षतिको पूर्वानुमान, पूर्व तयारी र प्रकोपको स्तर अनुसार वास्तविक क्षति नोक्सानीको आकार घटबढ हुन सक्नेछ ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

- यो योजना विकास-निर्माणसँग सम्बन्धित नभएर विपद्को समयमा कार्यान्वयनमा आउने भएकाले अन्य समयमा पूर्वतयारी गतिविधिहरुमा जोड दिनुपर्दछ ।
- योजना राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता अनुरुप क्षेत्रगत (Cluster) अवधारणा अन्तर्गत तर्जुमा गरिएको छ । जिल्ला स्थित सरकारी निकाय, संस्थाले आफ्नो नेतृत्वलाई प्रभावकारी नबनाएमा क्षेत्रगत अवधारणाको कार्यान्वियन कमजोर हुनेछ ।
- प्रतिकार्य योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिलाई क्षेत्रगत रूपमा जनशक्ति तयार गर्न समय लाग्नेछ र त्यसको लागि स्रोतको खोजी गर्नु पर्ने अवस्था रहन्छ ।

२.८. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा प्रक्रिया र सहभागिता

योजना तर्जुमा विधि निम्न रेखा चित्रद्वारा स्पष्टसँग बुझ्न सकिनेछ :

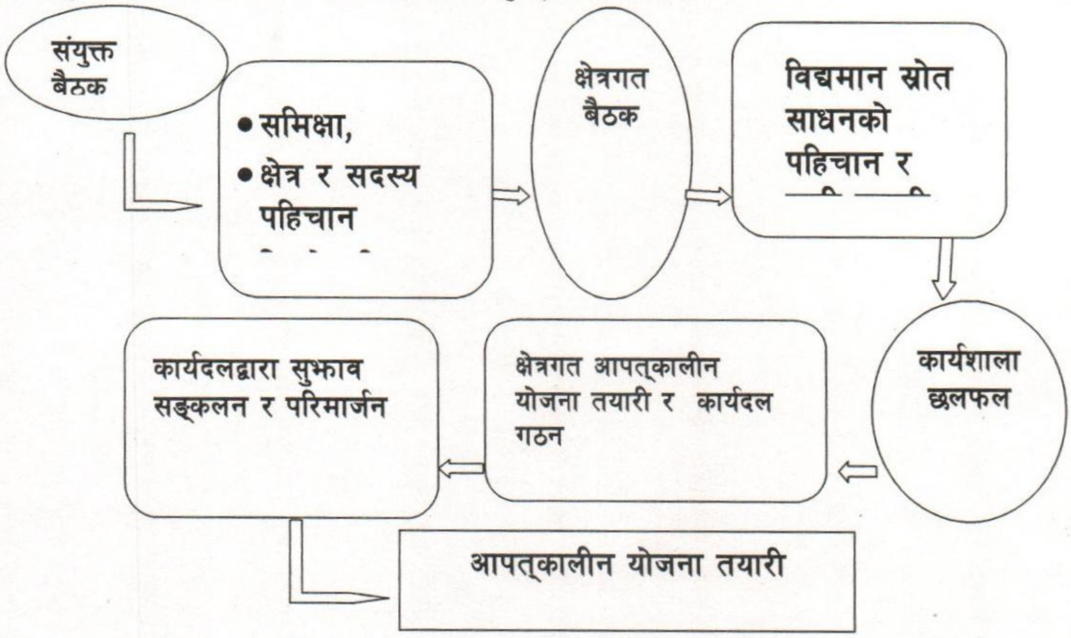

२.९ सन्दर्भ सामाग्रीहरुको अध्ययन

यस योजना निर्माण गर्ने क्रममा विभिन्न बैठक तथा कार्यशालाहरु आयोजना गरी प्राथमिक सूचनाहरु सङ्कलन गरिएको भए तापनि विभिन्न द्वितीय श्रोतहरु बाट समेत सूचना संकलन गरिएको थियो जसमध्ये मुख्य सूचना श्रोतहरु तपसिल अनुसार रहेका छन् ।

क्र.सं.	अध्ययन गरिएको सामग्री	पूर्व असल अभ्यासहरु	मुख्य सिकाई	कुनै सुझाव भए
१.	विपद व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६	जिल्ला स्तरमा योजना बनाउन सजिलो	पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य दुवैमा कार्य गर्नुपर्ने	▪ समुदाय स्तरमा समेत योजना वनाई कार्य गर्नुपर्ने
२.	जिल्ला आपतकालीन योजना, २०७८ नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चि)	एकद्वार प्रणाली अनुसार बाढीको समयमा कार्य गर्न सजिलो भएको क्षेत्रगत अवधाराणमा (Cluster Approach) तयार भएको हुँदा कार्य गर्न सहज भएका	क्षेत्रगत अवधारणामा कार्य गरिंदा बिषयगत क्षेत्रको जिम्मेवारी बढ्ने साथै स्रोतहरु उपलब्धता हुने सम्भावना बढी रहने परिचालन प्रभावकारी, पूर्वतयारी कार्य, सुचना संकलनमा सहयोग हुने	▪ आपतकालीन कोषको स्थापना गर्नुपर्ने ▪ विषयगत क्षेत्रमा बजेटको व्यवस्था गर्नुपर्ने ▪ नियमित बैठक बसी पुनरावलोकन तथा समीक्षा गर्नुपर्ने ▪ अद्यावधिक कार्य समयमा नै सुरु गर्नुपर्ने ▪ विषयगत क्षेत्रको बैठक त्रैमासिक रुपमा बस्नुपर्ने

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

क्र.सं.	अध्ययन गरिएको सामग्री	पूर्व असल अभ्यासहरु	मुख्य सिकाई	कुनै सुझाव भए
३.	सम्बन्धित गाउँ पालिका र नगरपालिकाको तथ्यांक	योजना निर्माण गर्दा गाउँ पालिका र नगरपालिकाको तथ्यांकको आधारमा निर्माण गरिएको	जोखिम तथा संकटासन्नता स्तरीकरण गर्न सहयोग पुगेको	गाउँपालिका र नगरपालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन योजना बनाउनु पर्ने
४.	विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, निर्देशिका २०११	अवधारणागत विषयबस्तुको बारेमा जानकारी उपलब्ध रहेको	योजना निर्माणका चरण तथा सिलसिलेवार तहको बारेमा स्पष्ट भएको	विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण प्रक्रिया निश्चित हुनुपर्ने ।
५	विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) २०८०	विपद्को योजनाबद्ध कार्य गर्नमा सहयोग, विपदको समयमा विषयगत समितिहरुक कृयाशिल हुने	विषयगत समितिहरुको काम, कर्तव्य बारे जानकारी भएको उद्धारका लागि जनशक्ति तथा साधनको प्रक्षेपण खुला तथा आश्रयस्थलको पूर्व जानकारी भै विपदको समयमा तत्काल कार्य गर्न सकिने	▪ विषयगत समितिहरुको काम, कर्तव्य बारे पूर्वाभ्यास छलफल हुनुपर्ने ▪ विषयगत समितिहरुको नियमति बैठक वसी कृयाशिल हुनुपर्ने
६	मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना -२०८१ नवलपरासी (बर्दघाट-सुस्ता पश्चिम)	विपद्को योजनाबद्ध कार्य गर्नमा सहयोग, विपदको समयमा विषयगत समितिहरुक कृयाशिल हुन	घटना न्यूनिकरणका सहयोग पुगेको घटना पश्चातका कार्य गर्न सहज हुने	▪ विषयगत समितिहरुको नियमति बैठक वसी कृयाशिल हुनुपर्ने

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

खण्ड-३

परिस्थिति तथा योजना तर्जुमा सम्बन्धी पूर्वानुमान

३.१. विपद्को अवस्था र मान्यता

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको अगुवाईमा जिल्ला स्थित विभिन्न सरकारी निकायहरु, सुरक्षा निकाय, राजनैतिक पार्टीहरुको प्रमुख एवं प्रतिनिधिहरु, गैरसरकारी सघं संस्थाहरु, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी जिल्ला शाखा, मिडिया कर्मी, पत्रकारहरु, समुदायका प्रतिनिधिहरुका बीच विभिन्न समयमा भएका औपचारिक तथा अनौपचारिक छलफल, गोष्ठी पश्चात जिल्लामा हाल देखिदै आईरहेका मुख्य प्रकोपहरु जस्तैः बाढी, पहिरो, आगलागी, सडक दुर्घटना, अति बर्षा, खडेरी, लू, शितलहर, चट्याङ्ग, महामारी र झाडापखाला आदि परिस्थितिलाई मध्येनजर गरी सम्पूर्ण सरोकारवालाहरुको सहभागितामा विभिन्न चरणहरु पुरा गरी एकिकृत तथा सामूहिक रुपमा यो योजना अद्यावधि सम्पन्न गरिएको छ ।

विपद्को अवस्था र मान्यता निम्न अनुरुप रहेकोछ :

- नदी तथा खोला आसपासमा बाढीले बगाउने, मानिसको मृत्यु हुन सक्ने चोटपटक लाग्न सक्ने, घाईते हुन सक्ने ।
- अति उच्च जोखिममा रहेका नदी तथा खोला आसपासका बस्तीहरुमा बाढीबाट जमिन कटान, डुबान भई घर खेत बगेर विस्तापित हुने ।
- नदी कटानका साथै डुवान हुँदा मानवीय क्षति हुन सक्ने र बाढी पश्चात महामारीजन्य, पानीजन्य रोगहरु जस्तैः झाडापखाला, टाईफाइड, हैजा, भाईरल फिवर आदि फैलिन सक्ने अवस्था ।
- खेतको खेती वाली, अन्न तथा भण्डारण गरिएको वीउ नष्ट भई अर्को बाली उत्पादनमा वीउको अभाव, लगानीका लागि पूँजिको अभाव भई खाद्य संकट हुन सक्ने । भुमिहिन, साना कृषक र विपन्न समुदाय बढी प्रभावित हुन सक्ने ।
- उर्वरा जमिन कटानी तथा पटानीबाट अनुत्पादक हुन सक्ने । पशु, चौपायहरुको हानी नोक्सानी हुन सक्ने ।
- बाढीबाट शहरी तथा ग्रामीण पूर्वाधार संरचना भत्कीन गई तत्कालिन सेवाबाट बञ्चित हुन सक्ने । आवातजावत अवरुद्ध हुने, सञ्चार, पुल, सिचांई, र खानेपानीका पूर्वाधारहरुको अवस्था विग्रन सक्ने ।
- पूर्व पश्चिम लोकमार्ग तथा हुलाकी सडक स्तरोन्नतीमा रहेको तथा भित्री सडकहरु निर्माणाधिन रहेकाले मुख्य सडक, बाटो, पुल क्षति भई आवातजावतमा समस्या हुनसक्ने ।
- स्थानीय तहहरुमा पूर्वतयारीका कार्य समयमानै हुन नसके र सुरक्षित आश्रयस्थल बाढी तथा डुवानका समयमा अभाव हुन सक्ने ।
- जिल्लाको टोली प्रभावित स्थानमा पुग्न ढिलाई हुन् सक्ने ।
- महिला, वृद्ध, फरक क्षमता भएका, विपन्न उपेक्षीत, गरीव, भूमिहिन परिवार असरवाट बढी प्रभावित हुनसक्ने ।
- जलवायु परिवर्तनको कारणले श्रृजित विपद्हरु वारे समुदायमा सचेतनाको कमी हुन सक्ने ।
- विपद्को समयमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानीय तहहरु सँग पूर्वतयारी, प्रतिकार्य र मानवीय सहायताको लागि प्रर्याप्त श्रोत र साधन अभाव हुन सक्ने ।

३.२. आवश्यकताको लेखा जोखा र खाडल पहिचान :

जिल्लाको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना पुनरावलोकन छलफलका आधारमा गत वर्षहरुको जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयनका अनुभवका आधारमा आवश्यकताको लेखा जोखा कमिकमजोरी अर्थात खाडल पहिचान निम्न अनुसार गरिएकोछ ।

क. आवश्यकताको लेखा जोखा

- सूचना संकलन र प्रवाह विषयमा आवश्यक अभिमुखिकरण
- वार्षिक रुपमा कृतिम अभ्यास (Simulation)
- हेभि इक्युपमेन्टहरुको व्यवस्थापन
- जीवन सुरक्षा सामग्रीहरुको उपलब्धता
- मानवीय सहायताका लागि स्रोतहरुको पूर्वानुमान तथा सुनिश्चितता
- जिल्लाको भौगोलिक ईलाका वा क्षेत्रगत रुपमा सामग्री भण्डारण

- स्थानीय तहहरुको स्रोतको व्यवस्थापन र परिचालन
- LEOC र DEOC को प्रभावकारिता

ख. खाडल पहिचान

- विपद् प्रतिकार्य पछि समिक्षा गर्ने कार्य ।
- विषयगत जिम्मेवारी अझै सरलीकरण Specific गर्दै लैजानु पर्ने
- विपद्का समयमा प्रतिकार्यका लागि आवश्यक सामग्री भण्डारणको व्यवस्था
- स्थानीयतहहरुले विपद् आपतकालीन कोष परिचालनको कार्यबिधि अनुरुप स्रोतको परिचालनको व्यवस्था
- सवै कलष्टरको नियमित बैठक बस्ने र प्रगति पेश गर्ने व्यवस्था
- LEOC र DEOC लाई प्रविधियुक्त गराउने व्यवस्था
- वडा, पालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई पूर्वतयारी, प्रतिकार्य बारे अभिमुखिकरण
- जिल्ला स्तरीय विपद् क्षेत्रगत नक्शाकंन

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

खण्ड- ४

४.१. विपद् सम्बन्धी कार्य गर्ने निकायहरु र क्षेत्रगत अवधारणा :

जिल्लामा विपद् व्यवस्थापनमा धेरै निकायहरु रहेका छन् । विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको प्रभावकारिताका लागि हाल ८ वटा क्षेत्रगत समूहहरुलाई आधार मानेर कार्यविभाजन गरिएको छ । कार्यविभाजनको स्वरुपलाई स्वीकार गर्दा प्रभावकारिता र जिम्मेवारी बोध हुने भएकाले क्षेत्रगत अवधाराणा अनुरुप योजना तर्जुमा गरिएको छ । विपद्को समयमा प्रभावित तथा पिडितहरुलाई मानवीय सहायता उपलब्ध गराउने विशेषज्ञता अनुरुप कार्यविभाजन गरी विषयगत क्षेत्रका समूहरु गठन गरिएकोछ । क्षेत्रगत अवधाराणका विशेषताहरु :-

- विषयगत समूहहरु ठूलो विपद्मा मात्र सक्रिय रहने भए तापनि क्षेत्रगत अवधाराणाले समुदाय सम्म आफ्नो उपस्थिति कायम राख्छ ।
- विपद् प्रतिकार्य प्रक्रियामा विशेषज्ञताको उपभोग गर्ने भूमिका निर्वाह गर्छ ।
- मानवीय सहयोगलाई प्रभावकारी, जिम्मेवारी र उत्तरदायित्व बनाउने कार्यलाई सुनिश्चित गर्छ ।
- मानवीय सहयोगका क्षेत्रको पहिचान गरी त्यस अनुरुप सहयोगको खाका तयार गर्छ ।
- प्रतिकार्यमा देखिएका कमिकमजोरीको निराकरण गरी कार्ययोजनाको समिक्षा गर्दै आवश्यकता अनुसार जिम्मेवारी निर्धारण तथा परिमार्जन गर्छ ।

४.२ विपद् सम्बन्धी कार्य गर्ने निकायहरु र भूमिका तथा जिम्मेवारी

क्र.सं.	निकाय, कार्यालयको नाम	जिम्मेवार व्यक्ति	जिम्मेवारी
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रमुख जिल्ला अधिकारी (अध्यक्ष जि.वि.व्य.स.)	▪ जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको समन्वय बैठकको आयोजना गर्ने ▪ समन्वयात्मक र नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने ▪ खोज तथा उद्धार कार्यमा सुरक्षा निकाय परिचालन गर्ने ▪ आवश्यकता अनुसार क्षेत्रीय तथा केन्द्रिय स्तरमा सहयोग (मानवीय, आर्थिक, भौतिक) का लागि पहल गर्ने
२	जिल्ला समन्वय समिति	जिल्ला समन्वय प्रमुख जिल्ला समन्वय अधिकारी	▪ समन्वयात्मक कार्यमा सहयोग गर्ने ▪ स्रोत (आर्थिक, भौतिक) परिचालन तथा समन्वय गर्ने
३	स्थानीय तह	प्रमुख/अध्यक्ष	▪ आ-आफ्नो स्थानीय तहको नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने, ▪ स्थानीय विपद् व्यवस्थापनको योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने, ▪ स्थानीय विपद व्यवस्थापनको लागि बजेट बिनियोजन गर्ने, ▪ विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने । ▪ स्थानीय विपद व्यवस्थापनको सूचना प्रणाली र पूर्व सूचना प्रणालीको विकास गर्ने, ▪ तथ्यांक संकलन तथा व्यवस्थापन, ▪ स्थानीय विपदमा हराएका वा नष्ट भएका कागजातको अद्यावधिक गर्ने, ▪ राहत उद्धार सामग्रीको व्यवस्था गरी तयारी अवस्थामा राख्ने । ▪ गाउँ तथा नगर क्षेत्रका मुख्य सडक सुचारु राख्न सरकारी तथा निजी क्षेत्रसँग समन्वय गरी प्रयोग गर्न सक्ने गरी तयारी अवस्थामा राख्ने ।
४	नेपाली सेना	प्रमुख सेनानी	▪ खोज तथा उद्धार कार्यको नेतृत्व गर्ने ▪ सुरक्षा व्यवस्था गर्ने ▪ विषयगत समितिमा रही सहयोग गर्ने

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

क्र.सं.	निकाय, कार्यालयको नाम	जिम्मेवार व्यक्ति	जिम्मेवारी
५	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्रहरी उपरीक्षक	▪ खोज तथा उद्धार कार्यको नेतृत्व गर्ने ▪ सुरक्षा व्यवस्था गर्ने ▪ विषयगत समितिमा रही सहयोग गर्ने
६	सशस्त्र प्रहरी बल	सशस्त्र प्रहरी उपक्षरीक	▪ खोज तथा उद्धार कार्यको नेतृत्व गर्ने ▪ सुरक्षा व्यवस्था गर्ने ▪ विषयगत समितिमा रही सहयोग गर्ने
७	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय	अनुसन्धान उप निर्देशक	▪ सूचना संकलन विश्लेषण तथा सम्प्रेषण गर्ने ▪ सूरक्षा चुनौती पत्ता लगाउने ▪ समयमै सूचना सम्प्रेषण गर्ने ▪ विषयगत समितिमा रही सहयोग गर्ने ।
८	राजनैतिक दलहरू	दलका प्रमुखहरू	▪ समन्वय ▪ स्रोत संकलनमा सहयोग ▪ जनपरिचालन गर्ने
९	विषयगत सरकारी कार्यालय	कार्यालय प्रमुखहरु	▪ बिषयगत समितिमा रही क्षेत्रगत अगुवाको भूमिका निर्वाह गर्ने ▪ सम्बन्धित कार्यालयको आपतकालीन योजना निर्माण गर्ने ▪ आफूसँग रहेको श्रोत साधन परिचालन गर्ने ।
१०	सडक आयोजना	आयोजना प्रमुख	▪ लोकमार्ग नरोकिने गरी कार्यको व्यवस्था मिलाउने । ▪ इक्यिुपमेन्ट आवश्यकतानुसार तत्काल परिचालन हुन सक्ने व्यवस्था मिलाउने ।
११	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	▪ प्रवन्धकारी भूमिका निर्वाह गर्ने ▪ आपतकालीन आवास तथा गैर खाद्य सामाग्रीको व्यवस्थापन ▪ सूचना सङ्कलन तथा सवर्क्षणमा स्वयंसेवक परिचालन गर्ने ▪ विपदको समयमा आपत्कालीन आवास तथा बन्दोबस्ती (Logistic) व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने
१२	उद्योग वाणिज्य संघ	अध्यक्ष	▪ सुख्खा तथा तयारी खाना जस्तै चिउरा, भुजा, बिस्कुट आदि, खाद्यसामग्री संकलन तथा व्यवस्थापनमा सघाउने
१३	यातायात व्यवसायी संघ	अध्यक्ष	▪ राहत तथा उद्धार कार्यका लागि यातायातका साधनहरु उपलब्ध तथा व्यवस्थापन गर्ने
१४	पत्रकार मंहासंघ	अध्यक्ष	▪ सूचना संकलन तथा सम्प्रेषणमा प्रभावकारी भूमिका निर्वाह गर्ने
१५	संचार माध्यम	सञ्चारकर्मीहरु	▪ सूचना संकलन तथा सम्प्रेषण
१७	नागरिक समाज	अध्यक्ष	▪ राहत तथा उद्धार कार्यमा सहयोग ▪ मानव अधिकारको संरक्षण तथा सम्वर्द्धनमा सहयोग
१८	पेशागत व्यवसायी जस्तै : निर्माण व्यवसायी संघ	अध्यक्ष	▪ राहत, उद्धार तथा संरक्षण कार्यमा सहयोग
१९	गैसस महासंघ	प्रमुख तथा प्रतिनिधि	▪ राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गै.स.स.विच समन्वय ▪ मानवस्रोत परिचालन गर्ने ▪ स्रोत संकलनमा सहयोग गर्ने ▪ गै.स.स. बिच समन्वय ▪ क्षमता विकास तथा सहजिकरण गर्ने

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

क्र.सं.	निकाय, कार्यालयको नाम	जिम्मेवार व्यक्ति	जिम्मेवारी
२०	नागरिक समाज	संयोजक	▪ राहत तथा उद्धार कार्यमा सहयोग तथा समन्वय ▪ मानव अधिकारको संरक्षण र सम्बर्धनमा सहयोग
२१	जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्र र स्थानीय आपतकालिन संचालन केन्द्र	फोकल पर्सन	▪ सूचना संकलन, सम्प्रेषण, समन्वय तथा तथ्यांक व्यवस्थापन
२२	गैसस / सामुदायिक संस्था	प्रमुख	▪ सचेतना, क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन, राहत वितरणमा सहयोग

४.३ विषयगत क्षेत्रको अगुवा तथा सहयोगी निकायको विवरण

जिल्ला तहमा विशिष्टिकृत सेवा, सहायता र प्रतिकार्यको मर्म अनुरुप क्षेत्रगत रूपमा नेतृत्व प्रदान गर्ने अगुवा संस्था (Cluster Lead) को नेतृत्वमा आपसी सहकार्य र समन्वयका साथ मानवीय सहयोगका गतिविधि सञ्चालन गर्न बिषयगत (Sectoral) क्षेत्रहरु गठन गरिएका छन् जिल्लामा विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्यका योजनाको कार्यान्वयका लागि ८ वटा विषयगत क्षेत्रहरु र उक्त क्षेत्रहरुको अगुवा गर्ने निकायहरुको पहिचान गरिएको छ । उक्त अगुवा संस्थाले विपद्को पूर्वतयारी र प्रतिकार्यको समयमा सबै संघसंस्थालाई क्रियाशिल गराई मानवीय सेवाहरु प्रदान गरिनेछ । यस योजनामा रहेका विषयगत अगुवा निकाय र ती बिषयगत क्षेत्रसँग सम्बन्धित सहयोगी निकायहरूको विवरण निम्न अनुसार राखिएको छ ।

क.सं.	बिषयगत क्षेत्र	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व	सहयोगी संघसंस्था
१	समन्वय र सूचना व्यवस्थापन क्षेत्र (Coordination and Information Management Cluster)	**जिल्ला प्रशासन कार्यालय**	सुरक्षा निकाय , जिल्ला समन्वय समिति, स्थानीय तह,नेपाल टेलिकम, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, पत्रकार महासङ्घ, रेडियो तथा एफ.एम., सहमति
२	खोज तथा उद्धार क्षेत्र (Search & Rescue Cluster)	**जिल्ला प्रशासन कार्यालय**	नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल, राजनैतिक दलहरु, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, सडक डिभिजन कार्यालय, हेभी इक्युपमेन्ट डिभिजन कार्यालय, सहमति,
३	कृषि तथा खाद्य व्यवस्थापन क्षेत्र (Agriculture and Food Management Cluster)	कृषि ज्ञान केन्द्र, परासी	जिल्ला समन्वय समिति, स्थानीय तह, जिल्ला भेटेनरी अस्पताल तथा पशु बिज्ञ केन्द्र, उद्योग वाणिज्य सङ्घ, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
४	आपतकालीन आवास तथा गैर खाद्य सामाग्री व्यवस्थापन क्षेत्र (Emergency Shelter & Non Food Cluster)	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, नवलपरासी (ब.सु.प.)	जिल्ला समन्वय समिति, नगरपालिका तथा गाउँपालिकाहरु, जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण डिभिजन कार्यालय नं–५, डिभिजन वन कार्यालय, सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ, सामुदायिक वन समूहहरु, शहरी विकास तथा समन्वय इकाई गैसस महासंघ

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

५	स्वास्थ्य तथा पोषण व्यवस्थापन क्षेत्र समिति (Health and Nutrition Cluster)	स्वास्थ्य कार्यालय परासी	जिल्ला समन्वय समिति, नगरपालिका, गाउँपालिकाहरु, अस्पताल, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, सि.जि फाउण्डेशन, ईन्द्रेणी
६	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र (Drinking Water and Sanitation Cluster)	स्थानीय तह, खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन, (इकाई) कार्यलय परासी	स्थानीय तह, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, अस्पताल, स्वास्थ्य चौकी, खानेपानी डिभिजन कार्यालय, सम्वद्ध गैसस,
७	आपत्कालिन शिक्षा क्षेत्र (Emergency Education Management Cluster)	जिल्ला तह शिक्षा विकास समन्वय इकाई स्थानीय तह शिक्षा शाखा	प्याव्सन, एन प्याव्सन, जिल्ला स्थित मिडिया, सहमति, नेपाल पत्रकार महासंघ, अन्य शिक्षासँग सम्वद्ध संघसंस्था
८	संरक्षण क्षेत्र (Protection Cluster)	स्थानीय तह	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, जि.स.स., सामाजिक विकास डिभिजन कार्यालय, सम्वद्ध संस्थाहरु, गैसस महासंघ सामुदायिक संस्थाहरु

४.४. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी योजना अन्तर्गत विषयगत क्षेत्रहरुका सम्पर्क व्यक्ति

क.सं.	विषयगत क्षेत्रहरु	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
१	समन्वय र सूचना व्यवस्थापन क्षेत्र	प्र. जि. अ. स.प्र.जि.अ. प्रशासकीय अधिकृत सबै	९८५७०४७७७७ ९८५७०२९१११
२	खोज तथा उद्धार क्षेत्रहरु	नेपाली सेना जिल्ला प्रहरी कार्यालय सशस्त्र प्रहरी बल जिल्ला ट्राफिक कार्यलय	९८५८०३००१० ९८५७०६५५५५, ९८५१२७२११४ ९८५७०४६१५४
३	कृषि तथा खाद्य व्यवस्थापन क्षेत्र	कृषि ज्ञान केन्द्र नवलपरासी (ब. सु.प.) उद्योग बाणिज्य संघ, नवलपरासी (ब. सु.प.)	९८५७०४५१०६ ९८५१०९०८६३
४	आपतकालीन आवास तथा गैर खाद्य सामाग्री व्यवस्थापन क्षेत्र	सभापति नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	९८५७०४६७२१
५	स्वास्थ्य तथा पोषण व्यवस्थापन क्षेत्र	स्वास्थ्य कार्यालय, नवलपरासी (ब सु प)	९८५७०४७८३१
६	खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्र	स्थानीय तह, खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन, (इकाई) कार्यलय परासी	९८६४४५३९६३ खानेपानी
७	आपत्कालिन शिक्षा क्षेत्र	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई, शिक्षा विकास शाखा, स्थानीय तह (सबै)	९८५७०४५६०२
८	संरक्षण क्षेत्र	स्थानीय तह	अनुसूची २ र ३ मा उल्लेख रहेको

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

खण्ड-५
विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी योजना

विपद्का समयमा कार्य गर्न जिल्लामा अवस्थित रहेका विभिन्न निकायहरुको रहेका छन् । विपद्का परेकाको उद्धार राहत संरक्षण लयायतमा प्रभावकारी रुपमा कार्य गर्न क्षेत्रगत अवधारणा अनुसार देहाय बमोजिमका क्षेत्र, तिनीहरुको नेतृत्वदायी निकाय तथा सहायक निकाय र कार्यहरु रहेको छ ।

५.१. समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन क्षेत्र :

विपद्को समयमा वा विपद्को कारणबाट हुनसक्ने सम्भावित मानवीय असरहरुमा मूख्य रुपमा तपसिल अनुसार रहने अनुमान गरिएको छ ।

१. परिवहन र पहुँचमा कठिनाई,
२. प्रकोप प्रभावितको प्रारम्भिक विवरण प्राप्तिमा कठिनाई,
३. स्रोतको पहिचान र व्यवस्थापनको समस्या,
४. संस्थागत समन्वयको अभाव,
५. सही तथ्याङ्क सङ्कलनमा कठिनाई,
६. राहत वितरणमा समस्या (जनशक्ति खर्च, ढुवानी खर्च र व्यवस्थापन खर्च),
७. राजनीतिक दलहरूको सहभागितामा समस्या ।

उल्लेखित परिस्थितिको सामना गर्नको लागि समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन क्षेत्रले नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने छ ।

क्षेत्रगत योजनाको उद्देश्य :

सूचना संकलन एवं भण्डारका लागि उचित ढाँचा सहितको ठोस संयन्त्र स्थापना गर्ने, सूचना प्रवाहका वैकल्पिक उपायहरू पहिचान गर्ने तथा सूचनाहरूलाई बिश्लेषण गरी सम्बन्धित क्षेत्रहरूमा उपलब्ध गराई प्रभावकारी पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य प्रणाली सुनिश्चित गर्ने ।

योजनाको समष्टिगत उद्देश्य :

- जिल्ला, गाउँपालिका तथा नगरपालिका तहमा सूचना तथा समन्वय समिति गठन गर्ने,
- विपदको स्तर मूल्यांकन गरी तीनदेखि पाँच दिनभित्र बहुविषयगत प्रारम्भिक द्रूत लेखाजोखा (Multi-Cluster Initial Rapid Assessement/ MIRA or Initial Rapid Assessment / IRA) गरी क्षति र प्रभावितहरूको विवरण तयार गर्ने ।
- सूचना प्रवाहको वैकल्पिक उपायहरू पहिचान गरी सूचना प्रवाह सुनिश्चित गर्ने,
- प्राप्त सूचनालाई बिश्लेषण गरी सम्बन्धित क्षेत्रहरूलाई उपलब्ध गराउने,
- विपद्को समयमा २४ घण्टा भित्र समन्वय बैठक बस्ने,
- नियमित रूपमा अनुगमन गरी क्षेत्रहरूलाई पृष्ठपोषण गर्ने,
- आवश्यकतानुसार क्षेत्रीय र केन्द्रीय निकायमा संप्रेषण गर्ने ।

५.१.१ प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि (आपत्कालीन् परिस्थितिको अवधिमा)

कं.सं	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधी
१	▪ जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिको समन्वय बैठक आयोजना गर्ने ▪ सूचना सङ्कलन र परिस्थितिको अद्यावधिक गर्ने ▪ सबै क्षेत्रगत कार्यसमूह (Cluster) लाई सक्रिय पार्ने ▪ कार्य बिभाजन गरी सबै क्षेत्रगत कार्यसमूह (Cluster) लाई जिम्मेवारी सुम्पने	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	क) विपद् सुरु हुनासाथ, ख) पहिलो हप्ता १ दिन बिराएर, ग) दोस्रो हप्ता हप्तामा १ पटक ।
२	बहुविषयगत प्रारम्भिक द्रूत लेखाजोखा सञ्चालन ▪ एकीकृत समूह गठन गरी बहुविषयगत प्रारम्भिक द्रूत लेखाजोखा सन्चालन गरी, विपदबाट भएको क्षतिको विवरण सङ्कलन गर्ने ▪ पहिलो हप्तासम्म हरेक दिन सञ्चार माध्यमबाट समाचार प्रशारण गर्ने	कार्यदल	३ देखि ५ दिन भित्र

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

क्र.सं	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधी
२.१	सङ्कलित तथ्याङ्क विश्लेषण र सम्प्रेषण गर्ने	कार्यदल	७ औं दिन भित्र
२.२	प्रतिवेदनका आधारमा कार्ययोजना तयार गरी कार्यन्वयन गर्ने	कार्यदल	७ औं दिन भित्र
२.३	विषयगत समितिका सबै सदस्य तथा अन्य सरोकारहरूलाई निष्कर्ष उपलब्ध गराउने	जि.वि.व्य.स.	७ औं दिन भित्र
३	विपद प्रभावित क्षेत्रमा तत्काल खोजतलास तथा उद्धार र राहत कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	जि.वि.व्य.स.	२४ घण्टा भित्र
४	जिल्लामा उपलब्ध उद्धार सेवा, क्षमता, उद्धार सामाग्रीको समीक्षा गर्ने	जि.वि.व्य.स.	२४ घण्टा भित्र
५	स्रोतहरूको परिचालन गर्न क्षेत्रगत आपतकालीन योजनाको समीक्षा गर्ने	जि.वि.व्य.स. ,क्षेत्रगत अगुवाहरू	१ हप्ताभित्र
६	जिल्लाको स्रोत पहिचान र परिचालन गरी नपुग स्रोतको लागि केन्द्रीय निकायमा माग गर्ने	जि.वि.व्य.स.को निर्णयानुसार प्रमुख जिल्ला अधिकारी	आवश्यकताअनुसार
७	क्षेत्रगत कार्यसमूहका कार्य प्रगतिको विवरण सङ्कलन तथा समिक्षा गर्ने	जिल्ला समन्वय समिति	७-७ दिनमा
८	राहत वितरणलाई निर्विवाद बनाउन राजनीतिक दलहरूको अनिवार्य सहभागिता गराई सहयोग उपलब्ध गराउने	राजनैतिक दल (सहजिकरण)	नियमित
९	विपद्बाट विस्थापितहरूलाई परिचयपत्र वितरण गर्ने	जि.वि.व्य.स. (स्थानीय तहको सहयोगमा)	आवश्यकता अनुसार
१०	विपद् व्यवस्थापनको लागि लाग्ने प्रशासनिक खर्चको व्यवस्था गर्ने	संघीय सरकार, प्रदेश सरकार स्थानीय तह	आवश्यकता अनुसार
११	मानवीय सहयोगको अनुगमन गर्ने, सुधारका लागि पृष्ठपोषण लिने दिने, प्रतिवेदन तयार गरी सम्बन्धित सरोकारवालाहरूलाई वितरण गर्ने	जि.वि.व्य.स.	नियमित रूपमा

५.१.२. आपत्कालीन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि (सङ्कटकालीन परिस्थिति भन्दा पहिले)

क्र.सं.	पूर्व तयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधि
१	**व्यवस्थापन तथा समन्वय सम्बन्धी व्यवस्था**		
१.१	समन्वय बैठकको आयोजना गर्ने (सबै क्षेत्रको सहभागितामा पूर्वतयारी सम्बन्धी छलफल गर्ने)	जि.वि.व्य.स.	वैशाखको पहिलो हप्ता
१.२	सम्पर्क व्यक्तिको नाम, ठेगाना, भूमिका र जिम्मेवारी परिभाषित गर्ने	जि.वि.व्य.स.	वैशाखको पहिलो हप्ता
१.३	साझेदार निकायहरूको सम्पर्क सूची तयार गर्ने	जि.वि.व्य.स.	वैशाखको पहिलो हप्ता
१.४	सबै क्षेत्रको स्रोत र क्षमताको नक्साङ्कन गर्ने	जि.वि.व्य.स.	जेठको दोस्रो हप्ता
१.५	विपद् सूचना केन्द्र स्थापना गर्ने	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	नियमित
१.६	समीक्षा बैठकको आयोजना गर्ने	जि.वि.व्य.स.	प्रत्येक महिना
२	**प्रारम्भिक द्रूत लेखाजोखा** (IRA)		
२.१	विपदबाट भएको क्षतिको विवरण सङ्कलन गर्नको लागि एकीकृत समूह गठन गर्ने	जि.वि.व्य.स.	वैशाखको पहिलो हप्ता
२.२	विवरण सङ्कलनका लागि फारम तथा निर्देशिका तयार गर्ने	जि.वि.व्य.स.	वैशाखको पहिलो

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

क.सं.	पूर्व तयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समयावधि
			हप्ता
२.३	एकीकृत समूहलाई बहुविषयगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा सम्बन्धी तालिमको आयोजना गर्ने	जि.वि.व्य.स.	वैशाखको दोस्रो हप्ता
२.४	सङ्कलित जानकारीको विश्लेषणका लागि सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने	कार्यदल	वैशाखको पहिलो हप्ता
२.५	प्राप्त जानकारी/तथ्याङ्कलाई निरन्तर अद्यावधिक गर्ने	कार्यदल	निरन्तर
३	जिल्ला प्रशासन कार्यालय सूचना केन्द्रलाई विपद् सूचना केन्द्रको रूपमा प्रयोग गर्न आवश्यक पर्ने भौतिक सामाग्रीको व्यवस्थापन गर्न समन्वय गर्ने	जि.वि.व्य.स.	आवश्यकता अनुसार
४	आधाररेखा जानकारी (Baseline Information) का लागि अन्य स्रोतबाट तथ्याङ्क सङ्कलन		
४.१	विपदजन्य गाउँपालिका सँग सम्बन्धित क्षेत्रगत जानकारी / तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने	जि.वि.व्य.स. र कार्यदल	जेठको पहिलो हप्ता
४.२	सङ्टासन्न क्षेत्रको नक्सा तयार गर्ने	जि.वि.व्य.स. र कार्यदल	जेठको दोस्रो हप्ता
५	जिल्लास्तरमा आपतकालीन कोषको पुनरावलोकन गरी कोषको स्थापना र व्यवस्थापन गर्न पहल गर्ने	जि.वि.व्य.स.	नियमित
६	प्रकोप सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न पोष्टर, पम्प्लेट आदि तयार गरी वितरण गर्ने र स्थानीय एफ. एम. र पत्रपत्रिकाबाट प्रकोप सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धिका सूचना तथा जानकारी प्रशारण गराउने	सूचना केन्द्र, पत्रकार महासंघ	निरन्तर
७	जिल्लास्थित सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूलाई प्रकोप पश्चात् तत्कालीन मानवीय सहयोगका लागि आवश्यक पर्ने राहत सामाग्रीको अग्रिम सञ्चय गरी भण्डारण गर्न समन्वय गर्ने ।	जि.वि.व्य.स.	नियमित
८	विपदबाट विस्थापितहरूलाई परिचयपत्र वितरण गर्न परिचय पत्रको छपाइ गर्ने	जि.वि.व्य.स.	जेठको दोस्रो हप्ता
९	जिल्ला समन्वय समितिको सूचना केन्द्रमा विपद् सूचना केन्द्रको कार्य गर्न थप एकजना जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्ने	जि.वि.व्य.स.	वैशाख
१०	पूर्वसूचना (Early Warning System) प्रणालीका लागि जोखिमयुक्त वडा कार्यालय तथा गाउँपालिकामा माइक, साइरन आदिको व्यवस्थापन गर्न जिल्ला समन्वय समिति, गाउँपालिका, नगरपालिका तथा सहयोगी संस्थाहरूसँग समन्वय गर्ने	जि.वि.व्य.स.	श्रावणको अन्तिम हप्तासम्म
११	जोखिमयुक्त गाउँपालिका, नगरपालिकाहरूको स्थानीय स्तरमा प्रकोप व्यवस्थापन समिति गठन गरी पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि तथा जनचेतनामुखी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न जिल्ला समन्वय समिति, गाउँपालिका, नगरपालिका र सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वय गरी कार्य गर्ने	जि.वि.व्य.स.	श्रावणको अन्तिम हप्ताबाट नियमित

५.२. खोज र उद्धार क्षेत्र

विपद्‌बाट हुनसक्ने सम्भावित मानवीय असर जस्तैः भवनहरू क्षति भई व्यक्तिको अवस्था पत्ता नलाग्नु, बस्ती डुबान वा भवनहरु भत्किएर प्रभावित हुनु, विपद् प्रभावित माथि हिंसा र अन्य अपराधिक गतिविधिहरू बढनु, जोखिमपूर्ण अवस्थाका महिला, बालबालिका तथा असहाय वर्गको स्थिति अझै दुःखदायी अवस्था आउन सक्दछ । त्यस्तो परिस्थितिमा खोज, उद्धारका काम यस विषयगत क्षेत्रबाट सम्पन गरिनेछ ।

मुख्य उद्देश्य :

विपद प्रभावित व्यक्तिहरूलाई शीघ्रातिशीघ्र उद्धार गरी सहज तरिकाले सुरक्षित स्थानसम्म पुऱ्याउनु ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

५.२.१. आपत्कालीन प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि (विपद्को अवधिमा)

क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
१	समन्वय र व्यवस्थापन (बस्ती डुबान र घरहरू भत्केको खबर प्राप्त हुनासाथ)	सुरक्षा निकाय, स्थानीय तह, राजनीतिक दल, रेडक्रस	विपदको खबर प्राप्त भएदेखि स्थिति समान्य नभएसम्म
	खोज तथा उद्धार क्षेत्रको समन्वय बैठक आयोजना गर्ने		
	घटनास्थलतर्फ खोजतलास तथा उद्धार टोली परिचालन गर्ने		
	अपरेशन सेन्टरको स्थापना गर्ने		
	सम्बन्धित क्षेत्रको सुरक्षा गर्ने		
	प्रभावित स्थलको पहिचान र प्राथमिकता निर्धारण गर्ने		
	सुरक्षित स्थानको पहिचान र उद्धारको प्रक्रिया जारी राख्ने		
	अन्य सरोकारवाला निकायसँग समन्वय गर्ने		
२	खोज तथा उद्धार कार्य गर्ने	सुरक्षा निकाय, स्थानीय तह, राजनीतिक दलहरू, रेडक्रस	विपदको खबर प्राप्त भएदेखि स्थिति समान्य नभएसम्म
	डुबेका तथा भत्केका घरहरूको पहिचान गर्ने		
	स्थानीय बासिन्दासँग समन्वय गरी खोजी कार्य गर्ने		
	अशक्त अवस्थामा फेला परेका व्यक्तिहरूको उद्धारलाई प्राथमिकता दिने		
	बहुमुल्य समानको उद्धार र सुरक्षा गर्ने		
	हराएका व्यक्तिहरूको खोजतलास गर्ने		
	डुबान कम गर्ने उपाय अवलम्बन गर्ने		
३	प्रभावित स्थलका पीडित प्रति हिंसा र अपराधिक घटना नियन्त्रण	सुरक्षा निकाय	परिस्थिति सामान्य नभएसम्म
	प्रभावित स्थलका जिम्मेवार व्यक्तिसँग समन्वय गर्ने		
	घटना स्थलमा प्रवेश गर्ने र बाहिर जाने बाटो नियन्त्रण गर्ने		
	सङ्केत व्यक्ति/शंकास्पद व्यक्तिसँग सोधपुछ गर्ने		
	व्यक्ति पक्राउ/सामान बरामद गर्ने		
	कानुनी कारवाही र उपचार सुनिश्चित गर्ने ।		
४	महत्वपूर्ण आवश्यक स्रोत/साधनको उपलब्धता एकिन गर्ने	जि.वि.व्य.स.	आवश्यकता अनुसार
५	पानीमा डुबेका, घाइते भएका, अशक्त अवस्थामा फेला परेका आदिलाई संयुक्त स्वास्थ्य टोली (स्वास्थ्य कार्यालय, रेडक्रस, सुरक्षा निकाय र अन्य) परिचालन गरी प्राथमिक उपचार गराउने	संयुक्त स्वास्थ्य टोली	निरन्तर
६	राहत सामग्री वितरण कार्यमा अन्य क्षेत्रसँग समन्वय गरी आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउने	सुरक्षा निकाय, स्थानीय तह, रे्डकस र अन्य गैसस	निरन्तर
७	कार्यक्रमको अनुगमन गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने र सम्बन्धित निकायहरूमा पेश गरी जानकारी गराउने	सुरक्षा निकाय, स्थानीय तह, र अन्य गैसस	हप्तामा १ पटक
८	अभिलेख तयार गर्ने		
	क. उद्धार गरिएका व्यक्ति /अवस्था	सुरक्षा निकाय	नियमित
	ख. बस्तीको डुबानको स्थिति	सुरक्षा निकाय	नियमित
	ग. बेपत्ता /मृत्यु भएको विवरण	सुरक्षा निकाय	नियमित
	घ पशुचौपायाको अवस्था	सुरक्षा निकाय	नियमित
	ङ. सम्पत्ति नोक्सानको विवरण	सुरक्षा निकाय	नियमित

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

५.२.२. आपतकालीन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि (विपद/सङ्कटकालीन परिस्थिति भन्दा पहिले)

क्र.स.	पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
१	विपद प्रभावित क्षेत्रमा उद्धारको लागि परिचालन हुने सुरक्षा फौजको एकिन गरीव्यवस्था गर्ने	सुरक्षा निकाय	जेठ महिना
२	उद्धारको लागि थप जनशक्ति आवश्यक परेमा बैकल्पिक योजना बनाउने	सुरक्षा निकाय	जेठ महिना
३	प्रभावित स्थानबाट उपलब्ध हुने जनशक्ति, श्रोतसाधनको नक्साङ्कन गर्ने क) विपद् व्यवस्थापन समिति तथा कार्यदल ख) स्वयंसेवकहरू ग) तालिम प्राप्त व्यक्ति, डुङ्गा र पौडिबाज	सुरक्षा निकाय	जेठ महिना
४	उद्धार कार्यमा खटिदा अपनाउनु पर्ने सावधानी र उद्धारको तरिका बारेमा सरोकारवालालाई पूर्वतयारी तालिम सञ्चालन गर्ने	सुरक्षा निकाय	जेठ महिना
५	उद्धार कार्यका लागि आवश्यक पर्ने सामग्रीको व्यवस्थापन गरी भण्डारण गर्ने (डुङ्गा, लाइफ जाकेट, डोरी, ट्यूब, सवारी साधान, कार्य सम्पादनको लागि आवश्यक सामाग्री)	जि.वि.व्य.स., स्थानीय तह, सुरक्षा निकाय	नियमित रुपमा संकलन गर्ने
६	सूचना सञ्जालको व्यवस्था गर्ने		जेठ महिना
	क. सुरक्षा निकायको र प्रभावित स्थानको आवश्यक पर्ने टेलिफोन नं. एकीन गर्ने	जि.वि.व्य.स.	जेठ महिना
	ख. सुरक्षा निकायको सञ्चार उपकरण	सुरक्षा फौज	जेठ महिना
	ग. सुरक्षा निकायको POC	सुरक्षा फौज	जेठ महिना
	घ. समुदायको सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने	सुरक्षा फौज	जेठ महिना
७	सुरक्षित स्थानको पहिचान गर्ने		जेठ महिना
	क. प्रभावित क्षेत्रका विद्यालय, वडा कार्यालय र गाउँपालिका भवनहरू, खुल्ला क्षेत्रको पहिचान	स्थानीय तह, सुरक्षा निकाय	जेठ महिना
	ख. सेल्टर भवनहरू	स्थानीय तह, सुरक्षा निकाय	जेठ महिना
८	प्रारम्भिक मानवीय प्रतिकार्य		
	क. फस्टएड किट र नर्सिङ्ग सहायकको व्यवस्था गर्ने	स्वास्थ्य कार्यालय, सुरक्षा फौज	नियमित
९	अपराध नियन्त्रण कार्य		
	क. सचेतनाको कार्यक्रम सन्चालन गर्ने	सुरक्षा फौज/स्थानीय जनशक्ति	वैशाख
	ख. बाटो पहिचान तथा नियन्त्रण गर्ने	सुरक्षा फौज/स्थानीय जनशक्ति	वैशाख देखि नियमित
	ग. आपतकालीन सहयोगका आचार सहिता निर्माण गर्ने	जि.वि.व्य.स.	वैशाख
१०	समन्वय गर्ने	जि.वि.व्य.स.	जेठ देखि श्रावण
	क. सवारी साधन /स्थानीय डुङ्गा		
	ख. स्थानीय स्वयंसेवकको परिचालन		
	ग. सुरक्षित स्थानको प्रयोग		
११	उद्धार तथा उपचारको पूर्वाभ्यास गर्ने	सुरक्षा निकाय, रेडक्रस	भाद्र महिना
१२	विपद उच्च जोखिम वडा कार्यालय र गाउँपालिकामा पूर्वसूचना प्रणालीको व्यवस्था गर्न पहल गर्ने	जि.वि.व्य.स.	फाल्गुन, चैत्र

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

५.३. कृषि तथा खाद्य व्यवस्थापन क्षेत्र

विपद्को समयमा परिवारको खाद्य आपूर्तिमा कमी, खाद्यान्नमा घट्दो पहुँच, विस्थापितहरुमा खाद्यान्नको अस्थायी रूपमा गम्भीर खाद्य असुरक्षा, जीविकोपार्जनमा क्षति, बाली तथा पशुधनको नोक्सान, सामना गर्ने रणनीति (coping strategy)मा बाधाका कारणहरूले गर्दा मध्यम अवधिको तीव्र खाद्य असुरक्षा आउन सक्दछ । त्यस किसिमको परिस्थितिमा खाद्य व्यवस्थापन क्षेत्रले नेतृत्व गरी आवश्यक आधारभूत मापदण्डको आधारमा व्यवस्थापनको काम गर्ने छ ।

समष्टिगत उद्देश्यः प्रभावित व्यक्तिहरूका लागि समयमा नै खाद्यान्नको उपलब्धता तथा खाद्यान्नमा पहुँच सुनिश्चित गराएर जीवन बचाउने एवं जीवनलाई निरन्तरता प्रदान गर्ने ।

विशिष्ट उद्देश्य :

- जीवन रक्षासम्बन्धी रणनीतिहरू (survival strategies) का लागि आवश्यकताको पूर्ति गर्नका निमित्त खाद्य सम्बन्धी पर्याप्त स्रोतहरू उपलब्ध गराउने । जीवनरक्षा सम्बन्धी रणनीतिहरूको फलस्वरूप मानव मर्यादा, पारिवारिक अस्तित्व, जीविकोपार्जनको सुरक्षा तथा वातावरणमा दीर्घकालीन रुपमा पर्ने नकारात्मक असरलाई कम गर्न ।
- पारिवारिक स्रोतहरूलाई पुनर्लाभ (recovery) तथा दीर्घकालीन विकासमा लगानी गर्नका लागि सक्षम बनाउन मानिसहरूलाई अल्पकालीन रूपमा अम्दानीको स्थानान्तरण अथवा प्रतिस्थापन गर्ने अवसर प्रदान गर्न ।

मानवीय सहयोगको मापदण्ड :

- प्रभावित व्यक्तिहरूको पहुँच निम्न वस्तुमा हुनेछ :
  - (१) प्रति व्यक्ति प्रतिदिन न्यूनतम २,१०० क्यालोरी प्राप्तहुने गरी सामान्य खाद्यान्नको रासन प्याकेज ।
  - (२) प्रभावित मानिसहरूका लागि हाल विद्यमान तथा उपलब्ध भएका र पहुँच योग्य खाद्यपदार्थमा परिपूरक (complementary)को रूपमा एक अथवा दुई खाद्यपदार्थहरु पूरक रासनको रूपमा उपलब्ध गराउने ।
  - (३) निश्चित समूहका व्यक्तिहरूका (साना बालबालिका, एच्आईभी भएका व्यक्ति, कुपोषित व्यक्तिहरू आदि) आवश्यकतालाई पूरा गर्नका लागि सामान्य रासनका अतिरिक्त परिपूरक रासनको व्यवस्था ।
- मापदण्ड बमोजिमको किट सिफारिश ।
- चामल– प्रति दिन प्रति व्यक्ति ४०० ग्राम, दाल – प्रति दिन प्रति व्यक्ति ६० ग्राम ।
- वनस्पति तेल – प्रति दिन प्रति व्यक्ति ३० मि.लि., नुन – प्रति दिन प्रति व्यक्ति ५ ग्राम ।
- स्थानीय परिस्थिति बमोजिम खाद्यान्न वितरणको आकार निर्धारित गरिनु पर्दछ, तर पनि शुरुमा घरायसी स्तरमा गरिने वितरण र अन्तिम लेखाजोखाबाट प्राप्त तथ्याङ्कको आधारमा व्यक्तिका आधारमा वितरण गरिनुपर्दछ ।

५.३.१. आपतकालीन प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधिः विपदको अवधिमा

कं.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समय अवधि
१	खाद्य क्षेत्रको समन्वय बैठकको आयोजना ▪ सूचना, जानकारी सङ्कलन गर्न ▪ परिस्थिति विश्लेषण गर्न	खाद्य क्षेत्र प्रमुख र खाद्य क्षेत्र	विपद् आए पछि तुरुन्तै, पहिलो हप्तासम्म १ दिन बिराएर, दोस्रो हप्ताबाट हप्तामा १ पटक
२	अन्य क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने	खाद्य क्षेत्र	निरन्तर
३	विपद्बाट प्रभावित क्षेत्रको निरीक्षण गर्ने	खाद्य क्षेत्र	पहिलो दिन
४	अन्य क्षेत्रसँग समन्वय गरी बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (MIRA) सञ्चालन गर्ने	खाद्य क्षेत्र	विपद आएको ३ देखि ५ दिन भित्र
४.१	बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखाको विश्लेषण गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने र सरोकारवाला सबैलाई उपलब्ध गराउने	खाद्य क्षेत्र	७ दिनभित्र
५	तयारी खाना वितरणका लागि कार्ययोजना तयारी बैठकको आयोजना गर्ने	खाद्य क्षेत्र	२४ घण्टाभित्र
६	विपद्बाट विस्थापितहरूको लागि रासन कार्डको वितरण गर्ने	खाद्य क्षेत्र	७ दिनभित्र

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समय अवधि
७	विपद्बाट विस्थापितहरूको लागि पहिलो ७ दिनसम्मको लागि तयारी खाना वितरण गर्ने (चाउचाउ, चिउरा, भुजा, बिस्कुट, भेली, नुन)	खाद्य विषयगत समिति, जि.वि.व्य.स. खोज तथा उद्धार समिति, रेडक्रस	पहिलो दिनदेखि ७ दिनसम्म
८	आवश्यक पर्ने खाद्य सामग्रीको व्यवस्था र भण्डारण गर्ने	खाद्य क्षेत्र	७ दिनभित्र
९	वितरण केन्द्रको पहिचान गरी निर्धारण गर्ने	खाद्य क्षेत्र	७ दिनभित्र
१०	खाद्य सामग्रीको वितरणको लागि सूचना प्रवाह गर्ने	खाद्य क्षेत्र	७ दिनभित्र
११	मापदण्डमा उल्लेख भए अनुसार, खाद्य सामग्री वितरण गर्ने (चामल, दाल, तेल, नुन, मसला)	खाद्य क्षेत्र, जि.वि.व्य.स., खोज तथा उद्धार समूह,रेडक्रस	८ औं दिनदेखि ३० दिनसम्म
१२	खाद्य सामाग्री उपलब्ध गराउन भएका प्रयासहरूको बारेमा जि.वि.व्य.स.लाई जानकारी दिने	खाद्य क्षेत्र	हरेक १ हप्तामा
१३	आवश्यकता, उपलब्धता तथा रिक्तताको यथार्थ विवरण संकलन गरी सबैलाई प्रतिवेदनका माध्यमबाट सूचित गर्ने	खाद्य क्षेत्र	नियमित
१४	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रसँग समन्वय गरी ६ महिनादेखि ५ वर्ष मुनिका बालबालिका, बृद्ध बृद्धा, गर्भवती र सुत्केरी महिलालाई पौष्टिक आहार वितरण गर्ने	खाद्य क्षेत्र, स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	आवश्यकता अनुसार, नियमित
१५	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन चेक लिस्ट तयार गर्ने, अनुगमन गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने	खाद्य क्षेत्र	हप्तामा १ पटक
१६	जानकारीका लागि जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिमा अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्ने	खाद्य क्षेत्र प्रमुख	प्रत्येक हप्ता

५.३.२. आपत्कालीन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि (विपद्/सङ्कटकालीन परिस्थितिभन्दा पहिले)

क्र.सं.	पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
१	खाद्य क्षेत्रको समन्वय बैठक : ▪ बैठकलाई नियमित गर्न मिति तोक्ने ▪ जिम्मेवारी बाँडफाँड गर्ने	खाद्य क्षेत्र प्रमुख	वैशाख महिनाबाट
२	अन्य क्षेत्रसँग मिली बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (MIRA) सञ्चालनका लागि खाद्य क्षेत्रगत समितिका सदस्यहरूलाई MIRA को तालिम प्रदान गर्ने	खाद्य क्षेत्र	वैशाख महिना
३	तयारी तथा खाद्य सामाग्रीको उपलब्धता सम्बन्धी सबै संस्थासँग भएको मौज्दात विवरण सङ्कलन गर्ने	खाद्य क्षेत्र प्रमुख र क्षेत्रगत सदस्यहरु	जेठ मसान्तसम्म
४	तयारी तथा खाद्य सामग्रीको उपलब्ध गराउन सक्ने व्यक्ति तथा व्यवसायी सँग इच्छापत्र साथै दरभाउ पत्रको माग गर्ने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, खाद्य क्षेत्र प्रमुख	जेठ मसान्तसम्म
५	खाद्य सामग्रीको गुणस्तर सुनिश्चितताका लागि गुणस्तर तथा नापतौल विभाग र खाद्य प्राविधिकसँग समन्वय गर्ने	खाद्य क्षेत्र प्रमुख	जेठ मसान्तसम्म
६	खाद्य सामाग्री भण्डारणका लागि स्थान तथा गोदामको छनौट, साथै ढुवानीका लागि गाडीको व्यवस्थापन गर्ने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, खाद्य क्षेत्र प्रमुख	जेठ मसान्तसम्म
७	खाद्य सामाग्री वितरणका लागि विभिन्न संस्थासँग समन्वय गरी स्वयमसेवकहरूको छनौट गर्ने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, खाद्य क्षेत्र प्रमुख	असार मसान्तसम्म
८	मानवीय सहयोगका लागि आवश्यक पर्ने तयारी खानाको व्यवस्था गरी भण्डारण गर्ने(चाउचाउ, चिउरा, भुजा, बिस्कुट, भेली)	खाद्य क्षेत्र	असार मसान्तसम्म
९	मानवीय सहयोगका लागि आवश्यक पर्ने खाद्य सामाग्रीको व्यवस्थापन गरी भण्डारण गर्ने (चामल, दाल, तेल, नुन, मसला)	खाद्य क्षेत्र	असार मसान्तसम्म

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

१०	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रसँग समन्वय गरी ६ महिनादेखि ५ वर्ष मुनिका बालबालिका, बृद्ध बृद्धा, गर्भवती र सुत्केरी महिलालाई पौष्टिक आहारको व्यवस्था गर्न भण्डारणको लागि व्यवस्था गर्ने	खाद्य क्षेत्र, स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	असार मसान्तसम्म
११	विपद्बाट विस्थापितहरूको लागि रासन कार्डको तयारी गरी छपाई गर्ने	जि.वि.व्य.स., खाद्य क्षेत्र	असार मसान्तसम्म
१२	अनुगमन टोली निर्माण गरी अनुगमन फाराम तयार गर्ने	खाद्य क्षेत्र	जेठको दोस्रो हप्ता
१३	अनुगमन टोलीलाई अभिमुखीकरण गर्ने	खाद्य क्षेत्र	जेठको दोस्रो हप्ता

५.४. आपतकालीन आवास तथा गैर खाद्य सामाग्री व्यवस्थापन क्षेत्र

यस विपद् पूर्व तयारी आँकलन गर्दा विपद्बाट हुनसक्ने सम्भावित मानवीय असर तपशिल अनुसार आँकलन गरिएको छ ।
विस्थापित परिवारलाई कम्तिमा १ महिनाको लागि आवास तथा गैर खाद्य सामाग्रीको व्यवस्था गर्नु पर्ने,

- सार्वजनिक पूर्वाधारको क्षति (सडक, पुल, विद्युत् आपूर्ति, सञ्चार),
- आवासको अस्थायी क्षति तथा मुख्य रूपमा बालबालिका, महिला, वृद्ध-वृद्धा र विभिन्न किसिमले असहाय मानिस (फरक क्षमता भएका) हरूको विस्थापन सहित व्यक्तिगत सामानहरूको क्षति,
- विद्यालयका कक्षा कोठा, पुलिस चौकी तथा स्वास्थ्य केन्द्रहरू जस्ता उपलब्ध सार्वजनिक संस्थाहरू सँग समन्वय,
- सामुदायिक संस्थागत स्थानहरूमा अस्थायी आवासको उपयोग गर्दा सामुदायिक स्वास्थ्य सम्बन्धी व्यवहारमा देखिने चुनौतीहरू ।

उल्लेखित आँकलन गरिएकको व्यवस्थापनको लागि नेपाल रेडक्रस सोसइटीले अन्य सरोकारवालाहसँगको समन्वमा नेतृत्व गर्ने छ ।

समष्टिगत उद्देश्य :

- आवास : सुरक्षित तथा न्यूनतम मानवीयस्तरको बस्ने ठाउँको प्राप्तिका लागि भौतिक एवं प्राथमिक सामाजिक आवश्यकताहरूमा व्यक्ति तथा परिवारहरूको पहुँच सुनिश्चित गर्ने । यथासम्भव यस प्रक्रियामा बढी भन्दा बढी आत्मनिर्भरता तथा आफैं व्यवस्थापन (Self-Management) प्रक्रिया अपनाउन जोड दिईने छ,
- शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापन : प्राकृतिक विपद्का कारणले घरवारविहीन बनेका मानिसहरूका निमित्त स्थायी समाधानको खोजीका लागि प्रयत्न गर्नुका साथै विस्थापित व्यक्तिहरूलाई मानव अधिकारको उपभोग गर्न सक्षम पार्नका निमित्त जीवनस्तर उठाई शिविरहरूमा जीवनस्तरमा सुधार ल्याउने ।

विशिष्ट उद्देश्य :

- जलवायुका प्रतिकूल असरहरूबाट संरक्षण प्रदान गर्नका लागि मानिसहरूका लागि छाना भएका पर्याप्त ठाउँ उपलब्ध गराउने,
- जल-वायुबाट संरक्षण प्रदान गर्नका लागि र तिनको मर्यादा, सुरक्षा तथा कल्याण सुनिश्चित गर्नका लागि प्रभावित व्यक्तिहरूसँग पर्याप्त कपडा उपलब्ध गराउने,
- घरायसी भाँडा-कुँडा तथा व्यक्तिगत स्वास्थ्यका लागि आवश्यक सामग्रीहरु जस्तैः साबुन आदिको व्यवस्था गरी मानवीय मर्यादा तथा कल्याणका लागि न्यूनतम सामग्रीहरूमा पीडित परिवारहरूको पहुँच पुर्याउने ।

५.४.१. आपतकालीन प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिबिधि, आपतकालीन परिस्थितिको अवधिमा

क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समयअवधि
१	आपत्कालीन विषयगत समितिको समन्वय बैठक • जानकारीको सङ्कलन • परिस्थितिको विश्लेषण	आपतकालीन आवास तथा गैर खाद्य सामाग्री व्यवस्थापन क्षेत्र र शहरी विकास तथा भवन डिभिजन कार्यालयको नेतृत्वमा सम्बन्धित सबै सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरु	तत्काल, विपद् आएको २ घण्टा भित्र, पहिलो ७ दिनसम्म १ दिन बिराएर, दोस्रो हप्ताबाट हप्तामा १ पटक
२	कार्यदललाई परिस्थिति विश्लेषणका लागि प्रभावित क्षेत्रमा पठाउने	विषयगत प्रमुख	४ घण्टाभित्र

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

२.१	अवस्था विश्लेषण गरी ल्याएको प्रतिवेदन अनुसार तत्काल बैठक बस्ने र कार्ययोजना बनाउने	विषयगत प्रमुख, सम्बन्धित विषयका सदस्यहरू	१२ घण्टाभित्र
३	विस्थापितहरूलाई पूर्व निर्धारित स्थानमा बासको व्यवस्था मिलाउने, आश्रयस्थल (Shelter) निर्माणको लागि सामग्रीको व्यवस्था गर्ने	विषयगत प्रमुख, स्थानीय कार्यकर्ता, कार्यदल	१२ घण्टाभित्र
४	बाँकी विस्थापितहरूलाई सुरक्षित स्थानमा त्रिपालको व्यवस्था गरी अस्थायी बसोवास गराउने	क्षेत्र प्रमुख, स्थानीय कार्यकर्ता, कार्यदल	१२ घण्टाभित्र
५	गैरखाद्य सामाग्री तत्काल, विपद प्रभावित क्षेत्रमा पठाउने र वितरण गर्ने (वितरण गर्दा परिवार सङ्ख्या, लिङ्ग र उमेरका आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी लक्षित वर्गलाई विशेष ध्यान दिने)	जि.वि.व्य.स., क्षेत्र प्रमुख, रेडक्रस	१२ घण्टाभित्र
६	अन्य विषयगत समिति (खानेपानी, स्वास्थ्य, शिक्षा, सुरक्षा निकाय, सम्बन्धित INGOs, NGOs सँग समन्वय गरी मानवीय सेवा प्रदान गर्ने	सम्बन्धित क्षेत्रको प्रमुख र रेडक्रस	२४ घण्टाभित्र
७	अन्य क्षेत्रका टोलीहरूसँग मिलि बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (MIRA) सञ्चालन गर्ने	सम्बन्धित क्षेत्रका सदस्यहरू	३ देखि ५ दिनभित्र
७.१	बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखाबाट आएको सूचनाको विश्लेषण गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने	सम्बन्धित क्षेत्रका सदस्यहरू	७ दिनभित्र
७.२	प्रतिवेदनलाई जि.वि.व्य.स.र अन्य क्षेत्रका प्रमुखहरूलाई उपलब्ध गराउने	सम्बन्धित क्षेत्रको प्रमुख	७ दिनभित्र
८	उद्धार गरिएका पीडितहरूलाई आवासस्थलमा बुझ्ने र दर्ता गर्ने	सम्बन्धित क्षेत्रका सदस्यहरू	आवश्यकता अनुसार, नियमित
९	परिस्थिति समीक्षा/मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने	कार्यदल	प्रत्येक हप्ता
१०	आवासको निरीक्षण र अनुगमन	कार्यदल	प्रत्येक हप्ता
११	विस्थापितहरूलाई पनःस्थापना/पुनःनिर्माण कार्यका लागि आवश्यक सहयोग गर्ने	क्षेत्र प्रमुख, समुदाय, राजनैतिक कार्यर्ता	१ महिनामा
१२	प्रतिवेदन तयार गरी छलफलका लागि वितरण गर्ने	क्षेत्र प्रमुख, कार्य दल	१ महिनापछि

५.४.२ आपतकालीन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि (सङ्कटकालीन परिस्थितिभन्दा पहिले)

क.सं.	पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समयअवधि
	सरोकारवालासँग समन्वयात्मक बैठकको आयोजना गरी बैठकलाई निरन्तरताका लागि मिति तोक्ने	क्षेत्र प्रमुख	वैशाख
२	पूर्व तयारीका लागि कार्यदल गठन (नाम, ठेगाना, सम्पर्क नं. समेत)	क्षेत्र प्रमुख, सम्बन्धित क्षेत्रका सदस्यहरू	वैशाख दोस्रो सम्म
३	जिल्ला तथा स्थानीय सरोकारवालाको क्षमता तथा स्रोत नक्सांकन गर्ने	कार्यदल	वैशाख तेस्रो हप्तासम्म
४	स्थानीयवासिको प्रतिकार्यमा गठित कार्यदलले सुरक्षित स्थान तथा आश्रय स्थलको पहिचान गर्ने	कार्यदल	वैशाख तेस्रो हप्तासम्म
५	स्रोतको कमी मापन गरी सोको पूर्तिका लागि सरोकारवालासँग समन्वय गरी व्यवस्थापन गर्ने	कार्यदल	जेठको पहिलो हप्ता
६	राष्ट्रिय सरोकारवालासँग परिस्थति विश्लेषण र स्रोत उपलब्ता बारे बैठक बसी छलफल गर्ने	जि.वि.व्य.स.,क्षेत्र प्रमुख, कार्यदल	जेठको पहिलो हप्ता
७	सुरक्षित गोदामको पहिचान गरी व्यवस्थापन गर्ने	कार्यदल	जेठ दोस्रो हप्तासम्म
८	गोदामको सुरक्षा व्यवस्था मिलाउन सुरक्षा निकायसँग समन्वय गर्ने	क्षेत्र प्रमुख, सुरक्षा निकाय	समान भण्डारण गर्नु १ हप्ता अघि
९	विपद् प्रभावित गाउँपालिका तथा नगरपालिकामा सामुदायिक आश्रय स्थलको निर्माण गर्ने	रेडक्रस, क्षेत्रका सदस्यहरू,	चैत्र, वैशाख

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

१०	आवासका सामग्री तथा गैर खाद्य सामग्री वितरणका लागि आवश्यक यातायातको पहिचान तथा व्यवस्थापनका साथै स्वंयसेवकको पहिचान गरी तालिम दिने	जि.वि.व्य.स., क्षेत्र प्रमुख, रेडक्रस	जेठ तेस्रो हप्तासम्म
११	परिचालित स्वंयसेवकको दुर्घटना बिमा तथा जीवन बिमाका लागि जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिमा अनुरोध गर्ने	क्षेत्र प्रमुख,रेडक्रस	जेठ तेस्रो हप्तासम्म
१२	गोदाम घरको नियमित अनुगमन, निरीक्षण र रेखदेख गर्ने	कार्यदल, सुरक्षा निकाय, जि.वि.व्य.स.,रेडक्रस	नियमित
१३	कार्यदलले DDMC मा नियमित प्रतिवेदन दिने	कार्य दल	प्रत्येक महिनामा

५.५. खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र

विपद्‌बाट हुन खानेपानी तथा सरसफाई संग सम्वन्धित सार्वजनिक पूर्वाधारहरुको क्षतिहरुमा विपद्‌को कारणबाट होचो स्थानमा रहेका क्षेत्रहरूमा सुरक्षित खानेपानीको मुहान अवरुद्ध हुने गरी इनारहरू दूषित हुने र डुब्ने, वातावरण दूषित हुने गरी शौचालयहरू भरिने, सुरक्षित पानीको अभाव तथा ढलबाट दूषित वातावरणले गर्दा झाडापखला तथा हैजा फैलिन जोखिम बढ्ने हुँदा त्यसबाट हुन सक्ने सम्भावित मानवीय असरलाई कम गर्न यस क्षेत्रले आवश्यक व्यवस्था गर्ने छ । यस क्षेत्रको नेतृत्व गर्ने निकायले सम्वन्धित स्थानीयतह सँगको समन्वमा आपत्‌कालीन व्यवस्थापनका काम गर्ने छ ।

समष्टिगत उद्देश्य :

- प्रभावित परिवारहरुको जीवनयापन सुचारु गर्न अत्यावश्यक खानेपानी, स्वास्थ्य तथा सर-सफाइसँग सम्बन्धित न्यूनतम सेवाहरु सुनिश्चित गर्ने र यिनीहरुसँग सम्बन्धित रोगब्याधीहरू फैलन नदिन उपयुक्त रोकथामका उपाय समेत अपनाउने । साथै समाजमा रहेका जातीय समूहहरू बीच सद्‌भाव कायम हुने गरी आश्रयस्थलमा उपयुक्त व्यवस्थापन पर्ने ।

विशिष्ट उद्देश्य :

- विस्थापित समुदायका लागि, खास गरी शिविरमा बस्ने मानिसहरूका लागि सुरक्षित खानेपानी, स्वास्थ्य शिक्षा तथा अस्थायी रूपमा सरसफाइ एवं नुहाउने सुविधाहरूमा पहुँच उपलब्ध छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने,
- विस्थापित मानिसहरूलाई आधारभूत स्वास्थ्य सम्बन्धी सामग्री उपलब्ध गराइएको छ र खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित व्यवहारिक प्रचलनहरूका बारेमा उचित रूपमा जानकारी उपलब्ध गराइएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने,
- सम्पूर्ण उपकरण तथा सुविधा उपलब्ध गराइएका छन् र विस्थापित मानिसहरू बस्ने शिविरहरूमा सफा-सुग्घर (Cleanliness) कायम गर्न सचेतना बढाइएको र तिनको सशक्तीकरण गरिएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।

५.५.१. आपतकालीन प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि, विपद (आपतकालीन परिस्थिति) को अवधिमा

क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
१	WASH क्षेत्रको समन्वय बैठक: ▪ सूचना सङ्कलन तथा परिस्थिति विश्लेषण ▪ कार्य तथा जिम्मेवारी बाँडफाड ▪ सहयोगी संस्थाको पहिचान ▪ Cluster सदस्यहरू बीच सम्झौता गर्ने ▪ Gap बिश्लेषण गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	पहिलो विपद् आएको २४ घण्टा भित्र, दोस्रो पहिलो साता १ दिन बिराएर, तेस्रो : दोस्रो हप्तामा १ पटक
२	विपदबाट भएको क्षति बारे सूचना सङ्कलन गरी आवश्यकताको बिश्लेषण गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	३ दिन भित्र
३	WASH Cluster सदस्यहरूले आ आफ्नो माथिल्लो निकायमा Gap को जानकारी गराई प्रतिकार्यको लागि अनुरोध गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	३ दिन भित्र
४	अन्य क्षेत्रका टोलीहरूसँग मिली बहुक्षेत्रगत द्रुत लेखाजोखा (MIRA) सञ्चालन गर्ने	स खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	३ दिन भित्र

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
	MIRA विश्लेषण गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	५ दिन भित्र
६	खानेपानी शुद्धिकरणका सामान वितरण गर्ने ▪ १० र २० लिटरका बाल्टीन १/ १ वटा ▪ १ लि.को जग १ ▪ पिउस (पहिलो १ हप्ता) ▪ वाटर गार्ड (१ हप्ता पछि)	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	१ हप्ता भित्र
७	पानी शुद्धिकरण गर्ने तरिका सम्बन्धी अभिमुखीकरण गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	१ हप्ता भित्र
८	विस्थापितहरूलाई प्रति परिवार एक सेट हाईजिन किट (हर्पिक, ब्रस, फिनेल, बाल्टिन, मग) उपलब्ध गराउने र अभिमुखीकरण गर्ने ।	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	१० दिन भित्र
९	विस्थापितहरूको लागि WASH का सुविधाको निर्माण तथा मर्मत कार्य ▪ २० महिलाको लागि १ नयाँ शौचालय निर्माण ▪ ५० पुरुषको लागि १ नयाँ शौचालय निर्माण ▪ महिला, बालबालिका विस्थापितलाई स्नान गृह निर्माण ▪ पहाडको लागि पोलिथिन पाइप फिटिङ्ग गर्ने ▪ तराई र भित्री मधेशको लागि आवश्यकता अनुसार हेण्ड पाइप जडान गर्ने ▪ पूराना चर्पी तथा हाते कलको मर्मत गर्ने (पूर्वाधार स्थापना गर्दा फरक क्षमता भएका मानिस, महिला, बालबालिका, पुरुष सबैलाई पायक र सहज हुने गरी प्रतिकार्य व्यवस्था मिलाउने)	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	१ हप्ता भित्र दोस्रो हप्ता भित्र
१०	सरसफाई प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन ▪ विस्थापित शिविर क्षेत्रको निर्मलीकरण ▪ फोहरमैला व्यवस्थापन ▪ सरसफाई समिति गठन ▪ सूचना, शिक्षा तथा सञ्चार सम्बद्ध सामग्री वितरण ▪ स्वयमसेवक परिचालन ▪ सरसफाइ सम्बन्धी जनचेतना (माईकिङ्ग, सडक नाटक)	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	१ हप्ता देखि नियमित
११	व्यक्तिगत तथा सामुहिक सरसफाई र सरुवा रोगको महामारी (जस्तैः झाडापखाला, हैजा) सम्बन्धी स्वास्थ्य क्षेत्रसँग समन्वय गरी स्वास्थ्य र सरसफाई सचेतना कार्यक्रम सन्चालन गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	दोस्रो हप्ता देखि
१२	प्रभावित विद्यालय, मदरसा, स्वास्थ्य केन्द्रमा चर्पी र पानीका कलहरूको मर्मत गरी सन्चालनमा ल्याउने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	तेस्रो हप्ताबाट
१३	अन्य क्षेत्र र समुदायसँग छलफल र समन्वय गरी पृष्ठपोषण लिई सुधार गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	दोस्रो हप्ताबाट नियमित
१४	वास क्षेत्रको नियमित बैठकको प्रतिवेदन तयार गरी बितरण गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	प्रत्येक हप्ता
१५	अनुगमन मूल्याकन गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई	नियमित

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
		व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	

५.५.२. आपतकालीन परिस्थितिको पूर्वतयारीसम्बन्धी गतिविधि सङ्कटकालीन परिस्थितिभन्दा पहिले

क्र.सं	पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवारनिकाय	समय अवधि
१	WASH क्लस्टरको नियमित बैठक : ▪ बैठकको निरन्तरताको लागि निर्णय ▪ वास क्लस्टरको संस्था र सदस्य पहिचान ▪ हरेक संस्थाको सम्पर्क व्यक्ति पहिचान गर्ने ▪ हरेक संस्थाको स्रोत साधनको नक्सांकन गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	वैशाखदेखि आश्विनसम्म र आवश्यकता अनुसार
२	खानेपानी तथा सरसफाइका पूर्वाधार सम्बन्धी उच्च जोखिममा रहेका गाउँपालिका तथा नगरपालिकामा रहेका समुदाय, विद्यालय, स्वास्थ्य चौकी र संभावित स्थानान्तरण गर्ने क्षेत्रको अवस्था अध्ययन गरी कार्ययोजना तयार गर्ने ।	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	मंसिरदेखि फाल्गुनसम्म
३	विभिन्न संस्थासँग भएको खानेपानी तथा सरसफाइ सामाग्रीको मौज्दात बिवरण सङ्कलन गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	असार
४	वास सम्बन्धी विभिन्न तहमा दक्षता भएका व्यक्ति र संस्थाहरूको रोस्टर तयार गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	फाल्गुन / चैत्र
५	मिरा सम्बन्धी तालिम र कार्य सञ्चालन: ▪ मिराको फाराम नेपालीमा तयार गर्ने ▪ वास कलस्टरका सबैलाई र विपद्बाट उच्च प्रभावित क्षेत्रका स्वयमसेवक कर्मचारीलाई मिरासम्बन्धी तालिम दिने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	वैशाख
६	खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी पूर्वाधार निर्माणका लागि लागत अनुमान गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र , स्थानीय तह	माघ फाल्गुन
७	खानेपानी तथा सरसफाइसम्बन्धी स्थानीय स्रोत साधन तथा सीप परिचालन गर्न महिला, बालबालिका तथा अपाङ्ग सबैको लागि योजना बनाउने ।	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	माघ फाल्गुन
८	वाढी प्रभावित क्षेत्रमा भएका हाते कलहरूलाई अग्लो बनाउने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	फाल्गुन
९	वाढी प्रभावित क्षेत्रमा सुरक्षित विऊ भण्डारण स्थलको निर्माण गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	चैत्र
१०	वाढी प्रभावित क्षेत्रमा अग्लो पारिएका चर्पीहरू निर्माण गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	चैत्र
११	वाढी प्रभावित क्षेत्रमा नालाहरूको निर्माण तथा मर्मत गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	चैत्र
१२	अति आवश्यक खानेपानी तथा स्वास्थ्य सरसफाइ सम्बन्धी सामाग्रीहरूको जगेर्ना गरी भण्डारण गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	जेष्ठ असार
१३	WASH Cluster का सदस्य तथा ग्रामीण महिला स्वास्थ्य	खानेपानी तथा सरसफाई	जेष्ठ

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

क्र.सं	पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवारनिकाय	समय अवधि
	कार्यकर्तालाई खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी तालिम दिने	व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	
१४	व्यक्तिगत तथा सामुदायिक सरसफाई र पानी शुद्धिकरण, हाईजिन किट सम्बन्धी समुदायलाई अभिमुखीकरण गर्न ग्रामिण महिला स्वास्थ्य कार्यकर्तालाई परिचालन गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	जेष्ठ देखि आश्विन
१५	स्थानीय भाषामा खानेपानी तथा सरसफाईसम्बन्धी प्रचार प्रसार समाग्री तयार गरीप्रचार प्रसार गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	जेठ देखि भाद्रसम्म
१६	केन्द्रीय स्तरमा WASH Cluster ले तयार पारेको अनुगमन सूचक तथा फारमहरू स्थानीय स्तरमा उपयोगी बनाई WASH Cluster का सदस्यहरूलाई अभिमुखीकरण गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	चैत्र
१७	जिल्ला तथा गाउँ स्तरका बाल समूह र नाट्य समूहलाई WASH सम्बन्धी तालिम सन्चालन गर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन क्षेत्र, स्थानीय तह	चैत्र/वैशाख

५.६. स्वास्थ्य तथा पोषण व्यवस्थापन क्षेत्र

विपद्बाट हुनसक्ने सम्भावित मानवीय असरहरु महामारी जन्य रोगहरू (खाद्यपदार्थ तथा पानीजन्य रोगहरू) : झाडापखाला, आउँ/रगतमासी, हैजा, टाईफाईड, ज्वरो, खाद्यजन्य बिषाक्तता (संक्रमित खाद्यपदार्थ मासु, च्याउ) हेपटाइटिस "ए", "ई" आदि, हावाको माध्ययमबाटः दादुरा, इन्फ्लुएन्जा, आपतकालीन तल्लो श्वास प्रश्वास प्रणाली संक्रमण, निमोनिया, ठेउला, आदि । कीटजन्य रोगः औलो, डेंगु, स्कब टाईफस आदि, प्रत्यक्ष सम्पर्कबाट : हेपटाईटिस "बी", आखाँको संक्रमण, छालाको संक्रमण, HIV/AIDS, चोटपटक, घाईते आदि हुन सक्ने छन् । त्यसै गरी विभिन्न सेवाहरु अवरुद्ध भई नियमित मातृसेवा, खोप, पोषण, क्षयरोग, कुष्ठरोग, परिवार नियोजन सेवामा असर पर्न सक्ने आँकलन गरिएको छ । विपद्को समयमा भौतिक रुपमा कर्मचारीको अभाव, औषधि उपकरण नष्ट हुने, उपचार केन्द्र क्षतिग्रस्त हुने, समस्या आउन सक्ने भएकोले त्यस्ता समस्याको व्यवस्थापनको लागि स्वास्थ्य तथा पोषण व्यवस्थापन क्षेत्रको नेतृत्वमा स्थानीय तह र सरोकारवालाहरु सँगको समन्वयमा आपतकालीन व्यवस्थापन गर्ने छ ।

समष्टिगत उद्देश्य :

जस्तोसुकै आपतकालीन अवस्था परेता पनि मानव जीवन सुरक्षित, स्वस्थ र भरपर्दो (Human survival, healthy and well-being), खासगरी एकदमै जोखिममा रहेका समूहको स्वास्थ्य एवं पोषण सम्बन्धी आवश्यकताहरू पूरा भएका छन् भनी सुनिश्चित गर्ने ।

विशिष्ट उद्देश्य (स्वास्थ्य) :

- झाडापखाला, हैजा, औलो तथा अन्य पानीजन्य एवं कीटजन्य रोगहरूको पर्याप्त रोकथाम तथा उपचार क्षमता सुनिश्चित गर्नका निमित्त जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय मार्फत सबैले सहयोग गर्ने,
- अरू द्रुत लेखाजोखा (Rapid Assessment) सँग एकीकृत गरी स्वास्थ्य तथा पोषण (अवस्था तथा सेवाहरू) को द्रुत सर्वेक्षण क्षमतालाई सुदृढ पार्ने,
- रोग फैलन गएको खण्डमा प्रभावकारी प्रतिकार्य तथा लेखाजोखाका लागि क्षमता अभिवृद्धि गर्ने,
- आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरूमा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न र स्वास्थ्य शिविरको सञ्चालन गर्न र अर्को निकायमा पठाउने संयन्त्र (Referral Mechanism) को विकास गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग पुऱ्याउने,
- पर्याप्त आपतकालीन आपूर्ति र मानव स्रोत लगायतका विषयमा शीघ्र क्षमता अभिवृद्धिका लागि जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।

विशिष्ट उद्देश्य (पोषण) :

- विस्थापित मानिसहरूका लागि पूरक खाना खुवाउने कार्यक्रम (Supplementary Feeding Programme - SFP) मा पहुँचको माध्यमबाट गर्भवती तथा दूध खुवाउने महिला एवं पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाहरूमा गम्भीर कुपोषणको वृद्धिलाई रोकथाम गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने,
- गम्भीर कुपोषण (Severe Acute Malnutrition - SAM) को उपचार तथा सेवामा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने,

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

- निरन्तर स्तनपान सुनिश्चित गर्न र अवाञ्छित स्तनपानका विकल्पहरूको वितरणमा रोक लगाउन जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई मद्दत गर्ने,
- भिटामिन ए को वितरण, जुका मार्ने औषधि तथा प्रभावित बालबालिकाहरूका लागि खोप सम्बन्धी गतिविधिहरू सुनिश्चित गर्नका निमित्त जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने,
- सरकारका नियमित खोप तथा अन्य बालबालिका स्वास्थ्य गतिविधिलाई निरन्तरता दिने वा अवरुद्ध हुन नदिने ।

५.६.१. आपत्कालीन प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि, विपद् (आपत्कालीन परिस्थिति) को अवधिमा

क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
१	Health/Nutrition (H/N) क्षेत्रको समन्वय बैठक: ▪ परिस्थितिको विश्लेषण ▪ जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिलाई प्रतिकार्य योजनाको जानकारी ▪ प्रतिकार्य योजनाको कार्यन्वनयनका लागि उपसमूह गठन ▪ उपसमूहको भूमिका र जिम्मेवारी तोक्ने ▪ उप समूहको कार्य क्षेत्र निर्धारण गर्ने ▪ प्रतिकार्य योजनाको समीक्षा गरी सुधार गर्ने र जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिलाई अवगत गराउने	स्वास्थ्य क्षेत्रका सदस्यहरू	विपद शुरु भएको २४ घण्टा भित्र, पहिलो सात दिनसम्म १ दिन बिराएर, दोस्रो हप्ता पछि हप्तामा १ पटक
२	द्रुत लेखाजोखा (Rapid Assessment) ▪ द्रुत लेखाजोखा सञ्चालन गर्ने ▪ द्रुत लेखाजोखाको सूचनालाई वर्ष र लिङ्गको आधारमा बिश्लेषण गर्ने ▪ सूचनालाई रुजु गर्ने ▪ प्रतिकार्य गर्नु पर्ने जनसङ्ख्याको अनुमान गर्ने ▪ आपतकालीन प्रतिकार्यको लागि आवश्यक पर्ने सामग्री, औषधि, मानव श्रोतको अनुमान गर्ने ▪ जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र उप समूहलाई सो को जानकारी गराउने	स्वास्थ्य क्षेत्रका सदस्यहरू	३ दिनभित्र
३	तत्कालीन मानवीय सहयोग (Response)		
३.१	जिल्लाको द्रुत प्रतिकार्य टोली (RRT) लाई परिचालन गर्ने	स्वास्थ्य.कार्यालय, स्थानीय तह स्वास्थ्य शाखा	आवश्यकता अनुसार
३.२	खोप (Immunization) सेवा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	स्वास्थ्य.कार्यालय, स्थानीय तह स्वास्थ्य शाखा	आवश्यकता अनुसार
३.३	झाडापखाला, ARI जस्ता रोगहरूको नियन्त्रणका लागि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	स्वास्थ्य.कार्यालय, स्थानीय तह स्वास्थ्य शाखा	आवश्यकता अनुसार
३.४	स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरी चेतना अभिवृद्धि गर्ने	स्वास्थ्य.कार्यालय, स्थानीय तह स्वास्थ्य शाखा	आवश्यकता अनुसार
३.५	कुपोषित बालबालिका, गर्भवति तथा सुत्केरी महिलाको पहिचान गरी Supplementary Feedingको व्यवस्था गर्ने	स्वास्थ्य.कार्यालय, स्थानीय तह स्वास्थ्य शाखा	आवश्यकता अनुसार
३.६	मलेरिया नियन्त्रणका लागि विषादि छर्कने	स्वास्थ्य.कार्यालय, स्थानीय तह स्वास्थ्य शाखा	आवश्यकता अनुसार
३.७	Long Lasting Insectiside Treated Net वितरण गर्ने	स्वास्थ्य.कार्यालय, स्थानीय तह स्वास्थ्य शाखा	आवश्यकता अनुसार
३.८	स्वास्थ्य शिविर केन्द्रहरू स्थापना गरी सञ्चालन गर्ने	स्वा.का.	आवश्यकता अनुसार

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
		स्थानीय तह स्वास्थ्य शाखा	
३.९	स्ट्रेचर, एम्बुलेन्सको व्यवस्था गर्ने	स्वास्थ्य.कार्यालय, स्थानीय तह स्वास्थ्य शाखा	आवश्यकता अनुसार
३.१०	पोषण क्लिनिक सञ्चालन गर्ने	स्वास्थ्य.कार्यालय, स्थानीय तह स्वास्थ्य शाखा, सम्बन्धित गैरसरकारी संस्थाहरु	आवश्यकता अनुसार
३.११	संरक्षण क्षेत्रसँग समन्वय गरी मनोसामाजिक परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने	स्वास्थ्य.कार्यालय, स्थानीय तह स्वास्थ्य शाखा	आवश्यकता अनुसार
४	अनुगमन (Monitoring)		
४.१	अनुगमन चेक लिष्ट तयार गरी जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र उप समितिलाई जानकारी गराउने	स्वास्थ्य क्षेत्रका सदस्यहरू	३ देखि १५ दिनभित्र
४.२	अनुगमन टोली गठन गरीअनुगमन गर्ने	स्वास्थ्य क्षेत्रका सदस्यहरू	३ देखि १५ दिनभित्र
४.३	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र अन्य क्षेत्रका सदस्यहरुद्वारा संयुक्त अनुगमन (Joint Monitoring) गर्ने	स्वास्थ्य क्षेत्रका सदस्यहरू	३ देखि १५ दिनभित्र
४.४	अनुगमनबाट प्राप्त नतिजालाई जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र अँन्य क्षेत्रका सदस्यलाई जानकारी गराउने र आवश्यक परेमा तत्काल कार्ययोजना बनाउने	स्वास्थ्य क्षेत्रका सदस्यहरू	३ देखि १५ दिनभित्र
५	प्रतिवेदन (Reporting)		
५.१	राहत तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी सूचनाहरू सङ्कलन गर्ने	स्वास्थ्य क्षेत्रका सदस्यहरू	३० दिन पछि
५.२	प्रतिवेदन तयार गर्ने र सबै क्षेत्रसँग छलफल गरी जानकारी गराउने	स्वास्थ्य क्षेत्रका सदस्यहरू	३० दिन पछि
५.३	अनुगमनबाट प्राप्त नतिजालाई जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक समक्ष छलफल गर्ने र वितरण गर्ने	स्वास्थ्य क्षेत्रका सदस्यहरू	३० दिन पछि
५.४	अन्तिम प्रतिवेदन तयार गर्ने	स्वास्थ्य क्षेत्रका सदस्यहरू	३० दिन पछि
६	अन्य क्षेत्रसँग (WASH, Food, Protection) समन्वय बैठकको आयोजना गर्ने	स्वास्थ्य कार्यालय	प्रत्येक हप्तामा १ पटक

५.६.२. आपतकालीन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि (विपद/सङ्कटकालीन परिस्थितिभन्दा पहिले)

क्र.सं.	पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समय अवधि
१	क्लस्टरको नियमित बैठक : ▪ बैठकलाई नियमित गर्न मिति तोक्ने ▪ जिम्मेवारी बाँडफाँड	स्वास्थ्य क्षेत्रको प्रमुख	प्रत्येक चौमासिक
२	जिल्ला स्थित Rapid Response Team का १५ जनालाई द्रुत लेखाजोखा सम्बन्धी एक दिने अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	स्वास्थ्य कार्यालय	बैशाख
३	Cluster सँग सम्बन्धित संस्थाहरूमा रहेको गाडी, एम्बुलेन्स, स्ट्रेचर, जनशक्तिको नक्सांकन गर्ने	स्वास्थ्य क्षेत्रका सदस्यहरू	बैशाख
४	मानवीय सहयोगको लागि अत्यावश्यक औषधिको व्यवस्थापन	स्वास्थ्य .कार्यालय	असाढ अन्तसम्म

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

क्र.सं.	पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समय अवधि
	गरी भण्डारण गर्ने (१५ प्रतिशत प्रभावितलाई पुग्ने गरी)		
५	ढुवानीको व्यवस्था गर्न गाडी तयारी अवस्थामा राख्ने	स्वास्थ्य कार्यालय स्थानीय तह स्वास्थ्य शाखा	आवश्कता अनुसार
६	एम्बुलेन्स, स्ट्रेचर अवस्थामा राख्ने	स्वास्थ्य कार्यालय., स्थानीय तह स्वास्थ्य शाखा Redcross	आवश्कता अनुसार
७	प्रति गाउँपालिका तथा नगरपालिकामा ६ सेटका दरले ४८ सेट प्राथमिक उपचार किट (First Aid Kits) को व्यवस्था गरी राख्ने	स्वास्थ्य कार्यालय, नेरेसो, स्थानीय तह	अषाढ अन्तसम्म
८	पोषण (Infant Feeding in Emergency and Supplementary Feeding) सम्बन्धमा प्रत्येक स्थानीय तहमा स्वास्थ्य कार्यकर्ता (प्यारामेडिक्स) लाई २ दिने तालिम सञ्चालन गर्ने	स्वास्थ्य कार्यालय	जेठ मसान्तसम्म
९	बच्चा, गर्भवती तथा सुत्केरी महिला गरीजम्मा १५३९० जनाको लागि प्रति दिन १०० ग्रामका दरले १ महिनाका लागि अतिरिक्त खाद्यान्न (Supplementary Food) को भण्डारण गरी सञ्चय गर्ने	स्वास्थ्य कार्यालय	अषाढ अन्तसम्म
१०	२००० थान Long Lasting Insectiside Treated Net (झुल) को भण्डारण गरी सञ्चय गर्ने	स्वास्थ्य कार्यालय, प्रदेश सरकार	पैाष देखी चैत्र सम्म
११	स्वास्थ्य शिविर सञ्चालनका लागि थप स्वास्थ्य कार्यकर्ताको पहिचान गर्ने	स्वास्थ्य कार्यालय	जेठ अन्तसम्म
१२	सूचना, शिक्षा तथा संचार सम्बन्धी सामग्रीको छपाई गर्ने र प्रति गाउँपालिकामा १००० प्रतिका दरले उपलब्ध गराउने, सूचनालाई स्थानीय वा राष्ट्रिय एफएमबाट प्रशारण गरी जनचेतना फैलाउने ।	स्वास्थ्य कार्यालय	जेठको अन्तसम्म र नियमित
१३	स्वास्थ्य सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न माइकद्धारा सन्देश प्रसारण गर्ने, सडक नाटकको आयोजना गर्ने	स्वास्थ्य कार्यालय गै.स स महासंघ	फाल्गुन देखि अषाढसम्म
१४	स्वास्थ्य कार्यकर्ता र सामुदायिक संस्थाका स्वयं सेवकलाई सूचना, शिक्षा तथा संचार सम्बन्धी सामग्रीको प्रयोग र अन्तर व्यक्ति संवाद सम्बन्धी अभिमुखीकरण गर्ने	स्वास्थ्य कार्यालय	जेठको अन्तसम्म
१५	अनुगमन तथा प्रतिवेदन तयारीका लागि सम्पर्क व्यक्ति (Focal Person) तोक्ने	स्वास्थ्य कार्यालय	अषाढ मसान्तसम्म

५.७ आपतकालीन शिक्षा क्षेत्र

विपद्बाट बालबालिकाहरुको शिक्षामा हुनसक्ने सम्भावित असरमा विद्यालयहरू विपद्बाट बढी प्रभावित भई आपतकालिन अवस्थमा करिब २ हप्ता वा सम्म विद्यालय बन्द हुने गरेको कारण विद्यार्थीहरू शिक्षाका अवसरबाट बञ्चित हुने, विद्यालयका कक्षा कोठा, दराज, बेन्च, टेबल र पाठ्यपुस्तक जस्ता भौतिक सामग्री आँशिक रूपमा क्षति भई पठन पाठनलाई असर पुग्ने, विधार्थीका शैक्षिक सामग्रीहरु नष्ट हुने, शिक्षकहरु स्वयं विपद्बाट प्रभावित भै विद्यालय आउन नसक्ने अवस्था आउन सक्दछ । त्यस्तो अवस्थामा बालवालिकाहरुलाई शैक्षिक गतिविधिबाट विमुख हुन नदिनको लागि विभिन आपत्कालीन् बैकल्पिक व्यवस्थाको काम यस क्षेत्रले गर्ने छ ।

समष्टिगत उद्देश्य :

- प्रभावितहरुको जीवनयापनलाई सुचारु गरी शैक्षिक अधिकारको संरक्षण गर्न र सामान्य अवस्था एवं स्थायित्वमा फर्काउने कार्यको सहजीकरण गर्नका निमित्त विद्यालय जाने उमेरका तथा प्रभावित सम्पूर्ण बालबालिकाहरूको गुणस्तरीय शिक्षामा निरन्तर तथा तत्काल पहुँच सुनिश्चित गर्ने,
- सुरक्षित सिकाईको वातावरण उपलब्ध गराई विपद्बाट परेको मनोवैज्ञानिक असरको सामना गर्ने कार्यमा बालबालिकाहरु र शिक्षकहरूलाई मद्दत गर्न योगदान पुऱ्याउने ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

विशिष्ट उद्देश्य :

- प्राकृतिक विपद्बाट प्रभावित विद्यालय जाने उमेरका बालबालिका तथा शिक्षकहरूलाई गुणस्तरीय शिक्षाको निरन्तरता सुनिश्चित गर्नका लागि र उनीहरूलाई सुरक्षित रूपमा सिकाउने एवं सिक्ने वातावरण तयार पार्ने,
- प्रभावकारी आपतकालीन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यलाई सहजीकरण गर्नका निमित्त क्षेत्रगत कार्यसमूहका सदस्यहरू (Cluster members) का बीचमा प्रभावकारी समन्वय, अनुगमन तथा सूचनाको आदान प्रदान सुनिश्चित गर्ने,
- आपतकालीन परिस्थितिमा पहिलो प्रतिकार्य उपलब्ध गराउने व्यक्तिका रूपमा सरोकारवालाहरूको क्षमता बढाउने,
- द्रुत तथा चालु (Rapid and On-going) शिक्षाका लागि लेखाजोखा सञ्चालन गरिन्छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने र आपत्कालीन परिस्थितिमा रहेका बालबालिकाहरुको शिक्षाका निमित्त राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रमुख प्रतिवद्धताहरू र न्यूनतम मापदण्डबाट निर्देशित भएर उपयुक्त सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
- आपतकालीन परिस्थितिमा प्रतिकार्य उपलब्ध गराउनका लागि रणनीतिक साझेदारी तथा अन्य साझेदार/क्षेत्रहरू (Clusters) सँग सम्बन्ध स्थापना तथा सुदृढीकरण गर्ने,
- विपद् व्यवस्थापनमा बिद्यार्थी एवं शिक्षकको क्षमता विकास गराउने ।

५.७.१ आपतकालीन प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि, आपत्कालीन परिस्थितिको अवधिमा

क.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिबिधि	जिम्मेवार निकाय	कहिलेसम्म
१	विपद् एवं महामारी पछि जानकारी सङ्कलन र जिम्मेवारी बाँडफाडका लागि शिक्षा क्षेत्रका सबै सदस्यसँग समन्वय बैठक गर्ने	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई, स्थानीय तह शिक्षा शाखा NGO/CBOs, Education Cluster Member, गाउँपालिका, नगरपालिका, वि.व्य.स.	१) पहिलो बैठक,विपद शुरु भएको २४ घण्टा भित्र २) पहिलो हप्तामा २ दिनको फरकमा ३) दोस्रो हप्तामा २ पटक ४) त्यसपछि हप्तामा १-१ पटक
२	शिक्षा सम्बन्धी द्रुत लेखाजोखा सञ्चालन गर्ने	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई, स्थानीय तह शिक्षा शाखा पालिका NGO/CBOs Education Cluster Member	प्रकोप भएको ३ देखि ५ दिन भित्र
३	द्रुत लेखाजोखाको तथ्यांक बिश्लेषण र प्रतिवेदन तयारी गर्ने	शि.वि.स.ई, पालिका, NGO/CBOs, Education Cluster Member	२ दिन भित्रमा
४	शिक्षा क्षेत्रको बैठक आयोजना गरी माथिको प्रतिवेदनमा छलफल गर्ने र निष्कर्ष निकाल्ने	शि.वि.स.ई. स्थानीय तह	२ दिन भित्रमा
५	बिस्थापित वा प्रभावित विद्यार्थीका लागि शैक्षिक सहयोग		
५.१	बिस्थापित वा प्रभावित विद्यार्थीलाई कक्षा सञ्चालनका लागि सुरक्षित स्थानको छनौट गर्ने र प्रभावित विद्यार्थीको लागि वैकल्पिक सिकाई प्रणाली छनौट गर्ने	शि.वि.स.ई, स्थानीय तह, NGO/CBOs, Education Cluster Member	पहिलो ५ दिन भित्र
५.२	बिस्थापित बिद्यार्थीहरूलाई एव विषम परिस्थितिवाट प्रभावित विद्यार्थीहरुलाइ अस्थायि बिद्यालय (Temporary Learning Center) वा वैकल्पिक सिकाइ प्रणली निर्माण गरी कक्षा सञ्चालन गर्ने वा सिकाइलाई निरन्तरता दिने	शि.वि.स.ई, स्थानीय तह, NGO/CBOs, Education Cluster Member, School	विस्थापित स्थापित नभएसम्म र परिस्थिति सहज नभएसम्म
५.३	विद्यालयमा आवश्यक भौतिक र शैक्षिक सामग्री उपलब्ध गराउने एवं वैकल्पिक सिकाईको लागि आवश्यक उपकरणको व्यवस्था गर्ने	शि.वि.स.ई, स्थानीय तह, NGO/CBOs, Education Cluster Member, School	७ दिन भित्रमा
५.४	विद्यार्थीलाई शैक्षिक सामग्रीका पाठ्यपुस्तक , पोशाक, सिकाई उपकरण सहयोग गर्ने साथै शिक्षकलाई वैकल्पिक सिकाई प्रणाली अवलम्बन गर्न आवश्यक उपकरण व्यवस्था गर्ने	शि.वि.स.ई, स्थानीय तह, NGO/CBOs, Education Cluster Member, School	७ दिन भित्रमा

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिबिधि	जिम्मेवार निकाय	कहिलेसम्म
५.५	खेलकुद लगाएत अतिरित्त सिकाइका सामग्री, वैकल्पिक सिकाईको लागि चाहिने सामग्री, खाजाको व्यवस्थापन गर्ने	शि.वि.स.ई, स्थानीय तह, NGO/CBOs, Education Cluster Member, School	निरन्तर
५.५	शिक्षक, स्थानीय स्वयम्सेवक, सहयोगी कार्यकर्ताको कार्यदल गठन गरी परिचालन गर्ने	शि.वि.स.ई, स्थानीय तह, NGO/CBOs, Education Cluster Member, School	७ दिन भित्रमा
५.६	५ वर्ष मुनिका बालबालिकाको लागि बाल विकास केन्द्र ECD को स्थापना गरी सिकाईलाई निरन्तरता दिने	शि.वि.स.ई, स्थानीय तह, NGO/CBOs, Education Cluster Member, School	आवश्यकता अनुसार
५.७	ECD मा शैक्षिक सामग्री खेलकुदका सामग्री, खेलौना, खाजा तथा अन्य सामग्रीको व्यवस्थापन गर्ने	शि.वि.स.ई, स्थानीय तह, NGO/CBOs, Education Cluster Member, School	आवश्यकता अनुसार
६	वास कलस्टर सँग समन्वय बैठकको आयोजना गरीअस्थायी विद्यालय वा वैकल्पिक सिकाइ प्रणाली सन्चालन भएका स्थानमा खानेपानी, सुरक्षा साधनहरु (जस्तै मास्क, सावुन, स्यानिटाइजर, ग्लोवस आदी) र लैङ्गिक मैत्री शौचालयको व्यावस्था गर्ने	शि.वि.स.ई, स्थानीय तह, NGO/CBOs, Education Cluster Member, School	७ देखि १० दिन भित्र
७	समन्वय बैठक गरी मनोसामाजिक परामर्शका लागि संरक्षण क्षेत्रमा सिफारिस गर्ने	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई,	निरन्तर
८	अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण	शि.वि.स.ई, स्थानीय तह, NGO/CBOs, Education Cluster Member, School	निरन्तर
९	बिस्थापित एवं विषम परिस्थितिवाट प्रभावितहरूलाई विद्यालयमा नभई अन्य सुरक्षित स्थानमा व्यवस्थापन गर्न Shelter Cluster सँग समन्वय गर्ने	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई, र स्थानीय तह	निरन्तर
१०	समीक्षा बैठक	Education Cluster Member	कार्यक्रमको बिचमा र अन्तममा

५.७.२ आपतकालीन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि (विपद् परिस्थिति भन्दा पहिले)

क्र.सं.	पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिबिधि	जिम्मेवार निकाय	कहिलेसम्म
१	व्यवस्थापन तथा समन्वय सम्बन्धी		
१.१	शिक्षा क्षेत्रको समन्वय बैठक आयोजना: • सदस्यहरूको पहिचान तथा खोजी • स्रोत तथा क्षमताको पहिचान र सङ्कलन • जिम्मेवारी बाँडफाँड • सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने	शि.वि.स.ई.र स्थानीय तह, को अगुवाईमा NGO/CBOs, Education Cluster Member, NRCS, SMC, PTA, & Political party	बैशाख १५ सम्म
१.२	व्यवस्थापन सम्बन्धी: • सुरक्षित स्थान वा वैकल्पिक सिकाइ विधिको पहिचान गर्ने • अस्थायी विद्यालय स्थापना वा वैकल्पिक सिकाई विधिको लागि चाहिने सामग्रीको पहिचान र व्यवस्थापन गर्ने • आवश्यक शैक्षिक सामग्रीको व्यवस्था तथा पाठयक्रम वा	शि.वि.स.ई र स्थानीय तह, .को अगुवाईमा NGO/ CBOs,Unicef, Education Cluster Member, NRCS, SMC, PTA, & Political party	जेठ मसान्त सम्म

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

क्र.सं.	पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिबिधि	जिम्मेवार निकाय	कहिलेसम्म
	पाठ्यपुस्तक वा पाठ्यसामग्रीको निर्माण गर्ने		
२	विगतका वर्षमा सिकिएको पाठको पहिचान: क) बिद्यालयमा पर्खाल वा घेराबेराको व्यवस्था ख) बिस्थापित एवं प्रभावित वालवालिकालाई बिद्यालयमा भन्दा अन्यत्र उपयुत्त व्यवस्थापन गर्ने । ग) विपद् एवं प्रकोप सम्बन्धमा शिक्षक, विद्यार्थी र समुदायलाई चेतनामुलक कार्यक्रम सन्चालन गर्ने	शि.वि.स.ई र स्थानीय तहको अगुवाईमा NGO /CBO Education Cluster Member NRCS, SMC, PTA, & Political party नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय नवलपरासी (बर्दघाट-सुस्ता पश्चिम)	असारको पहिलो हप्ता
३	बहु-क्षेत्रीय प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (MIRA) • MIRA को लागि टोली र सदस्यहरूको पहिचान • तथ्यांक सङ्कलनकर्ताको कार्य क्षेत्र निर्धारण • तथ्यांक सङ्कलन कर्ताको मुख्य सम्पर्क व्यक्ति पहिचान • मिरा अभिमुखीकरण कार्यक्रम मा सहभागिता	शिक्षा बिकास तथा समन्वय ईकाइ	बैशाखमसान्त सम्म
४	आधाररेखा (Baseline) सम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन : • जोखिमपूर्ण क्षेत्रका विद्यालय, विद्यार्थी, शिक्षकको तथ्यांक सङ्कलन • जिल्लाका विभिन्न निकाय/सरोकारवालाहरूसँग उपलब्ध स्रोतको आँकलन र नक्साङ्कन	१. शि.वि.स.ई र स्थानीय तहको नेतृत्वमा २. क्षेत्रगत सदस्यहरूको सहयोगमा	वैशाखदेखि जेठसम्म
५	विपद एवं प्रकोप प्रभावित क्षेत्रको शिक्षक, सामाजिक कार्यकर्ताको रोष्टर निर्माण गर्ने	शि.वि.स.ई र स्थानीय तह,	असारको १५ सम्म
६	विपद एवं प्रकोप प्रभावित क्षेत्रको शिक्षक, समुदाय र सामाजिक कार्यकर्तालाई पूर्व तयारी सम्बन्धी अभिमुखीकरण गर्ने	शि.वि.स.ई र NGOs	असारको १५ सम्म
७	रोष्टरमा रहेका सदस्यहरूलाई जनचेतनामुखी एवं क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रम सञ्चालन गरीपरिचालन गर्ने	NGOs	असारको १५ सम्म
८	Temporary Learning Center and alternative Learning Center का लागि आवश्यक पर्ने त्रिपाल, शिक्षक रोष्टर, विद्यालय किट, विद्यार्थी किट, पाठ्य पुस्तक, पोशाक, स्टेशनरी, प्रविधियुक्त उपकरण आदिको अग्रिम व्यवस्थापन गरी सञ्चय गर्ने	शि.वि.स.ई.र स्थानीय तह को अगुवाईमा NGO/CBOs, Education Cluster Member NRCS, SMC, PTA, शिक्षा तथा मानवस्रोत विकास केन्द्र	असार मसान्तसम्म
९	विपद् एवं प्रकोप प्रभावित क्षेत्रका	शि.वि.स.ई.,	असार मसान्तसम्म

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

क्र.सं.	पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिबिधि	जिम्मेवार निकाय	कहिलेसम्म
	विद्यालयहरूलाई विद्यालय किटको व्यवस्था गर्ने		
१०	सूचना, शिक्षा तथा सूचना सम्बन्धी सामग्रीको व्यवस्थापन गर्ने	शि.वि.स.ई,	असारको पहिलो हप्ता
११	विपद एवं प्रकोप प्रभावित क्षेत्रका विद्यालयहरूमा जोखिम न्यूनीकरण गर्न रोकथाममूलक (Preventive) कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने	शि.वि.स.ई, स्थानीय तह, स्वास्थ्य कार्यालय, जिल्ला समन्वय समिति, जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण कार्यालय	जेठ मसान्तसम्म
१२	अनुगमन चेक लिष्ट तयार गर्ने र अभिमुखीकरण गर्ने	शि.वि.स.ई.,	असारको पहिलो हप्ता
१३	पूर्वतयारी योजनाको समीक्षा गर्नका लागि समन्वय बैठक : ▪ पूर्वतयारी गतिविधिहरूको अनुगमन गर्नका लागि कार्य योजना तयार गर्ने ▪ अनुगमन	शि.वि.स.ई. र क्षेत्रका सदस्यहरू	असारको पहिलो हप्ता निरन्तर

५.८. संरक्षण क्षेत्र

विपद्‌बाट हुनसक्ने सम्भावित असरको कारणबाट जनको क्षति, घाइते बाल-बालिका, विछोडिएका तथा एकल बाल-बालिका वा वृद्धवृद्धा, अनाथ, फरकक्षमता भएका व्यक्तिहरूको सङ्ख्यामा वृद्धि, मानिस तथा पाल्तू जनावरहरूको आन्तरिक विस्थापन विद्यालय बन्द, शैक्षिक अवसरहरूमा अवरोध, बढ्दो दुर्व्यवहार र शोषण, भेदभाव, सम्भावित मानसिक आघात (Trauma) तथा मनोवैज्ञानिक असर, लिङ्गमा आधारित हिंसा (Gender Based Violence) को बढ्दो जोखिमता, सामना गर्ने संयन्त्र (Coping mechanism) मा अवरोध, शान्ति सुरक्षाको अभाव तथा लैंगिक हिंसा असुरक्षाको वातावरण, केही समुदाय अथवा समूहहरूका लागि मानवीय प्रतिकार्यमा पहुँच नहुनु अथवा पहुँच अपर्याप्त हुनु जस्ता समस्या अउन सक्ने भएकाले यस क्षेत्रले त्यस्ता किसिमका समस्याको निगरानी, आवस्यक पूर्व तयारी एवं सुरक्षाको प्रत्याभूति दिने काम गर्नेछ ।

समष्टिगत उद्देश्य :

बालबालिका लगायत जोखिममा रहेका विभिन्न समूहहरूले आपतकालीन परिस्थितिको कारणबाट उत्पन्न हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहार तथा हेलाबाट संरक्षण प्राप्त गर्ने, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्रीको निर्दिष्ट सेवा प्राप्त गरी न्यूनतम स्तरीय मानवीय जीवपनयापनको प्रत्याभूति दिने ।

विशिष्ट उद्देश्य :

- प्राकृतिक विपद् तथा अन्य आपतकालीन परिस्थितिहरूमा उपलब्ध गराइने प्रतिकार्य कार्यक्रमहरूमा जोखिममा रहेका समूहहरूका लागि मानव अधिकारसम्बन्धी कानुन, अन्तर्राष्ट्रिय मानवीय कानुन तथा राष्ट्रिय कानुनले प्रत्याभूत गरेका (Guaranteed) मौलिक अधिकारहरूको संरक्षण गर्दछन् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने
- जोखिममा रहेका समूहहरूको संरक्षण सुनिश्चित गरी आपतकालीन प्रतिकार्यको न्यायोचित वितरणमा सहयोग उपलब्ध गराउने
- आपतकालीन परिस्थितिबाट उत्पन्न हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहार तथा हेलाका जोखिमहरूलाई सम्बोधन गरी विपद्‌बाट प्रभावित मानिसहरूको संरक्षण गर्ने र त्यस्ता दुर्व्यवहारबाट प्रभावित भई जीवित व्यक्तिहरूका लागि सेवा सम्बन्धी प्रावधानहरूमा सहयोग उपलब्ध गराउने
- बाल-मैत्री स्थान तथा मनो-सामाजिक परामर्श सम्बन्धी सहयोगको स्थापना गरी सुरक्षित वातावरणमा बाल-बालिका तथा महिला रमाउँदछन् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने
- बिछोड भएका बाल-बालिका, खास गरी पाँच वर्षको उमेरभन्दा मुनिका बालबालिका तथा किशोरीहरूले पहिचान, दर्ता तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी जाँचका बारेमा सहयोग र त्यस्तो सहयोग पछि उपयुक्त सेवा तथा संरक्षणका सुविधासहित परिवारको खोजी गर्ने कार्यमा सहयोग प्राप्त गर्दछन् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

- यौन दुर्व्यवहार, हिंसाका विरुद्ध सुरक्षित बसाई व्यवस्थापन तिनको अनुगमन, प्रतिवेदन तथा पैरवी (advocacy) गर्ने प्रणालीको स्थापना गरी बालबालिका तथा महिला माथि हुने यौन दुर्व्यवहार र शोषणको रोकथाम गर्ने ।

५.८.१. आपतकालीन प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि, आपत्कालीन परिस्थितिको अवधिमा

क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
१	संरक्षण समिति समन्वय बैठक ▪ परिस्थिति विश्लेषण ▪ जिम्मेवारी बाँडफाँड	जि.वि.व्य.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	पहिलो :विपद आएको १२ घण्टा भित्र, दोस्रो : पहिलो साता १ दिन बिराएर तेस्रो : दोस्रो हप्तामा १ पटक
२	परिस्थिति विश्लेषण गरी जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिमा प्रतिकार्यका लागि जानकारी गराउने	जि.वि.व्य.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	२ देखि ७ दिनसम्म
३	अन्य क्षेत्रका टोलीहरूसँग मिली बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (MIRA) सञ्चालन गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	३ दिन भित्र
४	परिस्थिति सम्बन्धी पहिलो प्रतिवेदन तयार गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	३ दिन भित्र
५	प्रारम्भिक लेखाजोखा प्रतिवेदन तयार गर्नको निम्ति आधाररेखाका तथ्यांकको समीक्षा गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	पहिलो दिनदेखि
६	प्रारम्भिक जानकारीका आधारमा प्रारम्भिक मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	३ दिन भित्र
७	MIRA बाट सूचनाको विश्लेषण तथा क्षेत्रगत समूहले अनुमोदन गर्ने गरी प्रारम्भिक प्रतिकार्यको योजना सहित प्रतिवेदन तयार पार्ने	न.पा./गा.पा रेडक्रस, विपद् पीडित सरोकार मञ्च	१ हप्ता भित्र
८	श्रोत परिचालन गर्नका निम्ति क्षेत्रगत आकास्मिक योजनाको समीक्षा गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	३ दिन भित्र
९	मानवीय सहायताका लागि प्रयोगमा ल्याउन सकिने भनी तयारी अवस्थामा राखिएका सम्झौताहरूलाई क्रियाशील बनाउने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	३ दिन भित्र
१०	मानवीय सहायताको अनुगमन गर्न र सुधारका लागि पृष्ठपोषणका लागि टोली खटाउने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	१ हप्ताभित्र र निरन्तर
११	जोखिममा रहेका समूहहरूको पहिचान लगायत पहिलो ७ दिनभित्र मानवीय सहयोग र अन्य सेवा प्रदायकसँग सम्झौता	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	पहिलो दिन देखिनै
१२	हराएका, तनावग्रस्त, घाइते, अशक्त आदिको खोजी गर्ने र भेटिएकालाई पारिवारिक पुनर्मिलन गराउने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	निरन्तर
१३	स्वयं सेवकहरू परिचालन गरीमनोसामाजिक सहयोग उपलब्ध गराउने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	निरन्तर
१४	गर्भवती तथा सुत्केरी आमाहरूको लागि सुरक्षित स्थान, स्याहार संभार, सरसफाइ र पोषणको व्यवस्थापन गर्न अन्य क्षेत्र (स्वास्थ्य, आवाश, खाद्य	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	निरन्तर

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय नवलपरासी (बर्दघाट-सुस्ता पश्चिम)

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

क्रं.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
	तथा पोषण, WASH (वास) सँग समन्वय गर्ने		
१५	घाइते महिला तथा बालबालिकालाई उपचारको लागि शिविरमा सेवा प्रदान गर्न स्वास्थ्य क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	निरन्तर
१६	भेदभाव, हिंसा,, दुर्व्यवहार, शोषणका घटनाको नियमित अनुगमन गरी आवश्यक प्रतिकार्य गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	निरन्तर
१७	निगरानी समूह गठन गरिपरिचालन गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	निरन्तर
१८	कानुनी परामर्श तथा सहयोग गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	निरन्तर
१९	सुरक्षित तथा सुविधायुक्त स्थान, शौचालय र स्नान स्थलको व्यवस्थापन गर्न अन्य क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	निरन्तर
२०	संरक्षणका सवाल तथा कानुनी उपचारका लागि सचेतना कार्यक्रम सन्चालन गर्ने	जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	निरन्तर
२१	मानव अधिकार अवस्थाको अनुगमन	अनुगमन टोलि	निरन्तर

५.८.२. आपतकालीन परिस्थितिको पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि (विपद् परिस्थिति भन्दा पहिले)

क.सं.	पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवारी	समयावधि
१	संरक्षण समिति समन्वय बैठक ▪ बैठकलाई नियमित गराउने निर्णय गर्ने । ▪ कार्य जिम्मेवारीको बाँडफाड गर्ने ▪ संरक्षण सरोकारवाला संस्थाहरूको सम्पर्क सूचि तयार गर्ने	संरक्षण क्षेत्र निकाय, जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	वैशाख भित्र
२	गत वर्षका विपद सम्बन्धी संरक्षण कार्यमा सिकेका प्रमुख पाठहरूको पहिचान गर्ने	संरक्षण क्षेत्र निकाय, जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	वैशाख भित्र
३	संरक्षणमा कार्य गर्ने सरोकारवाला संस्थाहरूको पहिचान गरी रोष्टर खडा गर्ने	संरक्षण क्षेत्र निकाय, जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	वैशाख भित्र
४	बहुक्षेत्रगत द्रुत लेखाजोखा को सरोकारवालाहरूलाई तालिम दिने (गृह मन्त्रालय, यु.एन., आदि संस्थाबाट प्रशिक्षकहरु आमन्त्रण गरी)	संरक्षण क्षेत्र निकाय, जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	वैशाख
५	MIRA तथ्यांक सङ्कलन र विश्लेषण सहित प्रतिवेदन तयार पार्न सर्म्पक व्यक्ति (Focal Person) तोक्ने ।	संरक्षण क्षेत्र निकाय, जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	वैशाख
६	आधाररेखा (Baseline) सम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन : ▪ जोखिम क्षेत्रका महिला, बालबालिका, अपाङ्ग, अनाथ, गर्भवती महिला, वृद्धहरू, अशक्त, एकल महिला, HIV/AIDs लागेकाहरूको तथ्यांक सङ्कलन गरी स्थिति विश्लेषण गर्ने ▪ मनोसामाजिक कार्यकर्ताहरूको रेकर्ड	संरक्षण क्षेत्र निकाय, जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	वैशाख देखि जेठ

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

क.सं.	पूर्वतयारी सम्बन्धी गतिविधि	जिम्मेवारी	समयावधि
	अद्यावधिक गर्ने		
७	सङ्टाभिमुख गाउँपालिका तथा नगरपालिकाहरूको सामाजिक नक्सा बनाउने	संरक्षण क्षेत्र निकाय, जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	माघ, फागुन
८	सङ्टाभिमुख गाउँपालिका तथा नगरपालिकामा प्रकोप व्यवस्थापन समितिसँग छलफल गरीपूर्व तयारी कार्ययोजना बानाउने	संरक्षण क्षेत्र निकाय, जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	माघ, फागुन
९	मानवीय सहयोगमा महिलाहरूको लागि बस्ने, नुहाउने, चर्पी र लुगा धुने प्रयाप्त ठाँउ र छुट्टा छुट्टै राख्ने । आश्रय र WASH क्षेत्रसंग छलफल गरीव्यवस्था गर्न निर्णय गर्ने ।	संरक्षण क्षेत्र निकाय, जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	जेठ
१०	किशोरी तथा महिलाहरूको महिनावारीको समयमा सुरक्षित राख्न आवश्यक सामाग्रीहरूको व्यवस्था मिलाउने	संरक्षण क्षेत्र निकाय, जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	जेठ
११	अपाँगता भएका व्यक्तिहरूको लगत अनुसार आवश्यक सर सामाग्रीहरूको व्यवस्थापन गर्ने	संरक्षण क्षेत्र निकाय, जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	जेठ
१२	आमा समूह, क्लब, गाँउ स्तरका समूहलाई घरेलु हिंसाबारे जानकारी तथा संगठित बनाई घरेलु हिंसा विरुद्ध आवाज उठाउने, घरेलु हिंसा विरुद्ध सचेतनना जगाउने	संरक्षण क्षेत्र निकाय, जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	जेठ
१३	बाल क्लबहरू स्थापना गरी उनीहरूको क्षमता विकास गर्ने	संरक्षण क्षेत्र निकाय, जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	जेठ
१४	बालअधिकार संरक्षण सम्बन्धमा सरोकारवालाहरूलाई अभिमुखीकरण गर्ने	संरक्षण क्षेत्र निकाय, जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	भाद्र आश्विन
१५	जेष्ठ नागरिक तथा जोखिममा पर्नसक्ने समूहलाई पूर्व जानकारी एवं अभिमुखीकरण गर्ने	संरक्षण क्षेत्र निकाय, जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	भाद्र आश्विन
१६	वृद्ध/वृद्धा बालबालिका, फरकक्षमता भएका, गर्भवती, सुत्केरी दलित जनजाति, पिछडा वर्गहरूलाई विशेष प्राथमिकता दिई समावेश गर्ने र अनुगमन मूल्याङ्कन गर्ने ।	संरक्षण क्षेत्र निकाय, जि.वि.व्य.स., जि.स.स., गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला प्रहरी कार्यालय	नियमित

५.९ एकीकृत विपद् जोखिम न्यूनिकरण कार्य योजना

पहिलो चरणः

सेक्टर नम्बर १

सुस्ता गाउंपालिकाको बाढी र डुबान पर्न सक्ने उच्च जोखिममा रहेको वर्डा नं. ३, ४ र ५ रहेको र त्यस स्थानमा स्थान विशेषमा खट्टिएको नेपाली सेना, नेपाल प्रहरीको ई.प्र.का.,प्रहरी चौकीहरु तथा सशस्त्र प्रहरीको नजिकको सुरक्षा पोष्टबाट बाढी/डुवान ईलाकामा उद्दार कार्यमा खट्टिने छ ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

सि.नं.	बाढी/डुवानबाटप्रभावित स्थान	नेपाली सेना	सशस्त्र प्रहरी	नेपाल प्रहरी	कै
१	सुस्ता गाउँपालिका	सुरक्षा वेश त्रिवेणी नफ्रि १/३४ कमाण्डर जम गगन सिंह खत्री	BOP स.प्र.बल. सुस्ता ५ बलिनगर नफ्रि १/२९ कमाण्डर स.प्र.नि. मनोज कुमार पौडेल	नेपाल प्रहरी चौकी, कुडिया, रामनगर, नर्सही र सुस्ता पारी गरी जम्मा नफ्रि १९२४ को नफ्रि, (बेलाटारी ईप्राका) कमाण्डर प्रानिप्रकाश खत्री (९८५७०१३७९७)	

उपलब्ध स्रोत साधानहरु

(क) JCB- १४ (सुस्ता गाउँपालिका स्थानिय तहमा)

(ख) लाईफ ज्याकेट - १२ (नेपाल प्रहरी)

(ग) लाईफ ज्याकेट - १३ (सशस्त्र प्रहरी बल)

(घ) रबर ट्युव- १ (सशस्त्र प्रहरी बल)

आश्रयस्थल -

(क) आरी घाट शिवालय मन्दिर -२५०० - वडा नं. ५

(ख) श्री जनता दलित आधारभुत नि.मा.वि.-२५०० - वडा नं. ५

सेक्टर नम्बर २

प्रतापपुर गाउँपालिकाको बाढी/डुबान पर्न सक्ने उच्च जोखिममा रहेको वर्डा नं. ६ र ८ तथा जोखिममा रहेका प्रतापपुर गाउँपालिकाको वडा नं. ३, ४ र ५र बर्दघाट नगरपालिकाको वडा नं. १२, १३ र १५ रहेका छन । त्यस स्थानमा स्थान विशेषमा खट्टिएको नेपाल प्रहरीको ई.प्र.का.,प्रहरी चौकीहरु तथा सशस्त्र प्रहरीको नजिकको सुरक्षा पोष्टबाट बाढी/डुवान ईलाकामा उद्दार कार्यमा खट्टिने छ ।

सि.नं.	बाढी/डुवानबाटप्रभावित स्थान	नेपाली सेना	सशस्त्र प्रहरी	नेपाल प्रहरी	कै
१	प्रतापपुर गाउँपालिका	श्री गोरखदल गण रामग्राम ब्यारेकबाट नफ्री १/३४ कमाण्डर अधिकृत	BOP स.प्र.बल. गुठिप्रसौनी नफ्रि १/२४ कमाण्डर स.प्र.नि. योग बहादुर थापा (९८५७०८८००२)	नेपाल प्रहरी चौकी,बसहिया, गुठिप्रसौनी, पांचपेडा र सेमरी ईप्रका गरी जम्मा नफ्रि १९२४ को नफ्रि, (बेलाटारी ईप्रका) कमाण्डर प्रानि प्रकाश खत्री (९८५७०१३७९७)	

उपलब्ध स्रोत साधनहरु

(क) JCB- ६ (गाउँपालिका)

(ख) लाईफ ज्याकेट -२०(नेपाली सेना)

(ग) लाईफ ज्याकेट - ६ (सशस्त्र प्रहरी बल)

(घ) रबर ट्युव- २ (सशस्त्र प्रहरी बल)

आश्रय स्थल–

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

(क) श्री त्रिभुवन उ.मा.वि. वडा नं. ९ - १५००
(ख) श्री जनता मा.वि. वडा नं. ७ -१५००

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
नवलपरासी (बर्दघाट-सुस्ता पश्चिम)

सेक्टर नम्बर ३

सरावल गाउँपालिका र पाल्हिनन्दन गाउँपालिकाको बाढी/डुबान पर्न सक्ने उच्च जोखिममा रहेको सरावल गाउँपालिका वर्डा नं.४, ५, ६ र ७ तथा पाल्हिनन्दन गाउँपालिका वडा नं. १,२र ३ रहेको र त्यस स्थानमा स्थान विशेषमा खट्टिएको नेपाली सेना, नेपाल प्रहरीको ई.प्र.का.,प्रहरी चौकीहरु तथा सशस्त्र प्रहरीको नजिकको सुरक्षा पोष्टबाट बाढी/डुवान ईलाकामा उद्दार कार्यमा खट्ने छ ।

सि.नं.	बाढी/डुवानबाटप्रभावित स्थान	नेपाली सेना	सशस्त्र प्रहरी	नेपाल प्रहरी	कै
१	सरावल गाउँपालिका/ पाल्हिनन्दन गाउँपालिका	श्री गोरखदल गण रामग्राम ब्यारेकबाट नफ्री १/३४ कमाण्डर अधिकृत	BOP स.प्र.बल.भुजहवा,पाल्हिनन्दन नफ्रि १/३५ कमाण्डर स.प्र.नि. टेक बहादुर थापा	ईलाका प्रहरी कार्यालय , भुजहवा, अमानी गंज, प्रहरी चौकी गोबरिया, ईप्रका महेशपुर गरी जम्मा नफ्रि १र२४ को कमाण्डर प्रानिफल बहादुर तामाङ्ग(९८५७०४६६४७)	

उपलब्ध स्रोत साधानहरु

(क) JCB-३ (स्थानीय तह)
(ख) लाईफ ज्याकेट - २० (नेपाली सेना)
(ग) लाईफ ज्याकेट - ५ (सशस्त्र प्रहरी बल)
(घ) रबर ट्युव- १ (सशस्त्र प्रहरी बल)
(ङ) लाईफ ज्याकेट - ५ (नेपाल प्रहरी)
(च) रबर बोट –२

आश्रय स्थल–

(क) श्री जनता मा.वि. सरावल ६ -१००
(ख) श्री हरपुर मा.वि. पाल्हिनन्दन २ - १०००

सेक्टर नम्बर ४

रामग्राम नगरपालिका र पाल्हिनन्दन गाउँपालिकाको बाढी/डुबान पर्न सक्ने उच्च जोखिममा रहेको पाल्हिनन्दन गाउँपालिका वडा नं. ४, ५र ६ रहेको र त्यस स्थानमा स्थान विशेषमा खट्टिएको नेपाली सेना, नेपाल प्रहरीको ई.प्र.का.,प्रहरी चौकीहरु तथा सशस्त्र प्रहरीको नजिकको सुरक्षा पोष्टबाट बाढी/डुवान ईलाकामा उद्दार कार्यमा खट्ने छ ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

सि.नं.	बाढी/डुवानबाटप्रभावित स्थान	नेपाली सेना	सशस्त्र प्रहरी	नेपाल प्रहरी	कै
१	रामग्राम न.पा.पाल्हिनन्दन गाउँपालिका	श्री गोरखदल गण रामग्राम ब्यारेकबाट नफ्री १/३५ कमाण्डर अधिकृत	नं. २६ गण हे. क्वा, BOP भुजहवा, सुरक्षा बेश सेमरी नफ्रि १/३५ कमाण्डर स.प्र.नि. बोम बहादुर थापा (९८५१२५८४०९)	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, प्रहरी चौकी गोबरिया, गेर्मी, सनई ई।प्राका। गरी जम्मा नफ्रि १२२४ को कमाण्डर प्रानि। पप्पु कुमार (	

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
नवलपरासी (बर्दघाट-सुस्ता पश्चिम)

उपलब्ध स्रोत साधानहरु

(क) JCB- ३ (स्थानिय तह)

(ख) लाईफ ज्याकेट - २० (नेपाली सेना)

(ग) लाईफ ज्याकेट - ५ (सशस्त्र प्रहरी बल)

(घ) रबर ट्युव- १ (सशस्त्र प्रहरी बल)

(ङ) लाईफ ज्याकेट - २० (नेपाल प्रहरी)

(च) रबर बोट - २

(छ) मोटर बोट – २

आश्रय स्थल—

(क) श्री पाल्हि भगवती मन्दिर पाल्हिनन्दन गा.पा. ४- ५०००

(ख) श्री सुखदेव मा.वि. पाल्हिनन्दन गा.पा. ६ — २५००

(ग) श्री आदर्श मा.वि. रामग्राम न.पा. ५ -१५००

(घ) श्री जनता मा.वि. रामग्राम न.पा. १४ -१०००

दोस्रो चरण

बाढी तथा डुबान प्रभावित स्थानहरुमा दोस्रो चरणमा थप जनशक्ति नवलपरासी जिल्लास्थित नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी र नेपाल प्रहरीबाट देहाय बमोजिम फौज परिचान हुने ।

(क) नेपाली सेनाः -गोरखदल गणबाट १ X गुल्म

(ख) नेपाल प्रहरीः - १/जना २०

(ग) सशस्त्र प्रहरीः १ X से.मु (१/३४ जना)

(घ) जम्माः- १/९० जना

तेस्रो चरण

बाढी तथा डुबान प्रभावित स्थानहरुमा दोस्रो चरणमा समेत स्थिति नियन्त्रणमा नआएको अवस्थामा थप जनशक्ति तथा स्रोत साधनको आवश्यकता भएमा यस गणले माथिल्लो निकाय श्री नं. २२ बाहिनी अड्डा संग समन्वय गर्ने छ ।

जिल्ला स्थित नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी र नेपाल प्रहरीबाट फौज खटाउदा समेत उद्दार कार्यमा नपुग भएमा नजिकको जिल्लाहरुबाट तैनाथ रहेको युनिटबाट Reinforcement को लागि यस गणले माथिल्लो निकाय श्री नं. २२ बाहिनी अड्डा संग समन्वय गर्ने छ । साथै आवश्यक परेको खण्डमा नेपाली सेनाको हेलिकप्टरबाट उद्दार गरिने ।

मिलाप तथा साधन

(क) सुरक्षा निकायहरु वीच मोबाईल फोन तथा टेलिफोन मार्फत सम्पर्क गरिने ।

(ख) गण हे.क्वा. र तैनाथ हुने फौजहरु विच केनउड सेटबाट मिलाप गरिने।

(ग) २.५ टाटा ट्रक गोटा - १

(घ) ७.५ अशोक लेलेन गोटा -२

(ङ) बोलेरो जिपगोटा -१

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

खण्ड-६

मानवीय सहयोगका मापदण्डहरु

विपद्को अवस्थामा जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य अन्तर्गत गठित ८ वटा विषयगत क्षेत्रहरुले विपद्ग्रस्त स्थान, समुदायहरुको सूचना संकलन एवं विश्लेषण गरी पिडितहरुको उद्धार तथा राहत कार्यमा सहजीकरण गर्न निम्नानुसारका मापदण्डहरु तय गरिएको छ ।

६.१.समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड :

- समन्वय बैठक, विपद आएको पहिलो हप्तामा एक दिन बिराएर र दोस्रो हप्ताबाट हप्तामा एक पटक बस्ने,
- समन्वय बैठक र प्रतिवेदनका बारेमा जानकारी गराउने,
- जोखिममा परेका समूह तथा जनसङ्ख्यालाई न्यायोचित रूपमा उद्धार सामग्रीको वितरण तथा सहयोग गर्ने,
- अवस्था तथा आवश्यकताको आधारमा रहेर बहुविषयगत प्रारम्भिक द्रूत लेखाजोखा (Multi-Sector Initial Rapid Assessment-MIRA) समूह परिचालन गर्ने,
- पहिलो हप्तामा परिस्थितिका बारेमा प्रत्येक दिन प्रतिवेदन तयार गर्ने र क्रमशः आवश्यकता अनुसार हरेक दुई दिन तथा साप्ताहिक रूपमा निरन्तरता दिने,
- २४ घण्टाभित्र सञ्चार माध्यमका लागि समाचार पठाउने र पहिलो हप्तामा हरेक दिन पठाउने,
- स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सक्रिय पार्न प्रयास गर्ने,
- समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापनको अनुगमन गर्ने, प्रतिवेदन तयार गरी सबैलाई जानकारी गराउने ।
- केन्द्रमा प्रतिवेदन नियमित रुपमा पठाउने ।

६.२. खोज तथा उद्धार क्षेत्र सँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड :

- प्रकोपको लगत्तै उपकरण सहित खोज तथा उद्धार (SAR) टोली खटाउने,
- जोखिममा परेका समूह तथा जनसंख्यालाई न्यायोचित रूपमा यथासक्य चाँडो खोज तथा उद्धार गरी सहयोग गर्ने,
- धनजनको सुरक्षा गरी सुरक्षित जीवनको प्रत्याभूत गराउने,
- अन्य क्षेत्रसँग समन्वय गरी राहत सामग्री वितरणमा सहयोग गर्ने,
- घाईते, असक्त, असहाय, बालबालिका, महिला, बृद्धबृद्धालाई प्राथमिकताका साथ सुरक्षित स्थानान्तरण गर्ने,

६.३. खाद्य क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड :

- प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन न्यूनतम २१०० क्यालोरी प्राप्त हुने गरी सामान्य खाद्यान्नको अनुपात (Ratio),
- प्रभावित मानिसहरूका लागि हाल विद्यमान तथा उपलब्ध भएका र पहुँचयोग्य खाद्य पदार्थमा परिपूरक (Complementary) को रूपमा एक अथवा दुई खाद्य पदार्थहरू पूरक रासनको रूपमा उपलब्ध गराउने,
- निश्चित समूहका व्यक्तिहरू (ससाना बालबच्चा, एचआईभी एड्स भएका व्यक्ति, कुपोषित व्यक्तिहरू आदि) को आवश्यकतालाई पूरा गर्नका लागि सामान्य रासनका अतिरिक्त परिपूरक रासनको व्यवस्था ।

मापदण्डबमोजिमको खाद्य किट (kit)– सिफारिश

✓ *चामल – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ४२० ग्राम,*
✓ *दाल – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ६० ग्राम,*
✓ *वनस्पति तेल – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ३० मि.लि.,*
✓ *नुन – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ५ ग्राम*

- स्थानीय परिस्थिति बमोजिम खाद्यान्न वितरणको मात्रा निर्धारित गरिने छ । सुरुमा घरायसी स्तरमा वितरण गरिने र अन्तिम लेखाजोखाबाट प्राप्त तथ्याङ्कको आधारमा व्यक्ति र परिवार संख्याका आधारमा मापदण्ड बनाई वितरण गरिनेछ ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

६.४. आवास तथा गैरखाद्य सामाग्री क्षेत्र सँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड :

- औषतमा एक व्यक्तिका लागि ३.५-४.५ वर्ग मिटरको छाना भएको क्षेत्र उपलब्ध छ, औसतमा ५ सदस्यहरूको एक परिवारका लागि कम्तिमा पनि ४.५ मिटरको डोरी सहितको प्लास्टिक सिट र सहायता सामग्री,
- कम्बलमा मानिसहरूको पर्याप्त पहुँच,
- दुई वर्षसम्मका बालबालिकाहरूका लागि कम्तिमा पनि एक पूरा सेट कपडा,
- महिला, युवती, पुरूष तथा युवाहरूको लागि कम्तिमा पनि एक पूरा सेट कपडा छ । यसका अतिरिक्त, महिला तथा युवतीहरूका लागि नियमित सरसफाई सम्बन्धी सामग्रीको आपूर्ति,
- मानिसहरूसँग उपयुक्त घरायसी सामग्री एक सेट भाँडा,
- शिविर बन्द गर्ने र वहिर्गमन रणनीति,
- शिविर स्थापना गर्नका लागि अग्रिम रूपमा खुल्ला क्षेत्रको पहिचान गर्ने, जुन जमिन सुरक्षित तथा स्फेयरको मापदण्ड अनुसार हुनुपर्ने,
- विद्यालय तथा सार्वजनिक स्थलहरूसँग अग्रिम रूपमा नै समझदारी पत्र (MOU) मा दस्तखत गर्ने,
- शिविरका लागि योजना तर्जुमा गर्दा नै सांस्कृतिक तथा सामाजिक मूल्यहरू एवं परिस्थितिलाई ध्यानमा राख्ने,
- शिविर स्थापना गर्नका लागि विगतमा प्रयोग गरिएका ठाउँहरूको अभिलेख हेर्ने वा अभ्यास बुझ्ने,
- सरकारी निकायहरु, नागरिक समाज, स्थानीय तह तथा सरोकारवाला समूहसँगको परामर्शमा शिविर स्थापना गर्ने ।

६.५. खानेपानी, सरसफाइ व्यवस्थापन क्षेत्र सँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड :

- पहाडी क्षेत्रहरूमा विपद्पछि पहिलो हप्तासम्म पाइपद्वारा अथवा खानेपानी योजनासँग सम्बन्ध कायम गरी खानेपानी भण्डारण गरिने ट्याङ्कीद्वारा र तराईका जिल्लाहरूमा प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति न्यूनतम ५ लिटर पानी उपलब्ध गराउने र पहिलो ४ हप्ताभित्र प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन उपलब्ध गराइने पानीको परिमाणलाई १५ लिटर पुऱ्याउने,
- शिविरमा बस्ने विस्थापित मानिसहरू तथा घर तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति नष्ट भएका व्यक्तिहरूका लागि पानी सङ्कलन गर्नका लागि बाल्टीन र पानी शुद्ध गर्नका लागिं ३० दिनसम्म खानेपानी शुद्ध गर्ने ट्याब्लेट (Tablets) अथवा वाटर गार्ड (Water Guard) उपलब्ध गराउने,
- शिविरमा बसोबास गर्ने विस्थापित मानिसहरूका लागि उपयुक्त सरसफाई एवं महिलाहरूका लागि नुहाउने सुविधा सहितको संरचना तथा अस्थायी चर्पी (हरेक २० व्यक्तिका लागि एक चर्पी र पहिलो हप्ताभित्र हरेक १० व्यक्तिका लागि एक चर्पीका दरले सो संख्यालाई बढाउने) को निर्माण गर्ने,
- शिविरमा बसोबास गर्ने प्रभावित मानिसहरूलाई खानेपानी उपभोक्ता समूह, खानेपानी कार्यालयका कर्मचारी, साझेदार गैर-सरकारी सङ्गठन, महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेवक एवं रेडक्रसका स्वयंसेवकहरूसँग मिली स्वास्थ्य सम्बन्धी किट (kits) वितरण गर्ने र स्वास्थ्य प्रवर्द्धन सम्बन्धी गतिविधिहरू (पानी शुद्ध पार्ने उचित तरिका र साबुनद्वारा हात धुने) सञ्चालन गर्ने,
- एकरूपताका लागि जिल्ला आपतकालीन योजनालाई राष्ट्रिय आपतकालीन योजनासँग मेल खाने गरी तयार पार्ने ।

६.६. स्वास्थ्य तथा पोषण व्यवस्थापन क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड :

- प्रारम्भिक लेखाजोखा सञ्चालन गरिएकै समयमा स्वास्थ्यसम्बन्धी निगरानी (Health surveillance) सुरु गर्ने,
- समुदायको तहमा रोग तथा चोट-पटकको उपचार विद्यमान प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रको प्रणालीको माध्यमबाट, स्वास्थ्य संस्थाहरूमा केही उपचार एवं थोरै सङ्ख्यामा गम्भीर बिरामीहरूलाई सिफारिस गरी अन्य केन्द्रहरू (Referral Centres) मा पठाई आपतकालीन स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रमको कार्यान्वयन गरिनेछ,
- सिफारिश गरी पठाइने अन्य केन्द्रहरू (Referral Centres) मा केन्द्रहरूमा पुग्नका निमित्त बिरामीहरूका लागि उपयुक्त यातायातको प्रवन्ध गरिनेछ ।
- सरुवा रोगको माहामारीको अवस्थामा जोखिममा रहेकालाई सुरक्षित क्वारेन्टिनको व्यवस्था गरी निगरानी गर्ने र प्रभावितलाई अलग्गै उपचारको व्यवस्था मिलाउने र राष्ट्रिय आपतकालीन स्वास्थ्य नीती, निर्देशन तथा मापदण्डको कार्यन्वयन गर्ने ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

६.७. शिक्षा क्षेत्रसँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड:

- विपद्को घटना घटेको पहिलो हप्ताभित्र एवं महामारी फैलिएको पहिलो हप्ता भित्र शिक्षा सम्बन्धी पूर्वाधार, आवश्यक उपकरण र शिक्षामा संलग्न व्यक्तिहरूका अवस्थाका बारेमा द्रुत लेखाजोखा (Rapid Assessment) सञ्चालन गर्ने,
- शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई, पालिकाहरु र स्थानीय क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster Members) सँगको समन्वयमा तथा प्रभावित समुदायहरूसँगको परामर्शमा प्रभावित/आन्तरिक रूपमा विस्थापित एवं प्रभावित बाल-बालिकाहरूको सिकाईलाई जारी राख्नका निमित्त अस्थायी रूपमा सिक्ने ठाउँ वा वैकल्पिक सिकाई प्रणाली पत्ता लगाउने,
- सम्भव भएसम्म यथाशक्य चाँडो अर्थात् सिद्धान्ततः पहिलो दुई हप्ताभित्र, न्यूनतम मापदण्ड बमोजिम ६ देखि ८ हप्ताभित्र न्यूनतम पूर्वाधार सहित विद्यालय जाने बालबालिकाहरूका निमित्त अस्थायी वा वैकल्पिक रूपमा सिक्ने ठाउँ वा विधी तथा स-साना बालबालिकाहरूका लागि सुरक्षित स्थान एवं भरपर्दो सिकाइ विधि स्थापना गर्ने,
- विद्यालयहरू पुनः खुला गराएर र शिक्षण-सिकाईका सामग्री उपलब्ध गराएर र अर्ध-संरचनागत (Semi-Structured) मनोरञ्जनका सामग्रीको व्यवस्था मिलाएर सिकाई जारी राख्ने र शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूको पुनः एकीकरण प्रारम्भ गर्ने,
- विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरू अस्थायी रूपमा खडा गरिएका सिक्ने ठाउँमा भर्ना गरिएका छन् अथवा तिनको शिक्षाका लागि वैकल्पिक व्यवस्था गरिएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने,
- पीडित एवं प्रभावित बालबालिकाहरूका निमित्त नियमित सिकाई प्रणालीमा क्रमशः तिनलाई समावेश गर्दै लैजाने ।

६.८.संरक्षण क्षेत्र सँग सम्बन्धित मानवीय सहयोगका मापदण्ड :

- प्रभावित जनसमुदायको अधिकारको उल्लङ्घन भएमा वा दुर्व्यवहार तथा शोषण अथवा भेदभावको अनुगमन गर्ने र प्रतिवेदन पेश गर्ने संयन्त्रको स्थापना गर्ने अथवा स्थापित संयन्त्रलाई परिचालन गर्ने,
- बिभिन्न समुदायका सदस्यहरूबाट, विषेशतः अति गरिब तथा पछाडि पारिएका वा सीमान्तिकृत समुहबाट मानवीय सहयोग तथा आधारभूत सेवा सुबिधामा समान पहुँच पाए नपाएको अनुगमन गर्ने,
- साझेदारहरूका बीचमा अभिलेख राख्ने तथा दर्ता गर्ने प्रणालीमा एकरूपता सुनिश्चित गर्ने,
- बाल-मैत्री ठाउँ लगायत बालबालिका तथा महिलाहरूका लागि सुरक्षित वातावरणको सिर्जना गर्ने,
- शिक्षा तथा संरक्षण सम्बन्धी प्रतिकार्य कार्यक्रममा मनो-सामाजिक सहयोगलाई एकीकरण गर्ने,
- हेरचाह गर्ने व्यक्तिहरूबाट बालबालिकाहरू बिछोडिने कार्यको रोकथाममा सहयोग गर्ने,
- विछोडिएका तथा परिवार साथ नभएका बालबालिकाहरू, खास गरी पाँच वर्षको उमेरभन्दा मुनिका बालबालिका तथा किशोरीहरूको पहिचान, दर्ता तथा स्वास्थ्य जाँचको लागि सहजीकरण गर्ने र खोजी तथा पुनर्मिलनमा संलग्न साझेदारहरूलाई सहयोग उपलब्ध गराउने,
- परिवारबाट बिछोड भएमा तथा साथमा नरहेका बालबालिकाहरू र अन्य जोखिममा परेका समूह जस्तैः परिवार नभएका, बृद्ध, फरकक्षमता भएका तथा दीर्घ रोगबाट पिडित समूहका मानिसहरूलाई हेरचाह तथा संरक्षण प्रदान गर्ने (वास तथा अन्य सेवाको व्यवस्था),
- मानवीय सहयोग तथा स्थायी समाधानका बारेमा आन्तरिक रूपमा विस्थापित मानिसहरूलाई नियमित रूपमा सूचनाको प्रवाह भइरहेको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने,
- फिर्ता हुने कार्यक्रम तथा स्थायी समाधानको तर्जुमा गर्ने कार्यमा आन्तरिक रूपमा विस्थापित व्यक्तिहरूलाई संलग्न बनाउन प्रयास गर्ने
- शिविर तथा पुनर्वासका क्षेत्रहरूमा पर्याप्त सुरक्षाका लागि पैरवी (Advocacy) गर्ने ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

खण्ड-७

कार्यान्वियन तथा पुनरावलोकन रणनीति

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय

७.१. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना क्रियाशील हुने

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले स्वीकृत गरेको मिति देखि यस विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अविच्छिन्न रुपमा लागू हुनेछ । यो योजनालाई मार्गदर्शन अनुसार जिल्लाबाट अनुमोदनका लागि जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले आवश्यक पहल गर्नेछ ।

७.२. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वियन योजना

जिल्लाका हरेक निकायहरूले विभिन्न विषयगत क्षेत्रमा आवद्ध रहि यो विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयन गर्न सघाउने छन् । साथै स्थानीय तहमा कार्यरत संघसंस्थाहरूले बिषयगत योजनाहरू कार्यान्वयन गर्न स्वयंसेवक एवं प्रतिनिधि छनौट गरी आवश्यक सहयोग गर्नेछन् । योजना कार्यान्वयनमा सबै पक्षहरुको सहभागितालाई प्राथमिकता दिईनेछ ।

७.३. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको नियमित समिक्षा तथा अद्यावधि

विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयनको समग्र अनुगमन जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले यसका पदाधिकारीहरू मध्येबाट उपयुक्त व्यक्तिहरू संलग्न गरी एक कार्यदल बनाई सोहि कार्यदल मार्फत गरिनेछ । योजना कार्यान्वयनको नियमित समीक्षा गरिनेछ । यो समीक्षा विपद् हुन सक्ने सम्भावित अवधि र प्रकोप भएका बखत दैनिक गरिने छ ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

खण्ड-८

प्रतिवेदन तथा अभिलेखन

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय नवलपरासी (बर्दघाट-सुस्ता पश्चिम)

८.१. प्रतिवेदन तथा सञ्चार

जिल्ला भित्र घट्ने प्रकोपको प्रकृतिका आधारमा समुदाय र जिल्ला तहका विभिन्न उपसमिति विच आवश्यक सञ्चार सम्पर्क कायम गरिने छ । विशेष गरी यस जिल्लामा पहिरो, बाढी तथा डुवानको प्रकोपले प्रभावित गर्ने हुँदा धेरै स्थान र ठूलो मात्रामा विपद्को स्थिति भए सो समयमा दैनिक सम्पर्क गर्ने र संचार माध्यमलाई सूचना संप्रेषण गरिने छ । बिषयगत अगुवाहरुले प्रतिकार्य सम्बन्धी प्रतिवेदन जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिलाई बुझाउनु पर्नेछ । यस्तो प्रतिवेदन विपद् प्रतिकार्यका अवधिमा सकेसम्म दैनिक रुपमा तयार गरिने छ । साथै अनुगमन टोलीले तयार गरेको प्रतिवेदन समितिको हरेक बैठकमा प्रस्तुत गरिनेछ ।

८.२. संस्थागत व्यवस्था

विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन वा विपद् व्यवस्थापन योजनामा उल्लेख भए बमोजिम प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन संस्थागत रुपमा गरिनेछ । यसको संयोजन जिल्ला स्तरमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय र स्थानीय तहहरुमा जिल्ला समन्वय समितिको समेत सहयोग लिई सम्बन्धित स्थानीय तहहरुले गर्नेछन् ।

८.३. अभिलेखीकरण

जिल्ला स्तरमा विपद् प्रतिकार्यको अभिलेखीकरण जिल्ला प्रशासन कार्यालयले जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षको हैसियतले गर्नेछ भने स्थानीय स्तरमा गाउँपालिका तथा नगरपालिकाहरुको स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिहरूले नेतृत्व गर्नेछन् । जुनसुकै तहमा भएपनि जिल्ला अगुवा सहयोगी निकाय, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी तथा सम्बन्धित सरोकारवालाहरूले अभिलेखीकरण कार्यलाई सहयोग गर्नेछन् ।

८.४. अनुमोदन प्रकिया

यस विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको अनुमोदन जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले बिषयगत निकायहरु एवं जिल्लाका सरोकारवाला निकायहरुको समेत राय सल्लाह लिई जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठकबाट गरिएको छ ।

प्रतिवेदन तथा अभिलेख प्रक्रिया सम्बन्धी व्यवस्थाको सारांश रुपमा तपसिल अनुसार हुने छ ।

सि नं	प्रक्रिया गत कार्य	जिम्मेवार निकाय	समय वा अवधि	कैफियत
१	संचार समन्वय	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति वा आपतकालीन कार्य संचालन केन्द्र	विपद् शुरु भएपछि निरन्तर	
२	प्रतिकार्य प्रतिवेदन	विषयगत अगुवाहरु	दैनिक	
३	प्रतिकार्य योजना कार्यन्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन	जिल्ला स्तरमा जिल्ला प्रशासन कार्यलय, स्थानीय स्तर स्थानीय तहले	दैनिक	जिल्ला समन्वय समितिको सहयोग लिने
४	प्रतिकार्य योजना कार्यन्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रतिवेदन	अनुगमन टोली	हरेक बैठकमा	
५	अभिलेख तयारी	जिल्ला स्तरमा जिल्ला प्रशासन कार्यलय स्थानीय स्तरमा पालिकाहरु		जिल्ला अगुवा सहयोगी निकाय, रेडक्रस, तथा सम्वन्धित सरोकारवालाहरुले सहयोग गर्ने
६	प्रतिकार्य योजना अनुमोदन	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति		सबै सरोकार वाला , पालिका हरुको सहभागितामा गर्ने

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
नवलपरासी (बर्दघाट-सुस्ता पश्चिम)

अनुसूचीहरु :

अनुसूची १ : क्षेत्र (Cluster) र सम्पर्क व्यक्ति तथा संस्थाको विवरण

समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन

क्र. सं	नाम	कार्यालय, निकाय	सम्पर्क नम्बर
१	श्री स्किम श्रेष्ठ, प्रमुख जिल्ला अधिकारी	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	९८५७०४७७७७
२	श्री भगौती यादव जि.स.स. प्रमुख	जिल्ला समन्वय समिति	९८५७०४५६७८
३	श्री ध्रुवबहादुर कुँवर, स.प्र.जि.अ.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	९८५७०२९१११, ०७८५२०२७३
४	श्री प्रणय जंग मल्ल	श्रीगोरखदल गण	९८५८०३००१०
५	श्री ज्ञानेन्द्र प्रसाद फुयाल	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	९८५७०६५५५५
६	श्री प्रकाश वाग्ले	सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल नं. २६ गण हे.क्वा.	९८५१२७२११४
७	श्री विमल घिमिरे	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय	९८५७०४६६२७
८	श्री ज्ञान प्रसाद पनेरु, जि.स.अ.	जिल्ला समन्वय समिति	९८५७६५००२०
९	श्री गौतम प्रसाद बुढामगर, शाखा अधिकृत	ईलाका प्रशासन कार्यालय	९८५१३६३७७७
१०	श्री हरी शर्मा, अध्यक्ष	नेपाल पत्रकार महासंघ	९८४७०२१९२६
११	श्री बिष्णुदेब म्रिदाहा	नेपाल टेलिकम	९८५७००३३३३, ०७८५२०१०१
१२	श्री राजेन्द्र प्रसाद अग्रहरी	ने.रे.सो. परासी	९८५७०४६७२१
१३	श्री सपना अधिकारी	गै.स.सं.महासंघ, नवलपरासी (बसुप)	९८५७०४५२१९
१४	जिल्ला आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र DEOC	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	९८६१८८६४८८

खोज, उद्धार क्षेत्र

क्र.स.	नाम	कार्यालय, निकाय	सम्पर्क नम्बर
१	श्री ध्रुवबहादुर कुँवर, स.प्र.जि.अ.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	९८५७०२९१११
२	प्र.से.श्री प्रणय जंग मल्ल	श्री गोरखदल गण, नवलपरासी	९८५८०३००१०
३	प्र.उ. श्री ज्ञानेन्द्र प्रसाद फुयाल	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	९८५७०६५५५५, १००
४	स.प्र.उ. प्रकाश वाग्ले	श्री.स.प्र.बल ने.नं. २६ गण	९८५१२७२११४
५	प्र.अ.अर्जुन प्रसाद रेग्मी	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	९८५७०६९९६६
५	श्री राजेन्द्र प्रसाद अग्रहरी	ने.रे.सो.	९८५७०४६७२१

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

कृषि तथा खाद्य व्यवस्थापन क्षेत्र

क.स.	सम्पर्क व्यक्तिको नाम	कार्यालय, निकाय	सम्पर्क नम्बर
१	डा. रबिन्द्र नाथ चौबे	कृषि ज्ञान केन्द्र	९८५७०४५१०६ akcnawalparasi@gmail.com
२	श्री श्रवण कुमार चौधरी	भेटेरीनरी अस्पताल तथा पशु से.विज्ञ केन्द्र	९८५७०४७१५९
३	श्री ओम प्रकाश अग्रहरी	उद्योग वाणिज्य संघ	९८५१०९०८६३
४	श्री सरस्वती शर्मा	उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्च	९८४७०४८७१३
५	श्री सपना अधिकारी	गै.स.सं.महासंघ, नवलपरासी (बसुप)	९८५७०४५२१९
६	श्री बद्री प्रसाद सुवेदी	इन्द्रेणी सामाजिक विकास मञ्च	९८५७०८०४४४

आवास तथा गैर खाद्य सामाग्री क्षेत्र

क्र.स.	सम्पर्क व्यक्तिको नाम	कार्यालय, निकाय	सम्पर्क नम्बर
१	श्री राजेन्द्र प्रसाद अग्रहरी	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	९८५७०४६७२१
२	श्री टंक बहादुर के.सी.	जलस्रोत तथा सिंचाई विकास डिभिजन	९८५७०३२०९०
३	श्री महेन्द्र राज वाग्ले	डिभिजन वन कार्यालय	९८५७०४५६३६
४	श्री झपत बहादुर थापा	सघन शहरी तथा भवन निर्माण आयोजना चितवन	९८५५०६३१४९
५	श्री शान्तमणि अर्याल	शहरी विकास तथा भवन कार्यालय रुपन्देही	९८५७०१७८०९
६	श्री कमल परियार	सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ	९८४७०७०८३१
७	श्री सपना अधिकारी	सुनवल सामुदायिक विकास केन्द्र	९८५७०४५२१९

खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्र

क.स.	नम	कार्यालय, निकाय	सम्पर्क नम्बर
१	श्री राजकुमार चौधरी	खानेपानी तथा स.स. डिभिजन	९८५७०८७३११
२	श्री ज्ञानु पौडेल	नमुना एकिकृत विकास परिषद	९८५७०२२१३५

स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र

क्र.सं.	नाम	कार्यालय, निकाय	सम्पर्क नम्बर
१	श्री ओम प्रकाश पन्थी	स्वास्थ्य कार्यालय	९८५७०४७८३१
२	श्री श्रवण कुमार चौधरी	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशुसेवा बिज्ञ केन्द्र	९८५७०४७१५९
३	डा. नुरुल होदा	पृथ्वी चन्द्र अस्पताल	९८५७०४५७०९
४	श्री सपना अधिकारी	गै.स.सं.महासंघ, नवलपरासी	९८५७०४५२१९

५.	डा.मन्जिला घिमिरे	चिसापानी अस्पताल	९८४९१५१८७३
६	श्री शालिक राम पोखरेल	बेस नेपाल	९८५७०४५४६८
७	श्री बद्री प्रसाद सुवेदी	इन्द्रेणी सामाजिक विकास मञ्च	९८५७०८०४४४

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय नवलपरासी (बर्दघाट-सुस्ता पश्चिम)

शिक्षा क्षेत्र

क्र.सं.	सम्पर्क व्यक्तिको नाम	कार्यालय, निकाय	सम्पर्क नम्बर
१	श्री पूर्ण बहादुर विश्वकर्मा	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ	९८५७०४५६०२
२	श्री होमनाथ सुवेदी	सहमति	९८४५०५३८७३
३	श्री राधेश्याम सिंह सैथवार	नागरिक समाज	९८५७०९००७९
४	श्री रोहित कहाँर	एन प्याक्सन	९८१५४७३८२९, ९८४७२९०९५८
५	श्री गुरुदत्त पौडेल	प्याक्सन	९८५७०८०३९५

संरक्षण क्षेत्र

क्र.स.	सम्पर्क व्यक्ति	कार्यालय, निकाय	सम्पर्क नम्बर
१	प्रमुख वा अध्यक्ष	स्थानीय तहहरु	अनुसूची-९मा
२	श्री होमनाथ सुवेदी	सहमति	९८४५०५३८७३
३	श्री धन शर्मा जैसी	नेपाल बार एसोसिएसन	९८५७०४५९७७
४	श्री राजेन्द्र प्रसाद अग्रहरी	नेरेसो	९८४७०३०७२१
५	श्री ज्ञानु पौडेल	नमुना एकिकृत विकास परिषद	९८५७०२२१३५

अनुसूची २ : गाउँपालिका तथा नगरपालिकाहरुको सम्पर्क सूची

क. सं	स्थानीय तहको नाम	प्रमुख/ अध्यक्ष	सम्पर्क नं.	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	सम्पर्क नं.
१	बर्दघाट नगरपालिका	श्री शम्भु लाल श्रेष्ठ	९८५७०८०१४२	श्री प्रकाश खनाल	९८५७६४३१११
२	रामग्राम नगरपालिका	श्री धनपत यादव	९८५७०४५४२५	श्री यमबहादुर कुँवर	९८५७६२८१११
३	सुनवल नगरपालिका	श्री विमला अर्याल	९८४७३२६२२३	श्री मदन बहादुर जि.सी.	९८५७६३८१११
४	सुस्ता गाउँपालिका	श्री टेक नारायण उपाध्याय	९८५७०८०१६०	श्री हुमलाल भुषाल	९८५७०८२३२०
५	प्रतापपुर गाउँपालिका	श्री उमेशचन्द्र यादव	९८५७०२४४२८	श्री रामजी जोशी	९८५७०८००९५
६	सरावल गाउँपालिका	श्री सुखाडी प्रसाद चौधरी थारु	९८५७०४५८११	श्री विशाल मिश्रा	९८५७०४६२६६
७	पाल्हीनन्दन गाउँपालिका	श्री बैजु प्रसाद गुप्ता	९८६७१२८०४९	श्री प्रेम बहादुर रोकाया	९८५७०४६०३६

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

अनुसूची ३ : स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरूको विवरण र सम्पर्क सूची

रामग्राम नगरपालिका

क्र.सं.	पद	वडा नं	नाम	सम्पर्क नं.
१	प्रमुख		धनपत यादव	९८५७०४५४२५
२	उपप्रमुख		संझना चौधरी	९८४७०८१६४३
३	वडा अध्यक्ष	१	रुद्र प्रकाश उपाध्याय	९८४७०४२२७७
४	वडा अध्यक्ष	२	निरज रौनियार	९८०२६०२६७२
५	वडा अध्यक्ष	३	उज्जवल न्यौपाने	९८४९३८८१८१
६	वडा अध्यक्ष	४	मदन यादव	९८५७०४५४२३
७	वडा अध्यक्ष	५	राम वृक्ष अहिर	९८४७०४२०३१
८	वडा अध्यक्ष	६	विद्या सागर त्रिपाठी	९८५७०४५२५८
९	वडा अध्यक्ष	७	रबिन्द्र यादव	९८१७४९६११५
१०	वडा अध्यक्ष	८	महेन्द्र प्रसाद नाउ (ठाकुर)	९८४७३२६८२८
११	वडा अध्यक्ष	९	भोज नारायण यादव	९८५७०४६६४०
१२	वडा अध्यक्ष	१०	सुरेश यादव	९८४७१३६३०९
१३	वडा अध्यक्ष	११	धनि राम यादव	९८४७२९८४९८
१४	वडा अध्यक्ष	१२	लोक बहादुर चौधरी	९८०६९५५४२५
१५	वडा अध्यक्ष	१३	असनारायण प्रसाद चौधरी	९८४७०८१९१०
१६	वडा अध्यक्ष	१४	ओम प्रकाश यादव	९८५७०४६७६३
१७	वडा अध्यक्ष	१५	धनपत यादव	९८५७०४६२८८
१८	वडा अध्यक्ष	१६	बिजय कुमार यादव	९८२१४११६०१
१९	वडा अध्यक्ष	१७	कन्है प्रसाद कोईरी	९८४७०४१९५७
२०	वडा अध्यक्ष	१८	गोपाल डिस्वा मगर	९८०७४०१२३३

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

सुनवल नगरपालिका

नाम थर	पद	फोन नम्बर
बिमला अर्याल	प्रमुख	९८५७०४८१०२
सुर्यप्रसाद दुबे	उपप्रमुख	९८५७०२५९०१
मनबहादुर थापा	वडा अध्यक्ष १	९८४०२८४८९९
राजेन्द्र यादव	वडा अध्यक्ष २	९८४७०६४८४८
पविन गुरुङ	वडा अध्यक्ष ३	९८५७०५८५४६
बालकृष्ण पंगेनी	वडा अध्यक्ष ४	९८४४७०७००५
नेत्रलाल शर्मा तिवारी	वडा अध्यक्ष ५	९८६७२५२३१०
हिमलाल शर्मा	वडा अध्यक्ष ६	९८४७३२६०७९
नारायणप्रसाद आचार्य	वडा अध्यक्ष ७	९८५७०२९१८०
देउबहादु रगुरुङ	वडा अध्यक्ष ८	९८११९०३०३७
विरबलचौधरी	वडा अध्यक्ष ९	९८६७१२८०६९
दिलबहादु थापा	वडा अध्यक्ष १०	९८६७०४४७४५
कमलप्रसाद चुवाई	वडा अध्यक्ष ११	९८५७०४७८३६
चुरामणी पौडेल	वडा अध्यक्ष १२	९८५७०४५५०७
कृष्णप्रसाद पौडेल बगाले	वडा अध्यक्ष १३	९८४७२८७४८१

बर्दघाट नगरपालिका

वडा नं.	पद	नाम	सम्पर्क नम्बर
	प्रमुख	शम्भुलाल श्रेष्ठ	९८५७०८१४००
	उपप्रमुख	रुद्र प्रकाश उपाध्याय	९८५७०८१४०१
१	अध्यक्ष	सन्दीप सापकोटा	९८५७०८०००६
२	अध्यक्ष	गणेश बहादुर क्षेत्री	९८५७०८१८७१
३	अध्यक्ष	प्रकाश चन्द्र अधिकारी	९८४७०८०५१०
४	अध्यक्ष	वेधविना तिवारी	९८५७०८००३९
५	अध्यक्ष	विमला गुरुङ्ग	९८६८१३९६१४
६	अध्यक्ष	रोहित थारु	९८५७०८१२०१
७	अध्यक्ष	धुर्ब थारु	९८४७२७३७६९
८	अध्यक्ष	कवि राज आचार्य	९८५७०८१०००
९	अध्यक्ष	चन्द्र कान्त चापागाई	९८५७०२८३५०
१०	अध्यक्ष	राजु मिश्र	९८५७०८०८५५

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

वडा नं.	पद	नाम	सम्पर्क नम्बर
११	अध्यक्ष	फणेन्द्र चौधरी	९८६४४०५१०२
१२	अध्यक्ष	उमाशंकर चौधरी	९८५७०८२२०६
१३	अध्यक्ष	नर बहादुर चौधरी	९८४७०६८२२७
१४	अध्यक्ष	सन्त बहादुर गाहा	९८५७०८४१६५
१५	अध्यक्ष	रुद्र बहादुर आले	९८५७०८०३८८
१६	अध्यक्ष	भिम काजी गुरुङ्ग	९८५७०८२८८९

पाल्हीनन्दन गाउँपालिका

वडा नं.	नाम थर	पद	सम्पर्क	कैफियत
	वैजु प्रसाद गुप्ता	गा.पा. अध्यक्ष	९८५७०२४२९६	
	फातुमा खातुन अन्सारी	गा.पा. उपाध्यक्ष	९८५७०४६८९७	
१	चुल्हाइ प्रसाद यादव	वडा अध्यक्ष	९८५७०४६८९१	
२	जगदिश प्रसाद गुप्ता	वडा अध्यक्ष	९८५७०४६८९२	
३	गोधन प्रसाद हरिजन	वडा अध्यक्ष	९८५७०४६८९३	
४	रबिन्द्र सहानी	वडा अध्यक्ष	९८५७०४६८९४	
५	दया शंकर त्रिपाठी	वडा अध्यक्ष	९८५७०४६८९५	
६	कृष्ण चन्द्र यादव	वडा अध्यक्ष	९८४७०४२०६७	

प्रतापपुर गाउँपालिका

वडा नं.	पद	नाम	सम्पर्क नं.
	अध्यक्ष	उमेश चन्द्र यादव	९८५७०२४४२८
	उपाध्यक्ष	मान कुमारी चौधरी	९८६७१७८४४८
१	वडा अध्यक्ष	महेन्द्र बहादुर थारु चौधरी	९८५७०८०२७९
२	वडा अध्यक्ष	राम नरेश अहिर यादव	९८४७०५११८४
३	वडा अध्यक्ष	ऋषि देव दास	९८६७३९८९६१
४	वडा अध्यक्ष	जन्त्री प्रसाद बरइ	९८५७०१३७३७
५	वडा अध्यक्ष	रमेश कानु बनिया	९८६०६८०६२०
६	वडा अध्यक्ष	केशव प्रसाद अधिकारी	९७४२४८८८००
७	वडा अध्यक्ष	हरेन्द्र यादव	९८५७०२९९५८
८	वडा अध्यक्ष	संतोष राजभर	९८६७९१०३११
९	वडा अध्यक्ष	जयकिशुन चौधरी	९८४७०७३७९०

सरावल गाउँपालिका

क्र.सं.	नाम थर	पद	ठेगाना	फोन नं.

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

१	सुखाडीप्रसाद चौधरी थारु	गा.पा. अध्यक्ष	सरावल गा.पा.-४	९८५७०४५८११
२	बासमति चमार	गा.पा. उपाध्यक्ष	सरावल गा.पा.-४	९८२१४३९६८४
३	विष्णुप्रसाद भट्टराई	वडा नं. १ वडाअध्यक्ष	सरावल गा.पा.-१	९८५७०४५४३३
४	शम्भुप्रसाद चौधरी	वडा नं. २ वडाअध्यक्ष	सरावल गा.पा.-२	९८५७०४५०३०
५	फिरंगी चौधरी	वडा नं. ३ वडाअध्यक्ष	सरावल गा.पा.-३	९८११९७९६९३
६	सुरेशप्रसाद यादव	वडा नं. ४ वडाअध्यक्ष	सरावल गा.पा.-४	९८४७०७९१७४
७	लक्ष्मणप्रसाद चौधरी	वडा नं. ५ वडाअध्यक्ष	सरावल गा.पा.-५	९८६७३०१३४४
८	छोटेलाल गुप्ता	वडा नं. ६ वडाअध्यक्ष	सरावल गा.पा.-६	९७४८७००८७९
९	हेयात खाँ धुनिया	वडा नं. ७ वडाअध्यक्ष	सरावल गा.पा.-७	९८६४५८१७८६

सुस्ता गाउँपालिका

सि.नं.	नाम थर	कार्यालय	पद	सम्पर्क नं.
१	टेकनारायण उपाध्याय	सुस्ता गाउँपालिका	अध्यक्ष	९८५७०८०१६०
२	गीता चौधरी	सुस्ता गाउँपालिका	उपाध्यक्ष	९८५७०८२३११
३	अशोककुमार चौधरी	सुस्ता गा.पा. वडा नं. १	वडा अध्यक्ष	९८४७१५२५१९
५	कृष्णलाल मुखिया	सुस्ता गा.पा. वडा नं. २	वडा अध्यक्ष	९८५७०८२३०२
७	हरिलाल दुसाध	सुस्ता गा.पा. वडा नं. ३	वडा अध्यक्ष	९८४७२९७९१३
९	नाथुप्रसाद गुरुङ्ग	सुस्ता गा.पा. वडा नं. ४	वडा अध्यक्ष	९८५७०८२३०४
११	प्रभुनाथ यादव	सुस्ता गा.पा. वडा नं. ५	वडा अध्यक्ष	९८५७०४६०७४

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

अनुसूची ४: जिल्ला स्थित सुरक्ष निकाय र प्रमुख हरुको विवरण

१. गोरखदल गण

क्र.स.	संस्था	नाम	सम्पर्क नं.
१	गोरखदल गण, रामग्राम व्यारेक परासी	प्र.से.श्री प्रणय जंग मल्ल	९८५८०३००१० ०७८–५२०९३३

२. जिल्ला प्रहरी कार्यालय नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) र मातहत कार्यालय प्रमुखहरुको विवरण

सिनं	कार्यालयको नाम	कार्यालय प्रमुखको			कै
		पद	नामथर	कार्यालयको नं	
१	जिप्रका नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रउ	ज्ञानेन्द्र प्रसाद फुयाल	९८५७०६५५५५	
२	ईप्रका बेलाटारी नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रनि	प्रकाश खत्री	९८५७०१३७९७	
३	ईप्रका बर्दघाट नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रनि	भिम बहादुर कार्की	९८५७०८२९९९	
४	ईप्रका सुनवल नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रनि	आशिष अधिकारी	९८५७०९१६००	
५	ईप्रका महेशपुर नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रनि	फल बहादुर तामाङ	९८५७०४६६४७	
६	ईप्रका सेमरी नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रनानि	रमेश प्रसाद रेग्मी	९८५७०४६३४७	
७	ईप्रका अमानिगंज नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रनानि	कृष्ण बहादुर थापा	९८५७०४६३४३	
८	ईप्रका सुस्ता नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रसनि	रामराज चौधरी	९८५७०१३७९६	
९	प्रचौ गोवरहिया नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रसनि	नारायण पोखेल	९८५७०४६३३२	
१०	प्रचौ गेर्मी नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रसनि	ईन्द्रजित अहिर	९८५७०४६३२३	
११	प्रचौ सनही नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रसनि	शिव कुमार पौडेल	९८५७०४६२९१	
१२	प्रचौ पाँचपेडा नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रसनि	हरि बहादुर बस्नेत	९८५७०४६३१३	
१३	प्रचौ भुजहवा नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रनानि	शम्भु धिताल	९८५७०४६३४८	
१४	प्रचौ बासा नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रसनि	कमल प्रसाद भट्टराई	९८५७०८१८८१	
१५	प्रचौ बैरागनाथ नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रसनि	अमर बहादुर वली	९८५७०४६४२०	
१६	प्रचौ गुठीप्रसौनी नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रसनि	राजाराम अहिर	९८५७०१३७९४	
१७	प्रचौ बसहिया नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रसनि	युवराज सलामी मगर	९८५७०१३७९५	
१८	प्रचौ रामनगर नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रसनि	राजाराम कुर्मी	९८५७०१३७९३	
१९	प्रचौ नर्सही नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रसनि	बशिष्ट यादव	९८५७०१३७९२	
२०	प्रचौ कुडिया नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रसनि	बग्गा प्रसाद कलवार	९८५७०१३७९१	
२१	कासु गार्ड नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रनानि	चन्द्र बहादुर राना	९८५७०४६८०३	
२२	जिअस तथा सुप्रई नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रसनि	ओम कुमारी पुन	९८५७०४६८०४	
२३	प्रजिअनि गार्ड नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रबह	खेमान सिंह आले	९८५७०४६३७६	
२४	अप्रचौ तोनवा नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रसनि	भिम बहादुर चौधरी	९८५७०४६२८३	
२५	अप्रबिट भुमही नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रसनि	गिर बहादुर रोक्का	९८५७०४६४१८	
२६	अप्रपोष्ट ज्यामिरे नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रसनि	मकर बहादुर रास्कोटी	९८५७०४७४०३	
२७	अप्रपोष्ट भटौलिया नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रसनि	थमन बहादुर ठाडा	९८५७०४८०९८	
२८	अप्रपोष्ट केराबारी नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रसनि	खिम बहादुर बिष्ट	९८५७०४८०२९	
२९	जिअस्पताल नवलपरासी (ब.सु.प.)	प्रह	घनश्याम अहिर यादव	९८५७०४६०६९	
	जम्मा				

३. जिल्ला स्थित सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल नं. २६ गण हे.क्वा. नवलपरासी पश्चिम र मातहत कार्यालय प्रमुखहरुको विवरण

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

सि.नं.	दर्जा	नामथर	दरबन्दी	कार्यरत स्थान	सम्पर्क नं.	कार्यालय सम्पर्क नं.
१.	सप्रउ	प्रकाश वाग्ले	नं.२६ गण हे.क्वा.	नं.२६ गण पश्चिम नवलपरासी	९८५१२५९६०३	९८५१२७२१३५
२.	सप्रनाउ	बिष्णु अधिकारी	नं.३९ रिजर्भ गण हे.क्वा	प्रस्तावित सीमा सुरक्षा गुल्म हरपुर	९८५१२५८२२३	९८५१२७२४६६
३.	सप्रनि	सुरज श्रेष्ठ	नं.२४ गण हे.क्वा	बि.ओ.पि.भुजहवा	९८५१३२३७०७	९८५१२७११२६
४.	सप्रनि	योग बहादुर थापा	नं.२४ गण हे.क्वा	बि.ओ.पि.गुठिप्रसौनी	९८५१२६०३७८	९८५१२७२४६५
५.	सप्रनि	सन्तोष सापकोटा	नं.२७ गण हे.क्वा	वि.ओ.पि.बलिनगर	९८४७५४२१७८	९८५१२७११३३
६.	सप्रनि	मनोज कुमार पौडेल	नं.३१ गण हे.क्वा	वि.ओ.पि.सुस्ता	९८१२५५३३०९	९८५१२७११२८
७.	सप्रनि	धर्म बहादुर थापा	नं.२५ गण हे.क्वा	सुरक्षा बेश परासी	९८४७१६७२६४	९८५१२७११२५
८.	सप्रनि	कृष्ण दाहाल	नं.१९ गण हे.क्वा	सुरक्षा बेश सेमरी	९८५१२५८६३६	९८५१२७११३१

अनुसूची ५: जिल्लास्थित राजनैतिक दलहरुको सम्पर्क सूची

क्र.स.	नम थर	राजनैतिक दल	पद	सम्पर्क नं
१	अर्जुन कुमार पोखरेल	नेपाली काँग्रेस	जिल्ला सभापति	९८५७०२०४१७
	अनिल कुमार गौड	नेपाली काँग्रेस	उपसभापति	९८५७०४५९९६
	बिक्रम प्रसाद यादव	नेपाली काँग्रेस	उपसभापति	९८४७०३९८५७
२	दिपेन्द्र कुमार अधिकारी	नेकपा एमाले	अध्यक्ष	९८५७०२५६६३
	डोलराज भण्डारी	नेकपा एमाले	उपाध्यक्ष	९८५७०२४४६०
३	भविश्वर तिवारी	नेकपा माओवादी केन्द्र	जिल्ला इन्चार्ज	९८४७०५१७९९
	रामानन्द यादव	नेकपा माओवादी केन्द	जिल्ला अध्यक्ष	९८४७४७३९१८
४	विनोद कंडेल	राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी	जिल्ला सभापति	९८४७३४२२२३
५	ओम बहादुर सिंह	राप्रपा	जिल्ला अध्यक्ष	९८४७४६७९९५
	सन्तोष पाण्डे	राप्रपा	प्रवक्ता	९८४७०८०४४५
६	धरेन्द्र यादव	जनता समाजवादी पार्टी	जिल्ला अध्यक्ष	९८४७०४२१५६
७	बालगोबिन्द चौधरी	जनमत पार्टी	के.का.स.	९८५६०३२११८
	कृष्णकान्त चौधरी	जनमत पार्टि	जि.अध्यक्ष	9821554724
८	यज्ञ प्रसाद खनाल	नेकपा एकिकृत समाजवादी	जिल्ला अध्यक्ष	९८४७०३४०९८
९	कृपालाल यादव	नेकपा एकीकृत समाजवादी	उपाध्यक्ष	९८४७३२६१९७
१०	मुकुर्जी गिरी	लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टी	जिल्ला अध्यक्ष	९८४७०८०१३७
११	ओम प्रकाश चौधरी	नगरिक उन्मुक्ति पार्टी	जिल्ला अध्यक्ष	९८४७०३१०३१
१२	राधेरमण पाण्डे	जनता प्रगतिशिल पार्टी	जिल्ला अध्यक्ष	९८५७०४५४९६
१३	पुर्णभासी चमार	बहुजन शक्ति पार्टी	जिल्ला अध्यक्ष	९८४७२९८०८९

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

क्र. स.	नम थर	राजनैतिक दल	प्द	सम्पर्क नं
१४	भरत पाण्डेय	नेकपा माले	जिल्ला सचिव	९८४९४६०७६२
१५	धन बहादुर गुरुङ्ग	राष्ट्रिय जनमुक्ति पार्टी	जिल्ला ईन्चार्ज	९८१२९८२३५३
१६	किसन अधिकारी	राष्ट्रिय जनमोर्चा	जिल्ला अध्यक्ष	९८२१४३३८७९
१७	महेश्वर ढकाल	विवेकशिल साझा पार्टी	जिल्ला संयोजक	९८५७०४५०२५
१८	ईन्द्र बहादुर गुरुङ्ग	मंगोल नेशनल अर्गनाईजेशन	जिल्ला अध्यक्ष	९८२५४६३९८४
१९	चन्द्र भुषण पाठक	नेपाल समाजवादी पार्टी	जिल्ला संयोजक	९८५७०४६०५७

अनुसूचि ६ : स्थानीय तहका स्वास्थ्य शाखा प्रमुखको सम्पर्क सूची

क्र,सं	स्थानीय तह स्वास्थ्य शाखा प्रमुखहरुको नाम	स्थानीय तह	फोन न
१	राम नरेश राय	रामग्राम न. पा.	९८५७६२८१११
२	कृष्ण प्रसाद न्यौपाने	सुनवल न.पा.	९८५७०३८३४१
३	माधव ज्ञवाली	बर्दघाट न.पा.	९८५७०६२०६२
४	मन्तोष कुमार मुराउ	प्रतापपुर गा.पा.	९८४३४२०९०१
५	ओम नारायण देवकोटा	सरावल गा.पा.	९८४७५४५८१०
६	हरि शंकर गुप्ता	पाल्हिनन्दन गा.पा.	९८४७०५३१७३
७	निर्मला कुशवाहा	सुस्ता गा.पा.	९८६६८५१६६

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

अनुसूची ७ : जिल्लामा सञ्चालित एम्बुलेन्सहरुको सम्पर्क सूची

क्र.स.	संचालित संस्थाको नाम	एम्बुलेन्स रहेको पालिका	एम्बुलेन्सको बर्ग	गाडी नं	नबिकरण गरेको अन्तिम मिति	चालकको नाम	मोबाइल नं.	चालकले आधारभूत स्वास्थ्य तालिम लिए नलिएको	हालको अवस्था	GPS जडान	कैफियत
१	पाल्हीनन्दन अस्पताल	पाल्हीनन्दन गा पा	ग	BAA0945	081/02/03	राजु सुनार	९८६७८५६८८०	नलिएको	चालु	नभएको	
२	सनई स्वास्थ्य चौकी		ग	BAA0946	2079	सुरेन्द्र सहानी	९८०४४५४३४९	लिएको	चालु	नभएको	
३	जगन्नाथपुर आधारभूत अस्पताल	प्रतापपुर गा पा	ग	लु १ भ ४८८		शुशिल कुमार चौधरी	९८६४४४२१२२	नलिएको	चालु	छ	
४	गजेन्द्र मोक्ष बहुउद्देशीय सहकारी संस्था		ग	लु १ च ३८४७		अनिल कुमार चौधरी	९८४७३८८०७३	नलिएको	चालु	छैन	
५	सुस्ता गाउँपालिका	सुस्ता गाउँपालिका	ग	लु 1 झ 721			९८५७०४६७१३		चालु		
६	बाल्मीकी जनकल्याण युवा क्लब सुस्ता		ग	लु १ च २६४६		जितेन्द्र थापा	९८४७०२७९९८		चालु		
७	मदार बाबा		ग			अक्वर अन्सारी	९८२१४०३८३८		बिग्रेको	छ	
८	पृथ्वी चन्द्र अस्पताल	रामग्राम नगरपालिका	ग	लु 1 झ 734	081/01/15	सन्तोष सहानी	९८१५४०३१४८, ९८११४४६२३५	नलिएको	चालु	छ	
९	ने.रे.सो.जिल्ला शाखा न.प		ग	लु 1 झ 716	2081 सम्म	जोगेन्द्र चौधरी	९८५७०८०७०२	नलिएको	चालु		
१०	अमरवन स्वास्थ्य चौकी वन्झरीया		ग	लु 1 झ 71५		कुलदिप यादव	९८७५८९२४६				
११	ने.रे.सो.उपशाखा हकुइ		ग	लु २ ब ४०२		सुनिल डाडि	९८६७२११८७७		बिग्रेको		
१२	सञ्चार सेवा संघ		ग	लु १ च ४१३७		कृष्ण सहानी	९८४७५२२९८३		चालु	छ	
१३	ने.रे.सो. उप शाखा सुनवल	सुनवल गरपालिका	ग	लु १ च ४२४०	2080 सम्म	पुरषोत्म ढकाल	९८४७५३५९०१	नलिएको	चालु	छ	
१४	सुनवल न.पा.कार्यालय		ग	लु १ भ २८७	080/09/25	सुजन गुरुङग	९८५७०२९७८१	नलिएको	चालु		
१५	रामनगर सामुदायिक अस्पताल		ग	लु १ च ५५२९		धन बहादुर के.सी.	९८५७०८०७२५, ९८११९०३१३१	नलिएको	चालु		
१६	राइजिङग स्टार सा.प्रतिष्ठान, सुनवल		ग	लु १च ४१०८		दिपेन्द्र चौधरी	९८४७५१५५२३	लिएको	चालु		
१७	ने.रे.सो. उपशाखा पञ्चनगर	बर्दघाट	ग	लु १ च ७५८७			९८५७०८०६५६		चालु		

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय नवलपरासी (बर्दघाट-सुस्ता पश्चिम)

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

क्र.स.	संचालित संस्थाको नाम	एम्बुलेन्स रहेको पालिका	एम्बुलेन्सको बर्ग	गाडी नं	नविकरण गरेको अन्तिम मिति	चालकको नाम	मोबाइल नं.	चालकले आधारभूत स्वास्थ्य तालिम लिए नलिएको	हालको अवस्था	GPS जडान	कैफियत
१८	बर्दघाट नगरपालिका १४ नं. वडा कार्यालय	नगरपालिका	ग	लु १ भ्ह ४१८		बुद्धी लामा	९८६४५५९७२४		चालु		
१९	बर्दघाट नगरपालिका १६ नं. वडा कार्यालय		ग			मदन राना	९८६७१९३१५६				
२०	बर्दघाट नगरपालिका २ नं. वडा कार्यालय		ग	लु १ भ्ह ४१९		शिशिर गौतम	९८४७२७४५१५	नलिएको	चालु	छ	
२१	बर्दघाट नगरपालिका १३ नं. वडा कार्यालय		ग	लु १ भ्ह ४१७			९८६४५५९७२३		चालु		
२२	बर्दघाट नगरपालिका ९ नं. वडा कार्यालय		ग	लु १ भ्ह ४१६		सुरेस लामिछाने	९८६४५५९७२२	लिएको	चालु	छ	
२३	भु.पु.सैनिक कल्याणकारी कोष, बर्दघाट		ग	लु १ च ३९९८		नारायण बहादुर खत्री	९८६८२४४३०४	लिएको	चालु		
२४	सहिद स्मृती सामुदायिक अस्पताल		ग	लु १ च २००९		दिर्घमान चौधरी	९८६७०१९९९९	नलिएको	चालु		
२५	सहिद स्मृती सामुदायिक अस्पताल		ग	लु 1 च 5751		धनवहादुर के सी	९८५७०८०७२५				
२६	श्री उदय यूवाकलव बर्दघाट १४		ग	लु २ च. ८६१७		मदन राना	९८११४३२२०७, ९८४२९२५२१८		चालु		
२७	सरावल गाउपालिका	सरावल गा पा	ग	लु.१.भ्ह.५४९		धन बहादुर चौधरी	९८५७०४७९५०	नलिएको	चालु		

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय नवलपरासी (बर्दघाट-सुस्ता पश्चिम)

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

अनुसूची ८ : संचारकर्मीहरुको सम्पर्क सूची

क्र.सं.	नाम थर	कार्यरत सञ्चार माध्यम	फोन नं.	इमेल
१	हरि शर्मा	अन्नपूर्ण पोस्ट/परासी पत्र	९८४७०२१९२६	hsharma60@gmail.com
२	मालती न्यौपाने	रेडियो परासी	९८४७२५६३४२	memalati.78@gmail.com
३	राज कुमार रेश्मी	रेडियो परासी	९८५७०८०५१०	rajureshmi510@gmail.com
४	प्रकाश न्यौपाने	इ-हिमालयन दैनिक/सबल पोष्ट अनलाईन	९८५७०३४००२	prakashneupane61@gmail.com
५	श्याम बुचा मगर	सुस्ता सन्देश साप्ताहिक	९८५७०८०९५६	thapajournalist14@gmail.com
६	विकास अधिकारी	बुटवल टुडे/नेपाल टेलिभिजन	९८५७०४६६३७	bikunews1@gmail.com
७	दीपक खनाल	रेडियो सुनवल	९८४७५३५७७३	khanalnepal@gmail.com
८	गौरीशंकर जयसवाल	दैनिक लुम्बिनी	९८४७५९४९९६	gaurishankarj@gmail.com
९	पप्पु रेग्मी	दाउन्ने साप्ताहिक	९८४७०७६६११	pappuregmi@gmail.com
१०	अनिल यादव	दैनिक पत्र/रासस	९८५७०४६०३१	anilyadav4231@gmail.com
११	उर्मिला यादव	रुपन्देही खबर अनलाईन	९८६७०००३४९	hotnews.urmila@gmail.com
१२	केशव पराजुली	दैनिक लुम्बिनी	९८५७०८०२४०	journalist.keshabg@gmail.com
१३	टीकाराम गैरे	दैनिक पत्र	९८५७०४५४५४	tikaramgaire@gmail.com
१४	सद्दाम हुसेन अन्सारी	Ap 1 टिभी	९८५७०४६८३२	husen.rimjhim786@gmail.com
१५	गोपी ज्ञवाली	गोरखापत्र	९८५७०२८०८२	gopi.gnews@gmail.com
१६	पुरुषोत्तम सुवेदी	रासस	९८५७०२३४८०	subedi.journalist@gmail.com
१७	नारायण भण्डारी	दौतरी एफएम	९८५७०८०३४९	narayanbhandari59@gmail.com
१८	रामु भुसाल	दाउन्ने रेडियो	९८४७२५५९०८	radiodaunne103.4mhz@gmail.com
१९	आरपी उपाध्याय		९८४७०४१२३४	
२०	रविन्द्र यादव		९८०४४२३४९७	yadevnfm529@gmail.com
२१	कल्पना भट्टराई	नेपाल वाच अनलाइन	९८४५२७२८४४	newskalpana@gmail.com
२२	मोहन पौडेल	२४ न्यूज अनलाइन	९८४७०६५२२४	mapaudel@gmail.com
२३	गणेश पाण्डे		९८५७०८०८७३	dautarifm@gmail.com
२४	रविलाल पाण्डे	स्थानीय पत्र साप्ताहिक		
२५	नारायण सुवेदी	२४ फायर	९८५७०४५०१९	journalist.sn@gmail.com
२६	बेनि माधव बस्याल		९८४७०६५२३६	bnimadhavrsa@gmail.com
२७	प्रदिप पाठक	सफल पोष्ट/हिमालयन टिभी	९८५७०७००६२	safalpost3@gmail.com
२८	संञ्जिव कोइराला	रेडियो सेटलाई	९८४९०४६७८०	radiosatellite105.5@gmail.com
२९	विष्णु खनाल	रेडियो दौतरी	९८५७०८१८०२	reporterbishu@gmail.c
३०	गीता भट्टराई	रेडियो सेटलाईट	९८४९०४६७८०	radiosatellite105.5@gmail.com
३१	इन्द्र रेग्मी	रेडियो सुनवल	९८५७०२१०२७	regmiindrra@gmail.com
३२	राज चौधरी	सगरमाथा टिभी	९८५७०४६६८८	r4peris@gmail.com
३३	मुक्ति तिवारी	रेडियो नेपाल	९८४३४४६६४९	muktitiwari49@gmail.com
३४	रमेश भुसाल	प्राइम टेलिभिजन	९८५७०४६७९१	rameshkumarbhusal91@gmail.com
३५	कुस्माकर ढकाल (कृष्ण)	गाउँले दर्पण अनलाइन	९८४७०२६५१८	dhakalkrishna36@gmail.com

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

अनुसूची–९ वारुणयन्त्र (दमकल) चालकको सम्पर्क सूची

क.सं	स्थानीय तह	दमकल संख्या	चालकको नाम	चालकको सम्पर्क नं.
१.	रामग्राम नगरपालिका	१ थान	श्री कृष्ण प्रसाद चौधरी, श्री तुलसी प्रसाद चौधरी	९८४७०२११५५, ९८४७४४५८८७, ०७८-५२०८७४
२.	बर्दघाट नगरपालिका	१ थान	श्री प्रकाश सुवेदी	९८४७१५३४१६

अनुसूची १० : स्थानीय तहमा पहिचान गरिएका खुल्ला स्थानहरुको विवरण र विपद्को समयमा राख्न सकिने अनुमानित संख्या

क्र.स.	स्थानिय तह	खुल्ला स्थान	अटने अनुमानित संख्या	उपलब्ध स्रोतहरु
१	बर्दघाट नगरपालिका	वडा नं ४ हाटवजार लाग्ने स्थान	२०००	खानेपानी विजुली, बाटो, शौचालय
२	सुनवल नगरपालिका	वडा नं १ हाटवजार लाग्ने स्थान	२०००	खानेपानी विजुली, बाटो, शौचालय
३	रामग्राम नगरपालिका			
४	सरावल गाउँपालिका	भुजहवा, मधवलिया र धनगडवा धान ब्लक आश्रयस्थल		
५	पाल्हीनन्दन गाउँपालिका			
६	प्रतापपुर गाउँपालिका	बेलाटारी क्यापस बेलाटारी	१५००	खानेपानी विजुली, बाटो, शौचालय
७	सुस्ता गाउँपालिका	पक्लिहवा आश्रय स्थल सुस्ता पारी आश्रय स्थल सुस्ता ४ नर्सही खेल मैदान	१५० १५० १०००	खानेपानी विजुली, बाटो, शौचालय

अनुसूची ११ : सर्पदंश उपचार केन्द्रको विवरण

क्र.स.	अस्पताल	स्थान	सम्पर्क नं.
१	पृथ्वी चन्द्र अस्पताल	परासी	०७८-५२०१८८, ९८५७०४८८८३
२	चिसापानी अस्पताल	बर्दघाट	०७८-५८०४०५, ९८४९१५१८७३

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

अनुसूची १२ : स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिका फोकल पर्सनहरुको विवरण

सि.नं.	नाम, थर	कार्यालय	सम्पर्क नम्बर
१	अर्जुन प्रसाद रेग्मी	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	९८५७०६९९६६
२	श्री पुष्कर काफ्ले	बर्दघाट नगरपालिका	९८४७०४११८७
३	श्री चक्रपाणी भण्डारी	सुनवल नगरपालिका	९८५७०५३२०५
४	श्री सुमित्रा चौधरी	रामग्राम नगरपालिका	९८६७१६५३१६
५	श्री जिवलाल पाण्डे	प्रतापपुर गाउँपालिका	९८४४७४६०८१
६	श्री अब्दुल रज्जाक	सरावल गाउँपालिका	९८६७४२६३६७ ९८०७४०६७८६
७	श्री प्रदिप तिवारी	पाल्हीनन्दन गाउँपालिका	९८६७२२८८६५ ९८१९२७२५३४
८	श्री विष्णु प्रसाद ढकाल	सुस्ता गाउँपालिका	९८५७०६२६५०

अनुसूची १३ : नेपाल रेडक्रस उपशाखाहरुको सम्पर्क सूची

क्र स	उपशाखाको नाम	सभापतिको नाम	सम्पर्क फोन नं	पालिका	कार्यक्षेत्र रहेको वडाहरु	कूल वडा संख्या
१	परासी उपशाखा	सन्दीप अग्रहरी	९८५७०४५३०८	रामग्राम नगरपालिका	१,२,३,४,५,६,९ वडा	७
२	कसिया उपशाखा	कृपाललाल यादव	९८४७३२६११७		७,८,११,१२,१३ वडा	५
३	देवगाव उपशाखा	रामउग्रह यादव	९८४७१२६२६८		१७ नं वडा	१
४	हकुई/सुकौली	राजेन्द्र यादव	९८५७०२३२५७		१०,१५ र १६ वडा	३
५	अमरबन उपशाखा	साहेआलम धुनिया	९८५७०८६४५३		१४ र १८ वडाहरु	२
६	सुनवल उपशाखा	गोपाल प्रसाद शर्मा	९८४७१३६७५७	सुनवल नगरपालिका	१,३,४,५,६,७,८,१०,११,१२,१३,१४,१५ वडा	१३
७	स्वाठी उपशाखा	शंकर प्रसाद नाउं	९८४७०७९५०९		२, र ९ वडाहरु	२
८	कुश्मा उपशाखा	सूरेन्द्र कूमार पटेल	९८५७०४५५९६	पाल्हीनन्दन गाउपालिका	१,२ र ३ वडाहरु	३
९	पाल्ही उपशाखा	प्रकाश यादव	९८४७१२५९१५		४,५ र ६ वडाहरु	३
१०	बर्दघाट उपशाखा	नारायण प्रसाद अधिकारी	९८७४०५८१७९	बर्दघाट नगरपालिका	१,२,३,४,५,६,७ ,१४,१५ र १६ वडा	१०

११	पञ्चनगर उपशाखा	बालाकृष्ण लम्साल	९८४७०९२७६९		८,९,१० र ११ वडा	४
१२	बुद्धमंगल उपशाखा	सनद कुमार वाली	९८४७२१८३६८		१२ र १३ वडाहरु	२
१३	प्रतापपुर/गुठीसुर्य पुरा	केदारनाथ पाण्डेय	९८५७०४५७५५	प्रतापपुर गाउंपालिका	गाउपालिकाका पुरै	९
१४	बालपुरी उपशाखा	भोलेनाथ कोइरी	९८०७५१४५८७	सरावल गाउंपालिका	१,२,३ र ४ वडाहरु	४
१५	रामपुरखडौना	दूर्विजय पटेल	९८६४५८१११११		५,६ र ७ वडाहरु	३
१६	ठाडीघाट उपशाखा	दिनेश अहिर यादव	९८६७५१६९९९	सुस्ता गाउंपालिका	गाउपालिकाका पुरै	५
	जम्मा					७६

अनुसूची १४ : संकटासन्न गाँउपालिका तथा नगरपालिका अन्तर्गतका विद्यालयहरुको सम्पर्क सूची

सि.न.	स्थानीय तह	विद्यालयको नाम	ठेगाना	प्रधानाध्यापकको नाम	सम्पर्क नं
1	सरावल गा पा	जनता मा वि भुजहवा	सरावल ६	श्रीकृष्ण कुशवाहा	९८६७७९९१९५
2		वाल्मिकि आधारभुत विद्यालय	सरावल ७	श्री अनिल यादव	९८६७३९९६४१
3		पशुपति शिक्षा मन्दिर	सरावल ७	श्री महाविर महरा	९८१९४२०७१४
4		जनजागृति आधारभूत विद्यालय पुसौली	सरावल ६	ब्रमहा प्रसाद पटेल	९८१७४२५२३३
5		मदरसा कादरिया नुरुल ओलुम पुसौली	सरावल ६	समसाद अली	९८०४४४८८४८
6		मदरसा नरुल ओलुम मधवलीया	सरावल ६	अब्दुल खालिद	९८०७५५८३४६
7		मदरसा अरबिया अहले सुन्नत रजाउल ओलुम भुजहवा	सरावल ६	सरताज अली	९८०५४६४८१३
8	सुस्ता गा पा	महेन्द्र मा वि कुडिया	सुस्ता २	जय प्रसाद कोहार	९८६७१८६७८२
9		वि पि मा वि वलिनगर	सुस्ता ५	भगवत प्रसाद केवट	९८६७०३१४२१
10		नारायणी गण्डकी आ वि पत्थरकला	सुस्ता ३	राज कुमार जैसी	९८५७०१३६००
11		दिपेन्द्र आ वि चन्द्रगंज	सुस्ता ५	राम प्रवेश कुर्मी	९८४७२९०६६७
12	पाल्हीनन्दन गा पा	शंकरपुर आ वि शंकरपुर	पाल्हीनन्दन १	राजेश प्रसाद प्रजापति	९८६६५७०१३८
13		शहिद जगदिश पासवान आ वि	पाल्हीनन्दन ६	अर्जुन यादव	९८०५४९९४२२
14		वाइसी देवी आ वि रगरगञ्ज	पाल्हीनन्दन ५	विश्वम्भर गौंड	९८२१४११५७६
15	बर्दघाट न पा	शिरोमणि आधारभूत विद्यालय	बर्दघाट ११	सरस्वती खनाल	९८४७१५३५८६
16		आदर्श मा.वि .परासी	५	अरबिन्द कूमार पाठक	९८४७०४११७४

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

सि.न.	स्थानीय तह	विद्यालयको नाम	ठेगाना	प्रधानाध्यापको नाम	सम्पर्क नं
17		पवन मा.वि. परासी	२	रिषिराम शर्मा	९८५७०३४७७५
18		उत्तम बालहित मा.वि उजैनी	७	तेज प्रताप सिंह	९८४७०८०४१३
19		आधारभूत विद्यालय लोहसडा	८	दिनेश उपाध्याय	९८४२२८८०५६
20		बूद्धज्योति आधारभूत विद्यालय अमहवा	१६	बिजय प्रताप यादव	९८६९९२४८७५
21	सुनवल न पा	नभएको			

आश्रय स्थल भएका विद्यालयहरुको विवरण

सि.न.	स्थानीय तह	विद्यालयको नाम	ठेगाना	प्रधानाध्यापको नाम	सम्पर्क नं
१	सरावल गा पा	जनता मा वि भुजहवा	सरावल ६	श्रीकृष्ण कुशवाहा	९८६७७९९१९५
२		महेन्द्र जनता मा वि गडौरी	सरावल ६	हरिपाल यादव	९८११४५३००३
३		वाल्मिकि आधारभुत विद्यालय	सरावल ७	श्री अनिल यादव	९८६७३९९६४१
४	सुस्ता गा पा	राष्ट्रिय मा वि छिवनी	सुस्ता १	मोति प्रसाद चौधरी	९८४७०४७२१३
५		दिपक मा वि पकलिहवा	सुस्ता ५	सुनिल पन्थी	९८४७२७३८७३
६		नेपाल राष्ट्रय मा वि नरसही	सुस्ता ४	काशीराम अर्याल	९८४७३२२५४९
७	पाल्हीनन्दन गा पा	वाल शिक्षा निकेतन मा वि सुनरी	पाल्हीनन्दन १	सुनिल तिवारी	९८२५४१९५६८
८		हरपुर मा वि हरपुर	पाल्हीनन्दन २	पुरुषोत्तम गुप्ता	९८४७०८०७४०
९		सिद्धार्थ मा वि कुश्मा	पाल्हीनन्दन ३	रविन्द्र शर्मा	९८०४४४१८७०
१०		जनता मा वि लोहरौली	पाल्हीनन्दन ४	चन्द्रकेश यादव	९८४७०५४५४८
११		राजनारायण मा वि गेर्मी	पाल्हीनन्दन ५	राम सुन्दर चौधरी कुर्मी	९८४७२९७८०८
१२		सुकदेव मा वि सनई	पाल्हीनन्दन ६	राजाराम गुप्ता	९८४७०८०९५१
१३		राधाकृष्ण मा वि विष्णुपुरा	पाल्हीनन्दन ५	राजनविनित चौधरी	९८४७२९८३९५
१४	बर्दघाट न पा	सरस्वती माध्यमिक विद्यालय	बर्दघाट-१४	सोमनाथ अधिकारी	९८४७०७०९४९
१५		दाउन्नेदेवी माध्यमिक विद्यालय	बर्दघाट-४	चिरञ्जिवी खनाल	९८५७०८०१०५
१६		राजा महात्मा पूर्णभद्र माध्यमिक विद्यालय	बर्दघाट-९	पुष्पराज अधिकारी	९८५७०८०८३१
१७		शान्ति निकुञ्ज रेवती गौमाता गौतम माध्यमिक विद्यालय	बर्दघाट-५	विजयरत्न पराजुली	९८४७१४८५७०
१८		वाल्मीकि माध्यमिक विद्यालय	बर्दघाट-१	ताराबहादुर कुँवर	९८४७२५६०७९

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

सि.न.	स्थानीय तह	विद्यालयको नाम	ठेगाना	प्रधानाध्यापकको नाम	सम्पर्क नं
१९		गंगा माध्यमिक विद्यालय	बर्दघाट-१४	भुपेन्द्रप्रसाद रिजाल	९८५७०८००९६
२०		दिव्यज्योति माध्यमिक विद्यालय	बर्दघाट-2	रमेश कुँवर	९७४९७९००००
२१		नित्यानन्द रत्नकुमारी माध्यमिक विद्यालय	बर्दघाट-१२	बिश्वराज भट्टराई	९८४७१३६१२६
२२		राष्ट्रिय माध्यमिक विद्यालय	बर्दघाट-७	शेषकान्त पौड्याल	९८५७०८४१०१
२३		नवजीवन माध्यमिक विद्यालय	बर्दघाट-४	अर्जुनप्रसाद पौडेल	९८५७०८०४२५
२४		ज्ञानज्योति माध्यमिक विद्यालय	बर्दघाट-१०	सरस्वती श्रेष्ठ	९८४७१९९६९६
२६		जनता मा.वि. डैनहवा	१४	दिपक भट्टराई	९८५७०४२९०२
२७		राष्ट्रिय मा.वि. पण्डितपूर	१८	दिनेश कहार	९८६७०००३९२
२८		जनता मा.वि. देवगाउ	१७	काशिराम यादव	९८४७०८६५५५
२९		राष्ट्रिय मा.वि. करमैनी	९	यार मोहम्मद खां	९८५७०४५०७४
३०		जनता मा.वि. सूक्रौली	१५	इन्द्रकमल यादव	९८४७२९१६५२
३१	सुनवल न पा	सबै विद्यालयलाई उपयोग गर्न सकिने			

अनुसूची १५ : आश्रयस्थलहरुको विवरण

क.सं.	स्थानीय तह	आश्रयस्थल संख्या	सम्पर्क
१	सरावल गाउँपालिका	२ वटा	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
२	सुस्ता गाउँपालिका	३ वटा	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

सन्दर्भ सामाग्रीहरु

१) विपद् व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६

२) विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, नवलपरासी पश्चिम २०७७

३) विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, नवलपरासी पश्चिम २०७८/२०७९/२०८०

४) Guiding Note, Disaster preparedness and planning process, 2011,(गृह मन्त्रालय, विपद् व्यवस्थापन शाखा)

५) विपद् लेखाजोखा मार्गदर्शन २०७२

६) विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्ग दर्शन २०६७ (प्रथम संशोधन २०७६)

७) जल तथा मौसम बिज्ञान बिभागको मौसम पूर्वानुमान आँकलन प्रतिवेदन २०८१

८) मनसुनजन्य घटना सहितको प्रतिवेदन २०८०

९) मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य राष्ट्रिय कार्ययोजना २०८१

१०) मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना -२०८१, नवलपरासी (बर्दघाट-सुस्ता पश्चिम)

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय नवलपरासी (बर्दघाट-सुस्ता पश्चिम)

प्रमुख जिल्ला अधिकारी